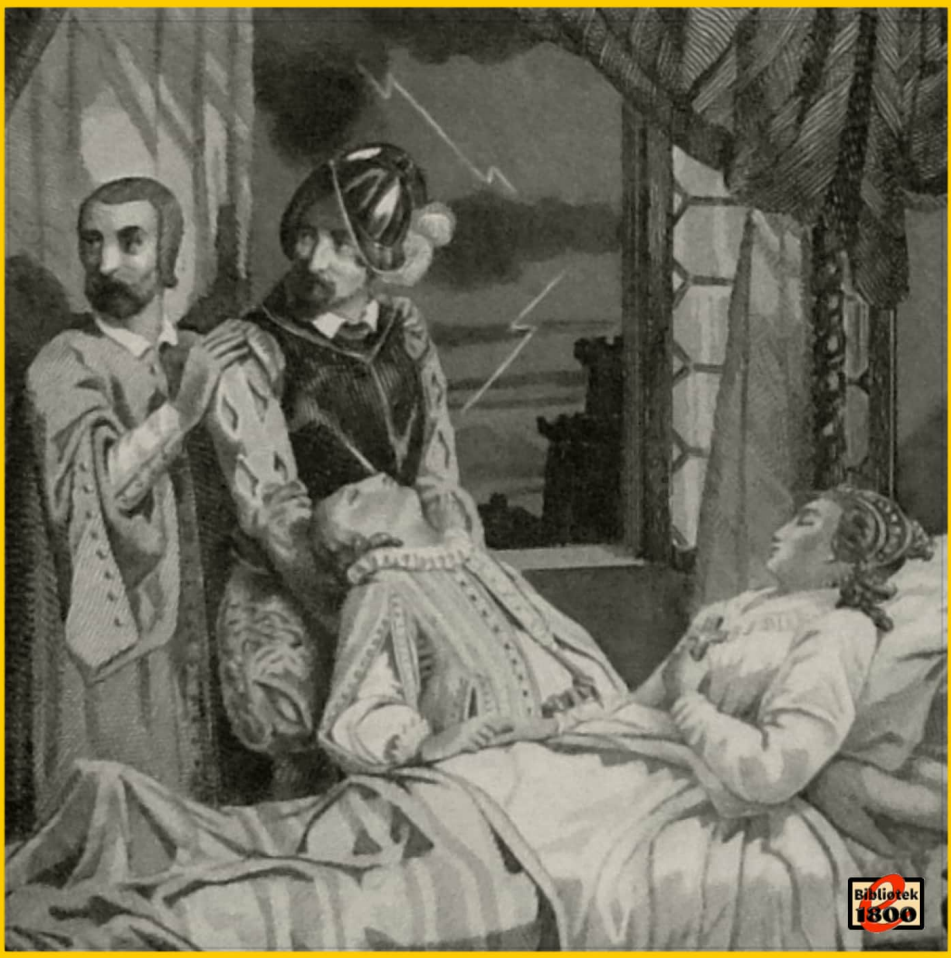

Honoré de Balzac

Det forbandede barn

Honoré de Balzac

Det forbandede barn

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Honoré de Balzac: *Det forbande barn* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Honoré de Balzac: *Det forbandede barn* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. Hvordan moderen levede

En vinternat omtrent klokken to om morgenen følte grevinde Jeanne d'Hérouville så heftige smerter, at hun trods sin uerfarenhed anede, at fødslen var nærforestående; og i kraft af det instinkt, der indgyder os håb om lindring ved en forandring af stilling, rejste hun sig op i sengen, dels for at undersøge sine ukendte lidelsers natur, dels for at grunde over sine livsforhold.

Hun pintes af en grusom frygt, mindre for farerne ved en første, som de allerfleste kvinder er så rædde for, end for de farer, der lurede på barnet.

For ikke at vække sin sovende mand bar den stakkels unge kone sig lige så forsigtigt og frygtsomt ad som en fange, der er i færd med at undvige.

Skønt veerne blev bestandig voldsommere, mærkede hun dem næppe mere, så heftigt samlede hun alle sine kræfter om det ene besvær, at stemme sine to klamme hænder mod hovedpuden for at bringe sit forpinte legeme ud af den kraftløse stilling.

Den mindste knitren af det uhyre store, grønne moirés sengetæppe, der kun havde skaffet hende ringe søvn, siden hun var blevet gift, fik hende til at fare sammen, som om hun havde ringet på en klokke.

For at kunne udspejde greven måtte hun dele sin opmærksomhed ligeligt mellem tæppets knitrende folder og et stort, solbrændt ansigt, hvis overskæg strejfede hendes skulder.

Hver gang et særligt larmende åndepust undslap hendes ægtefælles læber, blussede angstens rødme på hendes kinder

dobbelt op.

Forbryderen, der ved nattetid har nået sit fængsels dør og prøver på at dreje den stjålne nøgle lydløst om i en ubarmhjertig lås, kan ikke være mere frygtsom i sin dristighed.

Da grevinden omsider så sig rejst op i sengen uden at have vækket sin bevogter, slog hun ud med armene i en barnlig glæde, der røbede hele hendes karakters rørende naivitet; men det næppe fødte smil på hendes blussende læber undertryktes hurtigt: en tanke formørkede hendes rene pande, og hendes aflange, blå øjne antog på ny deres bedrøvede udtryk.

Hun udstødte et suk og lagde atter forsigtigt sine hænder på den ulyksalige ægteskabelige hovedpude.

Derpå så hun sig om til alle sider, som var det første gang, hun i sit giftermål følte sig fri i handling og tanke. Hun strakte hals med samme små lette bevægelser som en fugl i bur.

Det var let at se, at hun for ikke længe siden havde været lutter livsglæde og lutter kådhed, men at skæbnen pludselig havde mejet hendes første håb og forvandlet hendes medfødte livlighed til sørgmodighed.

Sovekammeret var et af dem, som endnu i vore dage forevises turister, der besøger gamle slotte, af firsårige portnere med følgende ord: "Her ser De det paradeværelse, hvor Ludvig den Trettende sov."

Smukke vævede tapeter, mest brunlige i tonen, var indfattede i brede nøddetræsrammer, hvis fine udskæringer var mørknet af tiden. Loftsbjælkerne dannede kassetter, prydede med arabesker i det foregående århundredes stil, med kastanjetræets farver bevarede. Disse prydelser, der var rige på dystre farvetoner, kastede lyset så svagt tilbage, at det var

vanskeligt at se deres mønstre, selv når solen stod lige ind i dette stokværkhøje, lange og brede værelse.

Derfor kunne heller ikke sølvlampen, der stod på gesimsen af en uhyre kamin, oplyse det stærkere, end at dens sitrende skær kunne sammenlignes med andet end de tågeagtige stjerner, der glimtvis gennembryder en efterårsnats grålige slør.

Marmorskulpturerne på denne kamin, der vendte lige mod grevindens seng, indeholdt så plumpe og hæslige skikkelser, at hun ikke vovede at se på dem af frygt for at se dem bevæge sig eller at høre en skoggerlatter udgå fra deres gabende og fordrejede munde.

For øjeblikket stod et skrækkeligt stormvejr buldrende ned gennem denne kamin, der gentog selv de svageste vindstød med en ildevarslende brummen, og gennem sit vældige kaminrør stod den i så nær forbindelse med himlen, at arnestedets talrige brande ligesom drog ånde, skiftevis flammede op og slukkedes efter vindens behag.

Familien Hérouvilles våbenskjold, der var udhugget i hvidt marmor, så med sine mange ornamenter og sine skjoldholdere ud som en hel gravbygning, svarende til sengen, der var rejst som et andet monument til ære for ægteskabet. En nutidsarkitekt ville have haft svært ved at sige, om kammeret var blevet bygget for sengens skyld eller sengen for kammerets skyld.

To amoriner, der legede på en guirlandesmykket nøddetræshimmel, kunne godt gælde for engle, og nøddetræssøjlerne under denne kuppel bar mytologiske allegorier, hvortil forklaringen ligeledes kunne findes i Biblen eller i Ovids *Metamorfoser*.

Med borttagelse af sengen kunne denne himmel lige så godt have kronet prædikestolen eller kirkeværgernes stol i en kirke.

Ad tre trin steg ægtefællerne op til dette pragtfulde leje, der var omgivet af en forhøjning og prydet med to grønne moirés omhæng med store prægtige monstre, kaldet *Fuglekvidderet*, sagtens efter de fugle, der var afbildet på dem.

Folderne i disse uhyre gardiner var så stive, at man ved nattetid kunne have taget denne silke for et væv af metal.

På den grønne, guldfrynsede fløjlsbaggrund i denne fyrstelige seng havde greverne af Hérouvilles trosfrygt fæstet et stort krucifiks, hvor deres huskapellan plejede at anbringe en ny indviet buksbomkrans, samtidig med at han palmesøndag fornyede vandet i det indlagte vievandskar ved foden af korset.

På den ene side af kaminen stod der et kostbart og prægtigt forarbejdet træskab, som nygifte endnu på den tid i provinsen fik på deres bryllupsdag.

Disse gamle dragkister, der nu til dags er så efterspurgte af antikvitetshandlerne, var det rustkammer, hvoraf kvinderne øste deres skatte og stads: de rummede kniplinger, kjoleliv, pibekraver, brokadeskjoler, tasker, handsker, slør, kort sat alt, hvad koketteriet i det 16. århundrede havde hittet på.

På den anden side af kaminen stod der for symmetriens skyld et møbel, hvor grevinden gemte sine bøger, sine papirer og sine ædelstene.

Gamle damaskes lænestole, et stort grønskjoldet, venetiansk spejl, der var rigt indrammet i en slags bevægeligt toilettebord, fuldstændiggjorde bohavet i dette værelse.

Gulvet var dækket af et persisk tæppe, hvis kostbarhed var et udslag af grevens galanteri.

På sengens sidste trin stod et lille bord, hvorpå kammerjomfruen hver aften anrettede en krydderdrik i et sølv- eller guldbæger.

Blot vi har gjort et par skridt i livet, kender vi den lønlige indflydelse, selve stedet øver på sindsstemningen. Hvem har ikke oplevet onde øjeblikke, da man i de ting, der omgiver os, ser løfter og håb. Hvad enten man er lykkelig eller fortvivlet, tillægger man de mindste genstande, man har omkring sig, et levende udtryk; man lytter til dem, man spørger dem til råds, i den grad er mennesket af naturen overtroisk.

I dette øjeblik lod grevinden sit blik glide hen over alle møblerne, som havde de været levende væsener; hun syntes at bede dem om hjælp eller beskyttelse; men al den skumle pragt forekom hende ubønhørlig.

Pludselig tog uvejret til i voldsomhed.

Den unge frue turde ikke længere tage noget gunstigt varsel ved lyden af disse himlens trusler, for i denne overtroens tidsalder fortolkedes alle vejrforandringer efter den enkeltes forestillinger og vaner.

Hun rettede med ét sine øjne mod de to spidsbuevinduer, der var i kammerets baggrund; men ruderne var så små og blysprosserne så mange, at hun ikke kunne skimte himlen udenfor og erkende, om verdens ende virkelig stundede til, således som nogle havesyge munke påstod. Hun havde gerne troet på disse spådomme, for larmen af det oprørte hav, hvis bølger piskede mod slottets mure, forenede sig med stormens vældige røst, og klipperne syntes at vakle.

Skønt veerne blev stedse heftigere og voldsommere, vovede grevinden ikke at vække sin mand; men hun udforskede hans

ansigtstræk, som om fortvivlelse havde rådet hende til i dem at søge trøst mod så mange onde varsler.

Hvis den unge frues omgivelser var uhyggelige, så syntes dette ansigt, trods søvnens ro, endnu mere uhyggevækkende.

Blafrende for blæstens pust stod lampen halvt udgået ved siden af sengen og oplyste kun glimtvis grevens hoved, så at det flakkende skær over dette hvilende ansigt lignede et uvejr af skyfulde tanker.

Selv da grevinden havde indset årsagen til dette gøglespil, kunne hun næppe berolige sin opskræmte fantasi.

Hver gang et vindstød kastede lyset hen over dette store ansigt og lod dets hårde furer træde i skygge, forekom det hende, at hendes mand rettede sine to utåleligt strenge øjne imod hende.

Uforsonlig som krigen, der på den tid førtes mellem kirken og calvinismen, var grevens pande endnu mere truende under søvnen; krigslivets talløse rynker prægede det, så det kom til at ligne stenmassen i datidens monumenter med de sære ormegange; for tidligt grånet hår omgav den, lig det hvide mos på gamle ege, og den bar de brutale spor af religionskampens ufordragelighed.

Næsen, der lignede næbbet af en rovfugl, de sorte og furede poser under det gule øje, det hule ansigts fremspringende knogler, de knivskarpe, dybe rynker, underlæbens indædte foragt, alt tydede på en despotisk selviskhed, en voldsomhed, der var desto farligere, fordi den lave hjerneskal røbede en absolut mangel på ånd og et mod uden ædelmod.

Dette ansigt var frygteligt vansiret af et bredt ar, hvis søm dannede ligesom en ny mund i den højre kind.

Tre og tredive år gammel var greven, i sin iver efter at udmærke sig i den ulyksalige religionskrig, hvortil signalet var givet i Bartholomæusnatten, blevet hårdt såret ved belejringen af La Rochelle.

Dette uheld skærpede hans had til religionens fjender; men ifølge en ret naturlig sindsstemning indbefattede han i dette sit had også alle mænd med smukke ansigter.

Før denne ulykke var han allerede så grim, at ingen dame havde villet tage mod hans bejlen. Hans eneste ungdomskærlighed var en berømt dame ved navn *den skønne romerinde*. Hans uheld med såret gjorde ham dobbelt mistroisk; nu tvivlede han om at kunne indgyde en virkelig tilbøjelighed; og hans karakter blev så vild og grum, at når han nu havde held med sig i elskovseventyr, skyldtes det ene og alene den skræk, han indgød ved sin grusomhed.

Den venstre hånd, som denne frygtindjagende katolik havde hængende udenfor sengen, fuldstændiggjorde hans karakteristik.

Denne uhyre hånd lå udstrakt for at bevogte grevinden, som en gnier bevogter sin skat, og frembød et fletværk af så fremspringende årer og muskler, at den lignede en trægren, omspændt af visne vedbendstængler.

Et barn ville ved synet af grevens ansigt være kommet til at tænke på en af de troldmænd eller menneskeædere, som deres ammer fortæller de grufuldeste historier om.

Blot ved at se, hvilken uhyre plads, greven indtog i sengen, kunne man ane hans kæmpestørrelse.

Hans tykke, grånende øjenbryn lod øjnene ligge i skygge og gav blikket samme skinnende glubskhed som det, hvormed

ulven ligger på lur mellem løvet.

Under hans løvenæse dækkedes overlæben af det vældige, uplejede overskæg – han ringeagtede nemlig et pynteligt udseende.

Heldigvis for grevinden var hendes ægtefælles mund for øjeblikket stum. For selv de blideste tonefald i denne hæse røst fik hende til at gyse.

Skønt greven af Hérouville næppe var fyldt de halvtreds, ville man ved første øjekast tro, at han var tres, så hærget var hans ansigt af krigens strabadser, der dog ikke havde rokket ved hans kraftige helbred, men han var, som sagt, alt andet end lapset anlagt.

Grevinden, der først gik i sit attende år, dannede en pinefuld modsætning til denne vældige skikkelse.

Hun var hvid og smækker. Hendes kastanjebrune hår, der spillede i det gyldne, flød ned over hendes hals som mørke skyer og indrammede et af de ansigter, Carlo Dolci gav sine elfenbensblege Madonnaer, der ser ud, som skulle de dø under anfald af legemlig smerte. Hun så ud som en engel, der ene havde til opgave at imødekomme greven af Hérouvilles ønsker.

"Nej, han vil ikke dræbe os!" sagde hun ved sig selv, efter at hun længe havde betragtet sin mand. "Er han ikke djærv, ædel, modig og ordholdende …?"

"Ordholdende?" Idet hun for sig selv gentog dette ord, kom hun voldsomt til at skælve og blev siddende ligesom sløv.

For at gøre grevindens forfærdelige stilling begribelig er det nødvendigt at oplyse, at denne natlige scene fandt sted i året 1591, på hvilken tid der herskede borgerkrig og lovløshed i Frankrig.

Ligaens udskejelser og oprør mod Henrik den Fjerdes tronbestigelse rasede langt værre end religionskrigene. Tøjlesløsheden var nu steget så vidt, at ingen forbavsedes over at se en adelsherre åbenlyst støde sin fjende ned. Blot et krigstog, der i virkeligheden kun tjente privatinteresser, førtes i ligaens eller i kongens navn, blev det hævet til skyerne af en af parterne. Således skete det, at en simpel soldat, Balagny, nær var blevet uindskrænket fyrste i selve Frankrig. Familiemord ænsedes ikke mere end et knippe langhalm, siger en samtidig, med mindre det da var ledsaget af særlig grufulde omstændigheder. Nogen tid før kongens død myrdede en hofdame en adelsmand, der havde omtalt hende usømmeligt. En af Henrik den Tredjes yndlinge sagde til ham:

"Hun har, Gud hjælpe mig, herre konge, dolket ham nok så nydeligt!"

I disse voldsomme tider var greven af Hérouville en af de hidsigste kongetilhængere i Normandiet. Og han holdt hele den del af denne provins, der grænser op til Bretagne, i lovlydighed under Henrik den Fjerde.

Han var overhoved for en af Frankrigs rigeste slægter og havde netop, syv måneder før den nat, da denne historie tager sin begyndelse, forøget sine godser og indtægter meget betydeligt ved at ægte Jeanne de Saint-Savin, en ung adelsdame, der ved et tilfælde, som var ret almindeligt i disse tider, da folk døde som fluer, pludselig havde arvet alle godser efter hele to grever af huset Saint-Savin.

Tvang og skræk havde været ene om at besegle denne pagt.

Ved et festmåltid, som byen Bayeux to måneder efter gav for greven og grevinden af Hérouville i anledning af deres

ægtestab, rejste der sig en løjerlig ordstrid, der svarede godt til denne uvidende tid; den drejede sig nemlig om, hvorvidt børn er ægtefødte, når de kommer til verden ti måneder efter mandens død eller syv måneder efter den første bryllupsnat.

"Frue," sagde greven nok så råt til sin hustru, "hvad det angår, om De skænker mig et barn ti måneder efter min død, kan jeg ikke gøre noget ved det. Men første gang skal De vogte Dem for at føde efter syv måneders forløb!"

"Hvad ville du så gøre, gamle bjørn?" spurgte den unge marki de Verneuil, som tænkte, det var grevens spøg.

"Jeg ville nok så net dreje halsen om både på moderen og barnet."

Et så afgørende svar afskar al videre forhandling.

Gæsterne forstummede og så med en egen skræk på den skønne grevinde af Hérouville.

De var alle overbeviste om, at i påkommende tilfælde ville den barske herre udføre sin trussel.

Grevens ord gav genlyd i den unge frues barm; hun var frugtsommelig, og i selv samme nu fik hun en af de anelser, der furer sjælen som et lynglimt af fremtiden; hun anede, at hun ville nedkomme syv måneder efter brylluppet.

Hun blev hed fra hoved til fod, alt hendes liv strømmede så voldsomt til hjertet, at hun udadtil følte sig som i et isbad.

Fra nu af gik der ikke en dag, uden at denne lønlige rædsel fik selve sjælens uskyldigste udbrud til at standse.

Mindet om det blik og det ubøjelige tonefald, hvormed greven havde tilkendegivet sin beslutning, kunne endnu få hendes blod til at stivne og hendes smerter til at forstumme, nu da hun bøjede sig over dette slumrende hoved og søgte at læse

en mildhed deri, som hun forgæves havde ledt efter den foregående aften.

Nu, da det barn, som før sin fødsel var truet med døden, rørte sig under hendes hjerte, brast hun ud i et dæmpet suk.

"Lille stakkel ...!"

Hun gik ikke videre; der er tanker, som en moder ikke kan tåle.

Ude af stand til at tænke sammenhængende i dette øjeblik kvaltes hun af en angst, der var hende ukendt.

To tunge tårer gled langsomt ned ad hendes kinder, i to blinkende linjer, til de standsede på hendes hvide ansigt, som to dugdråber på en lilje.

Hvem er viis nok til at turde sige, at det ufødte barn ikke kan nås af sin moders tanker i de øjeblikke, da sjælen favner legemet og præger det, da tanken siver gennem blodet som styrkende balsam eller som gift?

Denne angst, der fik træet til at sitre, rystede den ikke også frugten? Dette suk; "Lille stakkel!" skyldtes det ikke en forudanelse af dets fremtid? Moderen skjalv jo til sit inderste, og hendes blik gik dybt!

Det blodtørstige svar, som var kommet over grevens læber, knyttede på en egen lønlig måde en forbindelse mellem hans hustrus fortid og denne alt for tidlige nedkomst.

Den åbenlyse udtalelse af denne hæslige mistanke havde jaget skræk i grevinden, ikke blot i hendes erindringer, men også i hendes fremtidstanker.

Lige siden hin skæbnesvangre fest havde hun søgt at bandlyse tusinde glade fortidsindtryk, som en anden kvinde sikkert gerne havde fremmanet, og som hendes levende

indbildningskraft ofte foregøglede hende, hvor meget hun så kæmpede imod det.

Hun vovede ikke at hengive sig til den farlige erindring om de lykkelige dage, da hendes hjerte endnu have lov til at elske.

Disse minder var som de hjemlige melodier, der får landflygtige til at græde; de fyldte hende med så sød en stemning, at hendes unge samvittighed bebrejdede hende det, som havde det været en forbrydelse, og endnu frygteligere lød da grevens trussel i hendes indre: dette var den hemmelige grund til den knugende angst, grevinden følte.

Sovende ansigter kan antage et præg af mildhed, der skyldes legemets og sjælens fuldstændige hvile, men selv om denne ro kun ændrede lidet i grevens hårde ansigtstræk, øste den unge kone til sidst noget håb af denne hvile – indbildningskraften foregøgler en ulykkelig så meget.

Af uvejret, der netop nu lod regnen styrte ned i strømme, hørtes kun en tungsindig tuden; hendes angst og hendes veer tilstod hende ligeledes et øjebliks stilstand.

Mens grevinden betragtede den mand, til hvem hendes liv var bundet, sank hun derfor hen i et drømmende blund, der beruste hende så sødt, at hun ikke var stærk nok til at bryde fortryllelsen.

Et eneste nu så hun for sig, i et syn af guddommelig styrke, de hastigt glidende billeder af en lykke, der var uigenkaldelig tabt.

Først skimtede hun – som i morgenrødens fjerne skær – det beskedne slot, hvor hendes sorgløse barndom var henrunden: ja, det var det lyse grønsvær, den friske å, det lille kammer, skuepladsen for hendes første lege.

Hun kunne se sig selv plukke blomster og plante blomster uden at ane grunden til, at de alle sammen visnede uden at vokse, hvor ufortrødent hun så vandede dem.

Derefter så hun dunkelt for sig den uhyre by og det store, af tiden mørknede hus, hvortil hun blev ført af sin moder, da hun var syv år gammel.

Spøgefuldt viste erindringen hende hovederne af de gamle skolemestre, der havde plaget hende.

Hun hørte en strøm af spanske eller italienske ord, hun nynnede romancer til toner af en skøn lut, og pludselig huskede hun sin faders person.

Når retsformanden vendte hjem fra domhuset, gik hun ham i møde, hun så ham stå af muldyret udenfor huset, hun tog ham ved hånden for sammen med ham at klavre op ad trappen, og ved sin pludren forjog hun de dommerbekymringer, som han ikke altid kunne skille sig af med sammen med den sorte eller røde dommerkappe, hvis hvide, sortspættede pelskant hun for løjers skyld en gang afklippede med sin saks.

Hun kastede kun et blik på sin tante priorindens skriftefader, en streng og fanatisk mand, der skulle indvi hende i religionens mysterier.

Den gamle præst var blevet hærdet ved den barske forfølgelse af kætteriet, han raslede evig og altid med Helvedes lænker, talte kun om Himlens hævn og gjorde hende angst og bange ved at forholde hende, at Gud altid var til stede.

Hun blev frygtsom af sig, turde ikke løfte sine øjne og nærede fra nu af kun ærbødighed for sin moder, som hun tidligere havde leget og spøgt med. Fra nu af blev hendes unge hjerte grebet af religiøs skræk, når hun opdagede, at denne

højtelskede moder fæstede sine blå øjne på hende med et skær af vrede.

Pludselig så hun sig selv i sin anden barndom, den tid, da hun endnu ikke begreb noget som helst af denne verdens ting.

Med en næsten spotsk længsel genoplevede hun i erindringen hine dage, da hendes hele lykke bestod i at arbejde sammen med sin moder i en lille vævestue, at bede i en stor kirke, at synge en romance til tonerne af sin lut, i smug at læse en ridderroman, at plukke en blomst itu af nysgerrighed, at opsnuse, hvilke foræringer hun skulle have af sin fader til Sankt Hans-festen, og at prøve på at gætte betydningen af de ord, der ikke blev talt til ende i hendes påhør.

Således passerede for hendes indre blik hendes livs første seksten år, hun så for sig alle de barnlige glæder, som hendes fantasi i dette øjeblik, da hun var fri for lidelser, søgte frem blandt hos hende. Dette klare havs milde flader formørkedes dog straks efter af glansen fra et friskere, men tillige et mere stormfuldt minde.

Hendes barndoms lyse og glade fred bragte hende mindre glæde end en eneste af de urolige oplevelser fra hendes sidste to leveår, hvis rige mindeskatte for stedse var begravet i hendes hjerte.

Grevinden kom pludselig til den fortryllende morgenstund, da hun netop i den store egetræsudskårne hal, der tjente til spisesal, så sin smukke fætter for første gang.

Forskrækket over opstandene i Paris sendte hans mødrene familie denne unge hofmand til Rouen i håb om, at han kunne uddanne sig til dommerstanden hos sin grandonkel, således at dennes embede engang kunne gå over til ham.

Grevinden smilede uvilkårligt ved at tænke på, hvor hastigt hun havde trukket sig tilbage ved mødet med denne ventede slægtning, som hun ikke kendte.

Dog, hvor hastigt hun end åbnede og igen lukkede døren, havde hun i sin sjæl opfanget et så stærkt indtryk af dette optrin, at det endnu i dette øjeblik kom hende for, at hun så ham lyslevende, som han vendte sig om.

Den gang havde hun kun i smug beundret smagen og pragten i hans pariserdragt; nu var hendes blik dristigere i mindet, og hun så ham for sig lige fra den guldbroderede, atlaskforede fløjlskappe til sporebeslagene på hans halvstøvler, lige fra det smukke rudemønster i hans vams og knæbukser til den pragtfulde pibekrave omkring den friske hals, der var lige så hvid som kniplingen.

Hendes hånd gled kærtegnende hen over det fastformede ansigt med overskæggets to små opaddrejede spidser og med en hagefip, der mindede om hermelinhalerne på hendes faders overkåbe.

Midt i natten og stilheden vovede grevinden, med øjnene fæstede på moirésgardinerne, som hun ikke længere så, forglemmende både uvejret og sin mand, at mindes, hvordan dagene dengang henrandt og forekom hende lange som år, så indholdsrige var de, og hvordan haven, som var indhegnet af gamle, skumle mure, og hendes faders skumle hus forekom hende gyldent strålende af lys.

Hun elskede jo og blev elsket!

Hvordan hun af frygt for sin moders strenge blikke en morgen var smuttet ind i sin faders lønkammer for at betro sit unge hjerte til ham, hvordan hun havde sat sig på hans skød og

ved sine spilopper lokket smilet frem på den veltalende dommers læber for endelig at kunne hviske til ham:

"Vil du skænde på mig, hvis jeg har noget at fortælle dig?"

Hun kunne endnu høre sin fader sige, efter et forhør, under hvilket hun for første gang talte om sin kærlighed:

"Ja, mit barn, lad os nu se tiden an. Er han flittig, og vil han afløse mig i embedet, og bliver du ved at synes om ham, så vil jeg gøre fælles sag med dig."

Mere havde hun ikke hørt; hun havde kysset sin fader og væltet hans papirbunker for at løbe ned til den store lind, hvor hun hver morgen, før hendes strenge moder stod op, mødtes med den ædle hr. Georges de Chaverny.

Den unge hofmand lovede at sluge jura, at opgive krigeradelens pynt og pragt for at anlægge den ærværdige dommerkåbe.

"Jeg holder også meget mere af dig i sort," sagde hun til ham.

Hun løj, men den løgn havde gjort det mindre svært for hendes elskede at kaste dolk og kårde.

Mindet om den list, hun måtte udfolde for at narre sin moder, hvis strenghed syntes at tage til, forhøjede hendes henrykkelse over en kærlighed, der var skyldfri, lovlig og gensidig.

Der var nu og da stævnemøder under linden, hvor de kunne tale frit uden vidner; der var omfavnelser i smug og kys med fare for at overraskes, kort sagt alle de lidenskabens harmløse forskud, der ikke overskrider ærbarhedens grænser.

Som i drømme genoplevede hun hine dejlige dage, da hun desværre havde været alt for lykkelig; hun vovede i mindet at

kysse hint unge ansigt med de ildfulde blikke og den blussende røde mund, der talte så skønt til hende om kærlighed.

Ja, hun havde elsket den tilsyneladende så fattige Chaverny; hvor mange rigdomme havde hun ikke opdaget i denne lige så blide som stærke sjæl!

Men pludselig dør dommeren, Chaverny bliver ikke hans eftermand, borgerkrigen blusser op i lys lue.

Hendes fætter sørger for, at hun og hendes moder finder et hemmeligt tilflugtssted i en lille by i Nedre-Normandiet.

Med de beskedne kår svandt også hendes lykke. Greven af Hérouville bejler til hendes hånd; hans grumme og barske ansigt forekommer hende en lynsvanger tordensky, der spreder sit skyggeflor hen over den rige jord, der hidtil forgyldtes af solen.

Den stakkels grevinde prøver at bandlyse mindet om de fortvivlede optrin, de tårestrømme, hendes lange modstand forvoldte. Som i en tåge ser hun den lille by gå op i luer, Chaverny som huguenot kastes i fængsel og gå en frygtelig død i møde.

Så kommer hin forfærdelige aften, da hendes moder bleg og døende kaster sig for hendes fødder: Jeanne kan frelse sin fætter, og hun giver efter. Det er nat; greven, som blodig er vendt tilbage fra kampen, er rede; han skaffer en præst, fakler, en kirke! Jeanne vier sig til ulykken. Det er med nød og næppe, at hun kan sige farvel til sin smukke fætter, der er sat i frihed.

"Chaverny, hvis du elsker mig, så prøv aldrig på at gense mig!"

Hun hører endnu sin ædle ven gå bort, hun så ham aldrig mere; men hun gemmer i sit hjerte hans sidste blik, der så ofte

spreder lys i hendes drømme.

Lig en kat, der er indelukket i en løves bur, frygter den unge kone hver time på dagen sin herres klør og ser dem stadig rejse sig imod sig. Hun begår den brøde visse hellige mindedage at iføre sig den kjole, hun bar som ung pige første gang, hun så sin elskede.

Men nu må hun for at være lykkelig glemme fortiden og ikke mere tænke på fremtiden.

"Jeg mener ikke selv, jeg er skyldig," siger hun til sig selv; "men hvis jeg synes skyldig i grevens øjne, er det så ikke, som om jeg virkelig var det? Måske er jeg det! Undfangede ikke den hellige jomfru uden …?"

Hun tænkte ikke tanken til ende.

I dette øjeblik, da hendes tanker var tågede, da hendes sjæl var på rejse i fantasiens verden, troede hun i sin barnlige uskyld, at det sidste blik, hvori hendes elskede havde givet hende hele sit liv, ejede samme magi som englens besøg hos Frelserens moder.

Denne anelse, der svarede til den uskylds tid, hendes drøm havde sat hende tilbage i, flygtede brat for erindringen om en ægteskabelig scene, der var afskyeligere end selve døden.

Den stakkels grevinde kunne ikke længere nære tvivl om sit ufødte barns ægte herkomst. Den første bryllupsnat stod for hende i al sin gru og pine, efterfulgt af mange onde nætter og endnu grufuldere dage!

"Å! stakkels Chaverny!" hviskede hun grædende; "du, som var så blid og hengiven, du har aldrig gjort mig andet end godt!"

Hun vendte øjnene mod sin mand som for endnu engang at overbevise sig om, et dette ansigt lovede hende en så dyrekøbt

nåde.

Greven var vågnet.

Hans to gule øjne skinnede klare som en tigers under de buskede bryn, hans blik havde aldrig været hvassere end i dette øjeblik.

Forfærdet over at have mødt dette blik listede grevinden sig ned under sit sengetæppe og lå stille uden at røre sig.

"Hvorfor græder du?" spurgte greven og trak heftigt lagenet til side.

Denne stemme, der altid satte skræk i hende, havde i dette øjeblik en kunstlet mildhed, der syntes hende at varsle godt.

"Jeg lider så meget," svarede hun.

"Ja, hvad så, min skat, er der noget ondt i at lide? Hvorfor skælver du, når jeg ser på dig? Ak, hvordan skal jeg dog bære mig ad for at blive elsket?"

Alle rynkerne i hans pande trak sig sammen mellem hans to øjenbryn.

"Jeg ser nok, at jeg stadig volder dig skræk," tilføjede han sukkende.

I kraft af en indskydelse, som alle vage karakterer giver efter for, afbrød grevinden sin mand, stønnede et par gange og sagde:

"Jeg er bange for at nedkomme for tidligt! Jeg har hele aftenen løbet om på klipperne og sagtens overanstrengt mig ..."

Ved at høre disse ord tilkastede herren af Hérouville sin hustru et så mistænksomt blik, at hun gysende kom til at rødme.

Han så i den stræk, han indgød dette troskyldige væsen, et udslag af dårlig samvittighed.

"Måske er det den virkelige nedkomst, som begynder?" spurgte han.

"Du mener?" sagde hun.

"Jeg mener, at her i alle tilfælde er brug for en kyndig mand; nu skal jeg hente ham."

Det skumle udtryk, hvormed han sagde disse ord, fik grevinden til at stivne; hun segnede tilbage i sengen med et suk, der snarere skyldtes følelsen af hendes uundgåelige skæbne end ængstelsen for den kommende krise.

Dette suk bestyrkede greven i hans vågnende mistanke.

Han fremhyklede en sindsligevægt, som både hans stemme, hans håndbevægelser og hans blik modsagde, han rejste sig hastigt, indhyllede sig i en kjortel, der lå på en lænestol, og begyndte med at lukke en dør, der lå ved siden af kaminen, og gennem hvilken man gik fra parade-soveværelset til modtagelsesværelserne i forbindelse med hovedtrappen.

Da grevinden så sin mand stikke denne nøgle til sig, anede der hende en ulykke, hun hørte ham åbne døren lige over for den, han havde lukket, og gå ind i en anden stue, hvor greverne af Hérouville plejede at ligge, når de ikke beærede deres hustruer med deres højfornemme selskab.

Grevinden kendte kun af omtale dette værelses bestemmelse, hendes mand var alt for skinsyg til nogensinde at lade hende være ene.

Selv om han skulle på krigstog og af den grund måtte forlade den hellige ægteseng, lod han spioner blive tilbage, hvis uafbrudte liggen på lur noksom røbede hans forsmædelige mistro.

Hvor opmærksomt grevinden end lyttede efter den svageste støj, hørte hun dog intet mere.

Greven var nået til et langt galleri, der lå i flugt med hans kammer og indtog slottets vestlige fløj.

Hans grandonkel, kardinal Hérouville, havde her, i sin lidenskabelige interesse for bogtrykkerkunstens værker, samlet et bibliotek, der var lige så mærkeligt ved bindenes antal som ved deres skønhed, og i væggen havde han klogeligt ladet anbringe en af den slags opfindelser, som undfanges af ensomhedsfølelse eller klosterfrygt.

En sølvlænke satte, gennem usynlige tråde, en klokke i bevægelse, der hang ved en tro tjeners hovedgærde.

Greven trak i denne lænke, og et øjeblik efter kom den vagthavende væbner; hans støvler og sporer slog klang af fliserne i vindeltrappen, der fandtes i vestfløjens højre hjørnetårn ud imod havet.

Da greven hørte sin tjener komme anstigende, gik han hen og drejede på jernfjedrene og slåerne i løndøren mellem galleriet og tårnet og lukkede ham ind i dette videnskabens allerhelligste.

Tjenerens udseende var herren værdigt. Han syntes endnu ikke rigtig vågen, men at være gået af instinkt; hornlygten, han holdt i hånden, kastede et så svagt lys i det lange galleri, at herren og hans væbner tegnede sig i mørket som to spøgelser.

"Du må straks sadle min stridshest og selv følge med."

Denne befaling udtaltes i et dybt tonefald, der øjeblikkelig vakte tjeneren til besindelse. Han løftede øjnene mod sin herre og mødte et så gennemborende blik, at han ligesom blev ramt af et elektrisk stød.

"Bertrand," tilføjede greven og lagde højre hånd på væbnerens arm; "du kan lægge dit harnisk og klæde dig på som Miquelet-kaptajn."

"Guds død! høje herre, skal jeg klæde mig ud som liga-tilhænger! Undskyld mig, jeg skal nok lystre, men jeg ville lige så gerne lade mig hænge."

Greven følte sig smigret i sin fanatisme og smilede; men for at udslette dette smil, der stod i modstrid til hans alvorlige ansigtsudtryk, svarede han barsk:

"Vælg i stalden en hest, der er kraftig nok til, at du kan følge mig. Vi må sætte fart på som kugler, der står ud af bøssen. Når jeg er færdig, må du også være det. Jeg ringer igen."

Bertrand bukkede tavs og gik; men da han var kommet et par trappetrin ned, sagde han til sig selv ved at høre orkanens piben:

"Alle Helvedes ånder er sluppet løs! Jeg kunne nok tænke, at han ikke kunne holde sig i ro … Det var i sådan en storm, at vi overrumplede Saint-Lo."

Greven fremtog i sit kammer den dragt, han så ofte brugte, når han skulle på krigsstien. Da han havde iført sig sin usle kjortel, der syntes at tilhøre en af de sølle lejeryttere, der så sjældent fik deres sold betalt af Henrik den Fjerde, gik han tilbage til soveværelset, hvor hans hustru lå og stønnede.

"Prøv nu på at lide tålmodigt," sagde han til hende. "Om det behøves, vil jeg sprænge min hest for hurtigere at komme tilbage og lindre dine smerter."

Der lå intet ildevarslende i disse ord; grevinden tog mod til sig og ville netop stille et spørgsmål, da greven pludselig spurgte:

"Kan du ikke sige mig, hvor dine masker er?"

"Mine masker?" svarede hun. "Men du gode Gud. Hvad vil du med dem?"

"Hvor er dine masker?" gentog han med sin vante voldsomhed.

"I dragkisten," sagde hun.

Grevinden kunne ikke lade være med at gyse, da hun så, hvorledes hendes mand blandt maskerne valgte et *touret de nez*, der blandt datidens damer var lige så meget i brug, som handsker er det blandt nutidens.

Greven blev fuldstændig ukendelig, da han på sit hoved havde sat en ussel gammel grå filthat med en gammel knækket hanefjer.

Om sine lænder spændte han et bredt læderbælte, hvori han stak en daggert, som han ikke gik med til daglig.

Disse lurvede klæder gav ham et så skræmmende udseende, og han nærmede sig sengen med en så besynderlig bevægelse, at grevinden troede, hendes sidste time var slået.

"Å, slå os ikke ihjel!" brød det ud af hende; "lad mig beholde mit barn, og jeg skal elske Dem."

"Du føler dig altså meget brødefuld, siden du vil sone dine fejl ved at byde mig den kærlighed, du er mig skyldig?"

Grevens stemme havde under fløjlsmasken en ildevarslende klang og hans beske ord ledsagedes af et blytungt blik, der sønderknusende faldt på grevinden.

"Min Gud," udbrød hun smerteligt, "straffes uskyldighed da med døden?"

"Her er ikke tale om din død," svarede hendes ægteherre, der vågnede af sin eftertanke, "men du må punktligt, og for din

kærlighed til mig, udføre, hvad jeg i dette øjeblik kræver af dig."

Han kastede på sengen en af de to masker, han holdt i hånden, og smilede medynksfuldt, da han så den håndbevægelse af uvilkårlig skræk, som den lette berøring af den sorte fløjl aftvang grevinden.

"Det bliver vist kun et sølle barn, du føder," udbrød han. "Hav denne maske for dit ansigt, når jeg er her tilbage," tilføjede han. "Jeg vil ikke have, at en stymper skal prale af at have set grevinden af Hérouville."

"Hvorfor tage en mand til den tjeneste?" spurgte hun med lav røst.

"Håhå, min skat, er det ikke mig, som er herre her?" svarede greven.

"Hvad skal vi dog med mere hemmeligholdelse!" sagde grevinden ude af sig selv.

Hendes ægteherre var forsvundet, så dette udbrud ikke blev farligt for hende – ofte strækker jo undertrykkeren sine forholdsregler lige så vidt, som den undertrykte går i sin angst.

I et af de korte ophold mellem stormens rasende stød hørte grevinden hovslaget af de to heste, der syntes at flyve hen over de farefulde klitter og klipper, den gamle borg lå på.

Straks efter kvaltes denne lyd af bølgernes brusen. Og hun lå atter som fange i dette skumle værelse, ene midt i den skiftevis tavse eller truende nat, hjælpeløs og ude af stand til at besværge en ulykke, som hun så nærmede sig med store skridt.

Grevinden søgte at udpønse en eller anden list til at redde dette barn, der var undfanget under tårer, og som allerede var blevet hendes hele trøst, hendes tankers grundlag, hendes følelsers fremtid, hendes eneste skrøbelige lille håb.

Moderfølelsen rejste hende i vejret, hun gik hen og greb det lille horn, som hendes mand plejede at bruge til at kalde på sine folk, hun åbnede et vindue og aflokkede kobberet spinkle klange, der bortvejredes over de vide vande ligesom en sæbeboble, der opsendes af et barn.

Hun begreb, hvor forgæves denne klage var, den blev ikke engang hørt, og hun begyndte at gå tværs igennem værelserne i håb om, at ikke alle udgangene var lukkede.

Da hun kom ud i biblioteket, søgte hun forgæves, om der ikke skulle findes en eller anden hemmelig udgang; hun gik igennem det lange boggalleri, nåede vinduet, der lå nærmest ved slotsgården, lod på ny hornet lyde og vække genklang, men uden at kunne overdøve orkanens røst.

I sin modløshed tænkte hun på at betro sig til en af sine kvinder, skønt de alle var hendes mands redskaber; men da hun kom ind i sit bedekammer, så hun, at greven havde lukket døren til deres værelser.

Dette var en frygtelig opdagelse. Alle disse forholdsregler, han havde taget for at afspærre hende fra mennesker, røbede hans ønske om uden vidner at skride til en eller anden forfærdelig afgørelse.

Efterhånden som grevinden tabte alt håb, blev veerne stadig heftigere og mere brændende.

Forudanelsen af et muligt mord og udmattelsen af hendes egne kræfter gjorde det fuldstændig af med hende. Hun lignede den skibbrudne, der rives bort af en sidste bølge, skønt den er mindre rasende end alle dem, han var overvundet.

Nedkomstens smertelige rus tillod hende ikke længere at tælle timerne.

Just som hun lå, ene og hjælpeløs, og troede, at nu var øjeblikket der, og skjalv i sin rædsel og sin uvidenheds angst, indtraf greven, uden at hun havde hørt hans komme.

Pludselig stod denne mand der, som en djævel, der ved dødslejet kræver den sjæl, han har købt. Han skændte brummende, da han så sin hustrus ansigt blottet, men gav hende behændigt masken på, tog hende i sine arme og lagde hende på sengen i sit kammer.

Skrækken over denne pludselige tilsynekomst og over denne bortførelse fik et øjeblik hendes smerter til at forstumme, og hun fik tid til at kaste et flygtigt blik på de optrædende i dette gådefulde drama. Bertrand kunne hun ikke kende, for han havde maskeret sig lige så omhyggeligt som sin herre.

Efter i en fart at have tændt nogle vokslys, hvis skær blandede sig med de første solstråler, der farvede ruderne røde, gik denne tjener hen og stillede sig op ad en vindueskarm. Med ansigtet vendt mod væggen stod han der og syntes at måle murens tykkelse, ubevægelig som en statue.

Midt i værelset fik grevinden øje på en lille, tyk og helt forpustet mand, der havde bind for øjnene, og hvis træk var så fortrukne af rædsel, at det var umuligt at ane deres almindelige udtryk.

"Så sandt Gud lever, højstærede slyngel," sagde greven og gengav ham synet ved pludselig at skubbe bindet fra hans øjne ned på halsen; "fordrist dig ikke til at se noget som helst andet end den stakkel, på hvem du skal udøve din kunst; i modsat fald smider jeg dig i åen, som løber neden under disse vinduer, efter at have givet dig et diamant-halsbånd på af over hundrede punds vægt!"

Og mens tilhøreren stod som lamslået, trak han halskraven, der havde gjort tjeneste som bind, frem på hans bryst.

"Undersøg nu først, om det ikke er en for tidlig nedkomst; i så fald indestår du med dit liv for hendes; men hvis barnet er levende, bringer du det til mig."

Efter denne tiltale greb greven den sølle operatør midt om livet, løftede ham fra gulvet som en fjer og stillede ham hen foran grevinden.

Så gik den strenge herre dybt ind i en vinduesfordybning, hvor han stod og trommede med fingrene på ruden, idet han skiftevis så hen på sin tjener, på sengen og ud på havet, som ville han love det ventede barn havet til vugge.

Den mand, som greven og Bertrand med en uhørt voldshandling netop havde revet op af den sødeste søvn for at binde ham på krydset af en hest, der løb, som havde den Helvede i hælene, var en karakteristisk skikkelse for sin tid, ikke mindst af betydning for huset Hérouville.

Det var jo en tid, da adelen var fuldstændig ubevandret i naturvidenskaberne, hvorimod stjernetydningen var sat i højsædet, for mere end nogensinde følte man trang til at udforske fremtiden.

Denne uvidenhed og denne nysgerrighed, der var lige almindeligt udbredte, havde bragt den største forvirring ind i de menneskelige kundskaber; alt var personlig praksis, for den teoretiske fagvidenskab eksisterede endnu ikke, bogtrykkerkunsten krævede store omkostninger; videnskaben vandrede langsomt fra hånd til hånd; kirken forfulgte endnu den undersøgende videnskab, hvis grundlag var analysen af

naturfænomenerne. Og forfølgelsen avlede hemmelighedskræmmeri.

Derfor var, for menigmand som for de mægtige, fysiker og alkymist, matematiker og astronom, stjernetyder og åndemaner seks egenskaber, der alle forenedes i lægens person.

På den tid mistænktes den dygtige læge for at dyrke magi; samtidig med at han gik og kurerede på sine patienter, måtte han stille horoskoper.

Fyrsterne optrådte desuden som beskyttere for disse ånder, der kunne se ind i fremtiden, de optog dem i deres husstand og gav dem årspenge.

Den berømte Cornelius Agrippa, der var kommet til Frankrig for at være Henrik den Andens læge, ville ikke forudsige fremtiden, sådan som Nostradamus gjorde det, hvorfor Catarina af Medici afskedigede ham og erstattede ham med Cosimo Ruggeri.

De mænd, der var forud for deres tid, og som virkelig helligede sig videnskaberne, fandt derfor vanskeligt påskønnelse; alle indgød de den rædsel, som man nærede for de skjulte videnskaber og deres resultater.

Uden just at være en af disse berygtede matematikere, nød den mand, greven havde bortført, i Normandiet det betydelige ry, der knytter sig til en læge, der giver sig af med mørkets gerninger.

Han hørte til den slags troldmænd, som bønderne endnu flere steder kalder en *benbrudsdoktor*.

Med dette navn betegnedes ukultiverede mennesker, der uden egentligt studium, men ved nedarvet kundskab og ofte som følge af lang øvelse og erfaring, der opsamledes i en enkelt

familie, satte i led og kurerede brud på arme og ben, helbredte dyr og mennesker for visse sygdomme og sad inde med formentlig vidunderlige hemmeligheder til behandlingen af farlige tilfælde.

Antoine Beauvouloir – sådan hed benbrudsdoktoren – havde ikke blot til bedstefader og fader haft to navnkundige praktikere, efter hvem han havde taget vigtige erfaringer i arv, men han var oven i købet oplært i lægevidenskab og gav sig af med naturvidenskab.

Landboerne så hans kammer fyldt med boger og mærkelige sager, der gav hans mange heldige kure et skær af trolddom.

Uden just at gå for en heksemester, indgød Antoine Beauvouloir i tredive miles omkreds befolkningen en ærefrygt, der grænsede til skræk, og, hvad der var farligere for ham selv, han sad inde med hemmeligheder om liv og død angående egnens adelige familier.

Som sin bedstefader og fader var han berømt for sin dygtighed som fødselshjælper. Nu var i disse forvirrede tider fejltrin og ulovlige kærlighedsforbindelser hyppige nok til, at den høje adel så sig nødsaget til at indvie mester Antoine Beauvouloir i skændige eller brødefulde handlinger.

Af hensyn til sin egen sikkerhed måtte han være diskret til det yderste; men hans kunder betalte ham også klækkeligt, så at hans arvede formue voksede meget.

Altid på farten, snart revet op om natten som han netop var blevet det af greven, snart nødt til at opholde sig flere dage hos en eller anden fornem dame, havde han endnu ikke giftet sig; desuden havde hans rygte afskåret ham fra adskillige partier. Ude af stand til at søge trøst i sin gernings mange

tilfældigheder, der forlenede ham med så megen magt over kvindelige svagheder, følte den stakkels doktor sig derfor skabt til familielivets glæder uden at kunne tillade sig dem. Han var et fortræffeligt hjertemenneske, selv om han måtte skjule det under det bedrageriske skin af et muntert gemyt, der stemmede med hans pluskæbede ansigt, med hans runde former, med hans lille fede persons livlighed og hans tales oprigtighed.

Han følte altså trang til at gifte sig for at få en datter, der kunne overføre hans formue til en eller anden fattig adelsmand, for han elskede ikke sin doktorstilling og ville helst have sin familie ud af den på grund af tidens fordomme.

For øvrigt var hans karakter meget godt afpasset til livsglæden og de måltider, der fulgte efter hans vigtigste operationer. Den vante fornemmelse af over alt at være hovedpersonen havde givet hans naturlige livlighed en tilsætning af værdig forfængelighed. Hans små næsvisheder blev næsten altid vel modtaget i de kritiske øjeblikke, hvor han morede sig med at gå til værks med en egen myndig langsomhed.

Desuden var han nysgerrig som en nattergal, slikken som en mynde og snakkesalig som diplomater er det, der taler uden nogensinde at røbe noget af deres hemmeligheder.

Fraregnet disse fejl, som hans bestillings mangfoldige omskifteligheder havde udviklet hos ham, gik Antoine Beauvouloir for at være det skikkeligste menneske i hele Normandiet. Skønt han hørte til de ganske få ånder, der var forud for deres tid, havde hans sunde normanniske

bondefølelse rådet ham til at fortie sine indvundne erfaringer og opdagede sandheder.

Ved pludselig af greven at blive stillet overfor en kvinde i barnsnød genvandt doktoren hele sin åndsnærværelse.

Han gav sig til at føle den maskerede dames puls uden at tænke det fjerneste på hende selv; men ved hjælp af denne strenge doktorholdning kunne han tænke, og tænkte virkelig over sin situation.

I ingen af de skammelige og forbryderiske intriger, hvor han med vold var blevet tvunget til at handle som blindt redskab, var der nogensinde blevet truffet så vidtløftige forsigtighedsregler som i denne.

Skønt hans død ofte havde været påtænkt som middel til at sikre de forehavender, han nødtvungent tog del i, havde hans liv dog aldrig været så stærkt i fare som i dette øjeblik.

Først og fremmest besluttede han at skaffe sig at vide, hvem det var, der benyttede ham; at erkyndige sig om farens udstrækning for at kunne frelse sin egen kære person.

"Hvad drejer det sig om?" spurgte doktoren med sagte stemme for at berede grevinden til at tage mod hans erfarne hjælp.

"Giv ham ikke barnet!"

"Tal højt!" sagde greven med en tordenrøst, der forhindrede mester Beauvouloir i at høre offerets sidste ord. "Hvis ikke," tilføjede den strenge herre med omhyggeligt fordrejet stemme, "så kan du bede dit fadervor!"

"Klag jer med høj stemme," sagde doktoren til damen. "Skrig, i Guds navn! Den mand har ædelstene, der ikke ville klæde jer bedre end mig! Mod, lille frue!"

"Vær let på hånden!" råbte greven igen.

"Herren er skinsyg," svarede fødselshjælperen med en let, skærende stemme, der heldigvis overdøvedes af grevindens skrig.

Til held for mester Beauvouloir viste naturen sig nådig. Det var snarere en misfødsel end en nedkomst, så spinkelt og usselt var det lille barn, der kun voldte moderen få smerter.

"Ved den hellige jomfrus hjerte," udbrød den nysgerrige doktor; "det er ikke en for tidlig nedkomst!"

Greven stampede rasende i gulvet, så det rystede, og grevinden kneb mester Beauvouloir i armen.

"Å! nu er jeg med," sagde han til sig selv. "Det *skulle* altså være en for tidlig nedkomst?" spurgte han ganske sagte grevinden, der svarede med en bekræftende håndbevægelse, som om denne håndbevægelse var det eneste sprog, der kunne udtrykke hendes tanker. – "Alt dette er endnu ikke rigtig klart," tænkte doktoren.

Som alle folk, der er dygtige i denne kunst, kunne fødselshjælperen godt se, når han stod overfor en kvinde, der, som han sagde, første gang var kommet for skade. Alligevel sagde han ondskabsfuldt til grevinden:

"Man skulle tro, fruen aldrig havde bestilt andet end føde børn til verden!"

Greven sagde nu med en ro, der var mere skrækindjagende end hans vrede:

"Lad mig få barnet!"

"Giv ham det for Himlens skyld ikke!" sagde moderen, hvis næsten vilde skrig i den lille mands hjerte vakte en modig

godhed, der knyttede ham langt mere, end han selv troede, til dette lille barn, som blev fornægtet af sin egen fader.

"Barnet er ikke kommet endnu. I må ikke sælge skindet, for bjørnen er fanget," svarede han greven koldt, idet han skjulte fosteret.

Forbavset over ikke at høre skrig så doktoren på barnet i den tro, at det allerede var dødt; greven opdagede da bedrageriet og sprang løs på ham i et sæt.

"Men i Guds og alle helgeners navn, vil du give mig det?" råbte herren og rev det uskyldige foster fra ham – nu udstødte det svage skrig.

"Pas på! Det er vanskabt og næsten uden livskraft," sagde mester Beauvouloir og klamrede sig til grevens arm. "Barnet er vist kun syv måneder!"

Med en overmenneskelig anstrengelse, der skyldtes en slags ophidselse, standsede han faderens fingre, idet han med afbrudt stemme hviskede til ham:

"I kan spare jer en forbrydelse, det vil ikke leve længe – –"

"Skurk!" svarede greven heftigt – doktoren havde revet barnet fra ham; "hvem siger dig, at jeg vil min søns død? Kan du ikke se, at jeg kæler for ham?"

"Vent da, til han er atten år, inden I kæler for ham på den måde," svarede Beauvouloir og genvandt sin myndighed. – "Men," tilføjede han og tænkte på sin egen sikkerhed, for han havde genkendt herren af Hérouville, der i sin hidsighed havde glemt at fordreje sin stemme; "døb ham i en fart og sig ikke mine ord til moderen; ellers slår I hende ihjel."

Den hemmelige glæde, greven havde røbet ved den håndbevægelse, der undslap ham ved spådommen om det

nyfødte barns død, havde indgivet doktoren denne sætning og frelst barnets liv.

Beauvouloir skyndte sig at bære det tilbage til moderen, som lå besvimet, og han pegede ironisk på hende for at skræmme greven med den tilstand, deres strid havde bragt hende i.

Grevinden havde hørt alt, for det er ikke sjældent, at de menneskelige organer under livets store kriser får en uhørt finhed; nu, da det skrigende barn blev lagt på sengen, vækkedes hun som ved et trylleslag; hun troede at høre to engles røst, da doktoren, dækket af det nyfødte barns skrig, sagte hviskede i hendes øre:

"Pas godt på ham. Han kan leve i hundrede år. Det er noget, Beauvouloir har forstand på."

Et himmelsk suk, et hemmeligt håndtryk lønnede lægen, der søgte at sikre sig selv, før han til den utålmodige moders favntag overgav dette skrøbelige væsen, hvis hud endnu bar mærker af grevens fingre, selv om det faderlige kærtegn intet havde forstyrret i dets spinkle organisme.

Det glædesudbrud, hvormed moderen skjulte sin søn ved sit bryst, og det truende blik, hun tilkastede greven gennem maskens to huller, fik Beauvouloir til at gyse.

"Hun ville dø, hvis hun alt for hurtigt skulle miste sin søn," sagde han til greven.

Under dette sidste optrin syntes herren af Hérouville ikke at have set eller hørt noget.

Ubevægelig og hensunken i dyb eftertanke havde han igen begyndt at tromme med fingrene på ruden; men efter doktorens sidste udtalelse vendte han sig imod ham i et rasende udbrud af heftighed og trak sin daggert.

"Elendige bondelømmel!" udbrød han, idet han gav ham det øgenavn, hvormed de kongeligsindede smædede ligaens tilhængere; "uforskammede flab! – – Den videnskab, du kan takke for æren af at være så mange adelsmænds medskyldige i deres iver for at få arvinger eller rydde dem af vejen, kan knapt holde mig fra at skille Normandiet af med sin troldmand for bestandig."

Til Beauvouloirs store tilfredsstillelse stak greven heftigt daggerten i skeden igen.

"Kunne du dog ikke," vedblev herren af Hérouville, "én gang i dit liv være i hæderligt selskab med en herre og hans frue uden at mistænke dem for den samme slags sjofle beregninger, som du lader pakket anstille, uden at tænke på, at pakkets bevæggrunde ikke er hæderlige i samme grad som fornemme folks? Kan jeg i dette tilfælde have statsgrunde til at handle, som du formoder? Dræbe min søn! Rive ham fra hans moder! Hvor har du den slags hjernespind fra? Er jeg forrykt? Hvorfor sætter du skræk i os med hensyn til dette kraftige barns levetid? Kan du stodder ikke begribe, at jeg har været på min post imod din usle forfængelighed? Hvis du havde vidst navnet på den dame, hvis fødselshjælper du har været, så ville du have pralet af at have set hende! Guds død! Du kunne måske af al for stor forsigtighed have dræbt både moder og barn. Men husk vel på, at dit eget usle liv indestår mig både for din tavshed og for deres velbefindende!"

Doktoren blev forbløffet over den hastige forandring i grevens sindelag. Dette anfald af faderlig ømhed for den nyfødte forskrækkede ham endnu mere end den utålmodige

grusomhed og skumle ligegyldighed, herren først havde lagt for dagen.

Det tonefald, hvor i greven udtalte sine sidste ord røbede en snedigere plan for at nå til fuldbyrdelsen af en urokkelig beslutning.

Mester Beauvouloir forklarede sig denne uforudsete vending som en følge af det dobbelte løfte, han havde givet moderen og faderen.

"Nu er jeg med!" sagde han til sig selv. "Den gode herre vil ikke gøre sig forhadt af sin hustru, men vil forlade sig på apotekerens hjælp. Jeg må altså prøve på at varsko fruen om at passe på sin ædle lille unge."

I det øjeblik, da han vendte sig mod sengen, standsede greven, der havde nærmet sig et skab, ham brat med et bydende udråb.

Herren rakte ham en pung, som Beauvouloir ikke kunne andet end modtage, skønt ikke uden en uroblandet glæde; guldet, der således hånligt tilkastedes ham, funklede gennem et rødt silkenet.

"Selv om du har tillagt mig tanker som en sjover, vil jeg alligevel betale dig som en adelsmand. Jeg kræver ikke tavshed af dig! Den mand, du her ser," sagde greven og pegede på Bertrand, "har sikkert forklaret dig, at over alt, hvor der findes egetræer og floder, skal mine ædelstene og halsbånd nok vide at træffe de bondelømler, der snakker om mig."

Med disse nådige ord gik kæmpen langsomt hen til den målløse doktor, skubbede en stol larmende hen til ham, som opfordrende ham til, ligesom han selv, at tage plads ved siden af barselssengen.

"Nå, min skat, nu har vi da endelig fået en søn," sagde han. "Det er en stor glæde for os. – – Lider I meget?"

"Nej," hviskede grevinden.

Moderens forbavselse og forpinthed, faderens sene og kunstlede tilkendegivelser af glæde overtydede Beauvouloir om, at en overhængende fare nær var undgået hans vante skarpsindighed; han bestyrkedes i sin mistanke og lagde sin hånd ovenpå den unge frues, mindre for at undersøge hendes befindende end for at give hende nogle råd.

"Huden er god," sagde han. "Der er ingen fare at befrygte for fruen. Naturligvis kommer mælkefeberen; men det skal I ikke blive bange for, det har ingen ting at sige."

Her holdt doktoren inde og knugede grevindens hånd for at gøre hende opmærksom.

"Hvis I vil være fri for ængstelser angående eders barn, frue," fortsatte han, "så må I ikke give det fra eder. Lad det længe drikke mælken, som dets små læber allerede søger; I skak amme det selv og vel vogte jer for apotekerens dråber. Brystet er det bedste middel mod alle børnesygdomme. Jeg har været med til mange fødsler efter syv måneder, men jeg har sjældent set em så lidet smertefuld forløsning som eders. Det er ikke til at undres over, for barnet er så magert! Det kunne ligge i en træsko! Jeg er vis på, at det ikke vejer femten unser. Mælk! Mælk! Hvis det altid bliver ved eders bryst, kan I frelse det."

Disse sidste ord ledsagedes af et nyt fingertryk. Trods de to flammestråler, grevens øjne udslyngede gennem maskens huller, udtalte Beauvouloir sine sætninger med uforstyrrelig alvor som en mand, der vil fortjene sin betaling.

"Håhå, lille doktor, du glemmer din gamle sorte filthat," sagde Bertrand i det øjeblik, operatøren ville gå ud af stuen sammen med ham.

Årsagen til grevens nåde overfor sin søn skrev sig fra en prokuratorberegning.

I det øjeblik, da Beauvouloir standsede hans hænder havde han både sin egen gerrighed og normannisk lov og ret for øje. I et nu fik disse tvende magter hans fingre til at stivne, hans hadefulde lidenskaber til at forstumme. Den ene tilråbte ham: "Din hustrus godser kan ikke gå over til huset Hérouville undtagen gennem et drengebarn." Den anden viste ham grevinden døende og godserne krævede af familien Saint-Savins sidelinje. Begge tilrådede ham at lade det være naturens sag at bortrive det nyfødte barn og at afvente fødslen af en anden søn, der skulle være stærk og sund – så kunne han bryde sig fejl om sin hustrus og sin førstefødtes liv. Han så ikke mere et barn for sig, han så jordegods, hans ømhed blev pludselig lige så stærk som hans forfængelighed. I sit ønske om at rette sig efter lands lov og ret så han endog helst, at denne næsten dødfødte søn tilsyneladende måtte være sund og kraftig.

Men moderen, der kendte grevens karakter til bunds, blev endnu mere overrasket end doktoren og bevarede en instinktmæssig frygt, som hun af og til dristigt lagde for dagen, for moderfølelsen havde i et nu fordoblet hendes mod og styrke.

I løbet af nogle dage sad greven ufortrødent ved sin hustrus leje og ødslede med en omsorg, som egennytten gav et skær af ømhed.

Men grevinden gættede hurtigt, at hun alene var genstand for alle disse opmærksomheder. Faderens had til sin søn viste

sig i de mindste enkeltheder; han afholdt sig hårdnakket fra at se ham eller røre ved ham; han rejste sig skyndsomt og gik bort for at uddele befalinger, så såre barnet udstødte et skrig; kort sagt, han syntes kun at tilgive drengen, at han levede, i det håb, at han snart måtte se ham dø.

Denne forstillelse kostede endnu greven alt for meget. Den dag, da han opdagede, at moderens skarpe øje forudanede faren uden at forstå den, meddelte han, at han ville rejse bort dagen efter barselsmessen – som påskud anførte han, at han ville bringe alle sine stridskræfter til kongens hjælp.

Under disse omstændigheder kom Etienne Hérouville til verden.

For uophørligt at ønske denne ikke anerkendte søns død behøvede greven ikke den mægtige bevæggrund, at han allerede én gang havde besluttet den; selv om han havde undertrykt den sørgelige tilbøjelighed, mennesket har til at forfølge et væsen, man allerede én gang har gjort fortræd; selv om han ikke havde følt den for ham grusomme forpligtelse til at hykle ømhed for et barn, han hadede i den tro, at det var Chavernys søn, så ville dog den stakkels Etienne ikke i ringere grad have været genstand for hans afsky.

Den uheldige omstændighed, at han var skrøbelig og svag af rygrad – en svaghed, faderens eget kærtegn måske havde forværret –, var i grevens øjne en altid åbenbar hån mod hans faderforfængelighed. Selvom han fandt smukke mandfolk vederstyggelige, afskyede han ikke mindre svagelige mennesker, hos hvem den sjælelige styrke erstatter den legemlige.

For at tækkes ham måtte man være grim af ansigt, høj, kraftig og uvidende.

Etienne, der ved sin svagelighed så at sige var forudbestemt til videnskabernes stillesiddende sysler, måtte af den grund i sin fader finde en uædelmodig fjende. Hans kamp med denne kolos begyndte allerede i vuggen, hans eneste hjælp mod denne dødsfjende var hans moders hjerte, for hendes kærlighed voksede, i følge en rørende naturlov, af alle de farer, der truede ham.

Ved grevens pludselige bortrejse begravedes Jeanne de Saint-Savin i en dyb ensomhed, hvis eneste lysglimt og eneste trøst skyldtes hendes barn.

Denne søn, hvis fødsel bebrejdedes hende for Chavernys skyld, elskede grevinden, således som kvinder elsker et ulegitimt kærlighedsbarn. Hun var utrættelig til at amme ham. Hun ville ikke tage mod nogen hjælp af sine terner, hun klædte sit barn af og på og følte ny glæde for hver lille omsorg, han krævede.

Denne uophørlige syslen, denne iagttagelse af alle døgnets timer, den regelmæssighed, hvormed hun måtte vågne om natten for at die sit barn, voldte hende en grænseløs lykke.

Hendes ansigt strålede, når hun lystrede det lille barn i dets behov.

Da Etienne var kommet for tidligt, manglede der flere klædningsstykker, dem ville hun selv sy, og hun syede dem – med hvilken fuldkommenhed ved de vordende mødre, som i mørket og tavsheden sidder og arbejder for de børn, de tilbeder!

Hvert sting betød et minde, et begær, ønsker, tusind ting, der virkedes ind i klædet med de smukke mønstre.

Alle disse dårskaber fortaltes videre til greven af Hérouville og forøgede uvejret, der allerede var trukket sammen.

Dagene havde ikke timer nok til ammens mangfoldige sysler og små forholdsregler; timerne flygtede tunge af lønlig lykke.

Doktorens råd stod altid grevinden for øje; hun frygtede for sit barn i både sine terners tjenester og sine folks hænder; hun ville ønske, at hun aldrig kunne sove, for at være sikker på, at ingen under hendes søvn kom Etienne nær; hun lagde ham altid ved sin side. Kort sagt, hun satte mistænksomheden på vagt ved hans vugge.

I grevens fraværelse tog hun mod til sig og lod lægen hente, hun havde bidt mærke i hans navn.

Beauvouloir var for hende et væsen, som hun stod i en bundløs taknemmelighedsgæld til; men først og fremmest ønskede hun at udspørge ham om tusind ting angående sin søn. Om man nu havde i sinde at forgive hendes Etienne, hvorledes skulle hun så afværge forsøgene? Hvorledes skulle hun sørge for hans helbred? Skulle hun die ham længe? Hvis hun døde, ville så Beauvouloir påtage sig at våge over det stakkels barns sundhed?

Beauvouloir blev rørt over grevindens spørgsmål og svarede, at han var lige så bange som hun selv, for at Etienne skulle få gift. Men på det punkt havde grevinden intet at frygte, så længe hun ammede det med sin egen mælk; og for fremtidens vedkommende anbefalede han hende altid at smage på Etiennes mad.

"Hvis fru grevinden," tilføjede doktoren, "smager et eller andet mærkeligt på tungen, en skarp, bitter, stærk eller saltet smag, kort sagt alt, hvad der forbavser smagssansen, så må I kaste maden bort. Lad barnets klæder kun blive vasket i eders påsyn og gem nøglen til kisten, hvor de opbevares. Hvad end der måtte ske, så send bud efter mig, og jeg skal komme."

Doktorens belæring indprentede Jeanne sig i sit hjerte, hun bad ham forlade sig på hende: Beauvouloir sagde da til hende, at hun havde hele hans lykke i sine hænder.

Han fortalte kortfattet grevinden, hvorledes herren af Hérouville, af mangel på skønsomhed og fornemme veninder, der holdt af ham ved hoffet, i sin ungdom havde elsket en letlevende dame med tilnavnet "*den skønne romerinde*", der tidligere havde været kardinalen af Lothringens veninde. Han forlod hende snart, og den skønne romerinde var kommet til Rouen for at bønfalde greven om at tage sig af en datter, som han dog slet ikke ville høre tale om – han påberåbte sig, at hun var alt for smuk til at være hans barn. Denne kvinde døde i armod og elendighed, og det stakkels barn, som hed Gertrude og var endnu skønnere end sin moder, havde fundet hjælp hos nonnerne i Sainte-Claire-klostret, hvis priorinde var frøken Saint-Savin, grevindens tante.

Tilkaldt som læge for Gertrude var han blevet aldeles sindssvagt forelsket i hende.

Hvis fru grevinden, tilføjede Beauvouloir, ville klare den sag, så ville hun ikke blot rigeligt lønne alt, hvad hun troede at skylde ham, men han ville endog føle sig i gæld til hende. På den måde ville hans gåen ind og ud på slottet, som ellers ville være meget farlig i grevens øjne, få en rimelig forklaring; og før eller

senere ville greven sikkert blive interesseret i en så smuk datter, og måske en skønne dag indirekte optræde som hendes beskytter ved at gøre Beauvouloir til sin egen læge.

Grevinden, der nærede så stor medfølelse med al oprigtig kærlighed, lovede at stå den stakkels læge bi i hans.

Hun tog sig så varmt af denne sag, at hun næste gang, hun fødte, som gunst i denne anledning erholdt en medgift til den skønne Gertrude, der så på denne tid i stedet for at blive nonne ægtede Beauvouloir. Denne medgift og doktorens egne sparepenge satte ham i stand til at købe det smukke gods Forcalier, der grænsede op til slottet Hérouville og netop var til salg.

Efter således at være beroliget af den gode doktor, følte grevinden for stedse sin tilværelse fyldt med glæder, andre mødre ikke kender til.

Naturligvis er alle kvinder smukke, når de lægger deres børn til brystet og våger over at stille deres skrig og deres begyndende smerter; men man ville vanskeligt, selv i de italienske malerier, kunne se en mere rørende scene end grevinden, når hun ammede sin Etienne, mærkede, hvor han bælgede mælken i sig, og hvorledes hun med sit blod gav livet til den truede lille stakkel.

Hendes ansigt strålede af kærlighed, hun stirrede på det spæde lille væsen og frygtede bestandig at genfinde et træk af Chaverny, som hun havde tænkt for meget på.

Disse tanker, der fløj over hendes pande og blandedes med hendes udtryk af glæde, blikket, hvormed hun rugede over sin søn, hendes trang til at meddele ham sit eget hjertes styrke, hendes lysende håb, hendes yndefulde håndbevægelser – alt

dannede et skue, der betvang kvinderne omkring hende: grevinden fik lykkelig bugt med al spionering.

Snart var disse to svage væsener kun én sjæl og én tanke, de forstod hinanden, længe før sproget kunne hjælpe dem til det.

Når Etienne øvede sine øjne med den tankeløse grådighed, der er børn egen, stødte hans blik på det mørke bjælkeloft. Når hans spæde øre anstrengte sig for at opfange alle lyde og skelne dem fra hinanden, hørte han det ensformige bølgeskvulp fra havet, der brødes mod klipperne lige så regelmæssigt, som perpendiklen går i et tårnur.

Både sted og lyd og alt det, der slår sanserne, udvikler forståelsen og former karakteren, gjorde ham tilbøjelig til tungsind.

Måtte hans moder ikke leve og dø midt i denne tungsindets tåge? Lige fra han var født, måtte han tro, at grevinden var det eneste levende væsen, se verden som en ørken og vænne sig til den følelse af afspærrethed, der bringer os til at leve alene og søge lykken i os selv ved at udvikle tankens uendelige hjælpekilder.

Var grevinden ikke fordømt til at være ene i livet, til at finde alt i sin søn, der var forfulgt som hendes egen kærlighed? Ligesom alle børn, der er lidelsens bytte, bevarede Etienne næsten altid den ørkesløse holdning, der så vemodigt lignede hans moders.

Så fintmærkende var hans sanser, at en alt for brat lyd eller omgangen med en støjende person fremkaldte en slags feber hos ham. Man skulle tro, han var et af de små insekter, for hvis skyld Gud mildner blæstens voldsomhed og solens hede; han var jo som de ude af stand til at kæmpe mod den mindste

hindring; han gav som de efter for alt, hvad der syntes angribende, uden modstand, uden kamp. Denne englelignende tålmodighed indgød grevinden en dyb ømhedsfølelse, der uden møje lod hende bære al den mangfoldige omsorg, hans vaklende helbred krævede.

Hun takkede Gud, der havde anbragt Etienne i en fredens og stilhedens verden, den eneste, hvor han med held kunne vokse op.

Ofte løftede hendes moderhænder, der på én gang tog så mildt og så fast på ham, drengen højt op i spidsbuevinduets karm.

Hans øjne, der var blå som hans moders, syntes da at spejde ud over det pragtfuldt oprørte hav.

Begge to kunne sidde hele timer og betragte den uendelige havflade, der skiftevis sløredes eller skinnede, tav eller brølede.

Disse lange, stille timer var for Etienne en lønlig oplærelse i smerte. Næsten altid fugtedes hans moders øjne af tårer. Og under disse pinefulde grublerier lignede Etiennes unge træk et fint og skørt net, der tyngedes ned af en alt for tung vægt.

Han fik tidligt indsigt i ulykken og forstod snart den indflydelse, hans leg øvede på moderen; han prøvede på at adsprede hende med de samme kærtegn, hun selv brugte for at dysse ham i søvn, når han var lidende.

Og hans små skælmske hænder, hans små lallende ord, hans kloge smil undlod heller aldrig at oplive hans moder i hendes sørgmodighed. Selv om han var træt, undgik han med instinktmæssig finfølelse at klage sig.

"Du kære lille, følsomme stakkel," udbrød grevinden, da hun så ham falde i søvn af træthed efter en kåd leg, der havde

forjaget et af hendes smerteligste minder, "hvor skal du kunne leve? Hvem vil nogensinde kunne forstå dig, du, hvis fine sjæl såres af et alt for strengt blik? Du, der ligesom din sorgfulde moder agter et mildt smil for kosteligere end alverdens skatte? Du engel, som din moder elsker, hvem vil holde af dig i den store verden? Hvem vil ane de skatte, der er skjult i dit skrøbelige hylster? Ingen. Du vil blive ensom på jorden som jeg. Gud bevare dig for som jeg at undfange en kærlighed, som Gud er for, men alle mennesker imod!"

Hun sukkede, hun græd.

Sønnens yndefulde sovende stilling på hendes skød fik hende til at smile tungsindigt: hun betragtede ham længe og nød en af de glæder, der er en hemmelighed mellem mødre og Gud.

Da hun havde opdaget, hvor glad drengen var for hendes stemme i forbindelse med mandolinens toner, sang hun tidens yndefulde romancer for ham. Og hun troede på hans små læber, der var hvide af hendes mælk, at gense det smil, som Georges de Chaverny fordum takkede hende med, når hun slap sin lut. Mod sin vilje kom hun altid tilbage til fortiden. Og barnet, der var medskyldig i disse drømme, smilede netop ved de melodier, som Chaverny holdt mest af.

Selv atten måneder gammel var Etienne endnu ikke stærk nok til, at grevinden turde lade ham komme ud; men de lette farvetoner i hans mathvide hud – som om vinden havde åndet den vilde roses blegeste blomsterblade over den – vidnede allerede om liv og sundhed.

Just som hun begyndte at tro på doktorens forudsigelser og glædede sig over, at hun i grevens fraværelse havde kunnet omgive sin søn med de strengeste forsigtighedsregler og

skærme ham imod enhver fare, fik hun et af sin mands sekretær skrevet brev, der meldte hans snarlige tilbagekomst.

En morgen, da grevinden hengav sig til den ustyrlige glæde, der griber alle mødre, når de for første gang ser deres første fødte gå, og sammen med Etienne legede disse lege, der er lige så ubeskrivelige som de sødeste erindringer – hørte hun pludselig gulvplankerne knage under tunge skridt.

Hun fik næppe rejst sig i sin pludselige overraskelse, før hun stod ansigt til ansigt med greven.

Hun udstødte et skrig, men forsøgte at råde bod på denne uforsigtighed ved at gå greven i møde og ydmygt række ham sin pande til kys.

"Hvorfor meldte I mig ikke eders komme?" sagde hun.

"Så var modtagelsen," afbrød greven hende, "måske blevet hjerteligere, men ikke oprigtigere."

Han fik øje på barnet; den sundhedstilstand, hvori han genså det, aflokkede ham først en overrasket, næsten opbragt bevægelse; men han betvang sin vrede og gav sig til at smile.

"Jeg bringer eder godt nyt," vedblev han. "Jeg har fået regeringen over Champagne og kongens løfte om at blive hertug eller pair. Vi har oven i købet arvet en slægtning: den forbandede huguenot Chaverny er død."

Grevinden blegnede og sank om i en lænestol. Hun anede, hvad der lå bagved den skumle glæde, der lå udbredt over hendes mands ansigt, og som syntes at vokse ved synet af Etienne.

"Herre," sagde hun med bevæget stemme, "I er jo ikke uvidende om, at jeg længe har elsket min fætter Chaverny … I skal stå Gud til ansvar for den smerte, I volder mig."

Ved disse ord funklede grevens blik, hans læber skælvede uden at kunne fremføre et ord, så rasende var han; han smed sin daggert på bordet med en sådan voldsomhed, at jernet gav genlyd som et tordenskrald.

"Hør mig," skreg han med sin vældige stemme, "og husk vel på mine ord: jeg vil hverken høre eller se det lille uhyre, I holder i eders arme, for det er eders barn og ikke mit; har han blot et eneste af mine træk? Ved Gud og alle helgener! Gem ham godt, eller jeg ..."

"Retfærdige himmel," skreg grevinden, "beskyt os!"

"Stille!" svarede kolossen. "Vil I undgå, at jeg støder til ham, så sørg for, at jeg aldrig træffer ham på min vej."

"Men i så fald," sagde grevinden, der følte mod til at kæmpe mod sin tyran, "så tilsværg mig, at I ikke vil stræbe ham efter livet, hvis I ikke træffer ham. Kan jeg stole på eders ord som adelsmand?"

"Hvad skal det sige?" spurgte greven.

"Godt, så dræb os da begge to med det samme!" udbrød hun og kastede sig på knæ med barnet knuget til sit bryst.

"Rejs eder, frue! Jeg lover eder ved min ære som adelsmand ikke at stå det forbandede lille foster efter livet, såfremt han bliver på klipperne ved stranden neden for slottet; jeg giver ham fiskerens hus til bolig og strandbredden til tumleplads; men ve ham, hvis jeg nogensinde træffer ham uden for de grænser!"

Grevinden brast i bitter gråd.

"Se dog på ham," sagde hun. "Det er eders søn."

"Ti, frue!"

Ved dette ord gik den forfærdede moder bort med sin søn, hvis hjerte slog som hjertet på en græssanger, når den

overraskes i sin rede af en hyrdedreng.

Hvad enten nu uskyldigheden har en fortryllelse, som selv de mest forhærdede mænd ikke kan unddrage sig, eller greven fortrød sin hidsighed og var bange for at have været alt for hård imod et væsen, som både hans lyster og hans planer havde brug for, nok er det, at hans stemme var blevet så mild, som den overhovedet kunne blive, da hans kone kom tilbage.

"Jeanne, min skat," sagde han til hende; "bær ikke nag og ræk mig eders hånd. Man ved ikke, hvordan man skal bære sig ad med jer kvinder. Jeg bringer eder ny ære og ny rigdom, Guds død! og I modtager mig, som var jeg et uhyre! Mit regeringsembede nødsager mig til hyppig og langvarig fraværelse, indtil jeg får det byttet med styrelsen af Normandiet; I kunne i hvert fald stille et glad ansigt op, så længe jeg er her, min skat."

Grevinden begreb meningen med disse ord, hvis hyklede blidhed ikke kunne narre hende.

"Jeg kender mine pligter," svarede hun med et tungsindigt tonefald, som hendes mand tog for ømhed.

Denne frygtsomme kvinde besad alt for megen renhed, alt for megen sjælsstorhed til som visse snedige kvinder at prøve på at beherske greven ved at lægge beregning ind i sin opførsel og derved gøre sig selv til en slags skøge.

Hun fjernede sig tavs for at søge trøst i sin fortvivlelse ved at gå ud i luften med Etienne.

"Ved Gud og alle hans hellige mænd! skal jeg da aldrig blive elsket?" udbrød greven, der opdagede en tåre i sin hustrus øjne i det øjeblik, da hun gik.

Ved uophørligt at være truet blev kvindens moderfølelse til en lidenskab af samme heftighed som den, kvinder nærer i deres brødefulde tilbøjeligheder.

Ved en slags trolddomskraft, hvis hemmelighed ligger i alle mødres hjerte, og som vandt yderligere styrke i forholdet mellem grevinden og hendes søn, lykkedes det hende at gøre ham faren begribelig, der ustandselig lurede på ham, og hun lærte ham at frygte faderens komme.

Det frygtelige optrin, Etienne havde været vidne til, prægede sig så dybt i hans hukommelse, at det næsten blev til en sygdom i ham. Til sidst kunne han forudane grevens nærhed med en usvigelig sikkerhed; når et af de smil, hvis umærkelige tegn springer en moder i øjnene, oplivede hans ansigt i det øjeblik, da hans ufuldkomne sanser, der allerede var udviklet af frygten, meldte faderens skridt i det fjerne, stivnede hans træk i det samme, og moderens øre var ikke mere vagtsomt end sønnens instinkt.

Med alderen voksede denne lydhørhed, som skrækken havde skabt, så stærkt, at Etienne ligesom Amerikas vilde kunne skelne sin faders fjed, høre hans stemme selv meget langt borte og forudsige hans komme.

At hendes barn så snart kom til at dele den følelse af rædsel, som hendes mand indgød hende, gjorde det endnu mere dyrebart for moderen; og deres forbund voksede så tæt og fast, at de, lig to blomster på samme kvist, bøjede sig under det samme vindstød og rettede sig igen ved det samme håb. Deres liv var kun ét.

Ved grevens bortrejse begyndte grevindens andet svangerskab.

Denne gang nedkom hun på den af fordomme krævede tid og fødte, ikke uden gruelige smerter, en stor dreng, der allerede nogle måneder efter frembød en så fuldkommen lighed med sin fader, at grevens had til den førstefødte blot voksede derved.

For at frelse sit elskede barn samtykkede grevinden i alle de planer, hendes mand lagde for den anden søns lykke og formue.

Etienne blev bestemt for kardinalværdigheden og skulle være præst for at overlade Maximilien huset Hérouvilles godser og rang. For den pris sikrede den stakkels moder det forbandede barns fredhellighed.

Aldrig har to brødre været hinanden mere ulige end Etienne og Maximilien. Den yngste havde allerede fra fødslen smag for støj og larm, for legemsøvelser og for krig. Greven fattede da også lige så megen kærlighed for ham, som hans hustru nærede for Etienne.

Ifølge en slags naturlig og stiltiende overenskomst tog hver af de to ægtefæller sig af sit yndlingsbarn.

Hertugen – for på denne tid belønnede Henrik den Fjerde herren af Hérouville med hertugtitlen for hans store fortjenester – hertugen ville ikke, sagde han, overanstrenge sin hustru, men gav Maximilien en svær og trivelig Bayeux-pige til amme efter Beauvouloirs valg.

Til Jeanne de Saint-Savins store glæde nærede han lige så megen mistro til moderens forstand som til hendes mælk og tog den beslutning at opdrage sin søn efter sit eget hoved.

Han lod Maximilien vokse op i en hellig skræk for bøger og litteratur, han indprentede ham det rent mekaniske kendskab til krigskunsten, lod ham tidligt ride, skyde med haglbøsse og fægte med daggert.

Da hans søn blev større, tog han ham med på jagt, for at han skulle tilegne sig den tøjlesløse tale, den barske opførsel, den legemsstyrke, den mandhaftighed i blik og stemme, der i hans øjne gjorde en mand fuldkommen.

I en alder af tolv år var den lille junker en uopdragen lille løvehvalp, der var mindst lige så frygtet af alle som faderen, og som havde lov til at tyrannisere alt og alle omkring sig og virkelig også tyranniserede alt og alle.

Etienne boede i huset på strandbredden, som hans fader havde givet ham, og som hertuginden havde ladet indrette med en del af de bekvemmeligheder, han kunne gøre krav på.

Der tilbragte også hertuginden selv størstedelen af dagen. Moder og barn strejfede om på klipperne og sandet; hun viste Etienne grænserne for hans lille rige af sand og konkylier, mos og rullesten; den dybe angst, der greb hende, hver gang hun så ham forlade sit tilståede område, lod ham forstå, at døden lurede på ham uden for det.

Etienne skælvede for sin moder, før han skælvede for sig selv! Inden længe vakte selv hertugen af Hérouvilles navn en uro hos ham, der berøvede ham hans energi og underkastede ham samme slaphedsfornemmelse, som når en ung pige segner i knæ for en tiger.

Når han så den skumle kæmpeskikkelse i det fjerne, eller hørte hans røst, stivnede hans hjerte i samme smertelige følelse som han fordum havde oplevet i det øjeblik, da han blev forbandet.

Derfor levede han som en laplænder, der dør udenfor sine snegrænser, han skabte sig et lille kært fædreland i sin hytte og

sine klipper; overskred han sit område, følte han et ubeskriveligt ildebefindende.

Hertuginden forudså, at hendes stakkels barn kun kunne finde lykken i en stille og ydmyg lille verden, var hun til at begynde med mindre ked af den skæbne, der var planlagt ham; hun benyttede sig af dette tvungne kald til at skabe ham en smuk tilværelse ved at fylde hans ensomhed med videnskabens ædle sysler, og bad Pierre de Sebonde komme til slottet for at tjene som huslærer for den vordende kardinal de Hérouville.

Til trods for, at hendes søn var bestemt for gejstlig virksomhed, ville Jeanne de Saint-Savin ikke have, at hans opdragelse måtte smage af præsteskab, men verdsliggjorde den ved sin indgriben.

Beauvouloir fik til opgave at indvie Etienne i naturvidenskabens mysterier. Hertuginden, der selv vågede over studietimerne for at afpasse dem efter barnets styrke, lærte ham, som en slags hvile, italiensk, og afslørede umærkeligt dette sprogs poetiske rigdomme for ham.

Mens hertugen tog Maximilien med ud på vildsvinejagt, hvor han udsatte ham for at blive såret, vovede Jeanne sig sammen med Etienne ud på Mælkevejen i Petrarcas sonetter eller ind i *Divina Commedias* kæmpelabyrint.

Til erstatning for Etiennes legemlige svaghed havde naturen begavet ham med en så melodiøs stemme, at det var vanskeligt at modstå glæden ved at høre den; hans moder underviste ham i musik.

Blide og tungsindige sange, ledsagede af en mandolins toner, var en kærkommen adspredelse, moderen stillede ham i udsigt til løn for et eller andet arbejde, fader Sebonde krævede af ham.

Etienne lyttede til sin moder med en lidenskabelig beundring, som hun aldrig før havde set undtagen i Chavernys øjne.

Første gang, den stakkels kvinde genfandt sine ungpigeminder i sit barns lange dvælende blik, overøste hun ham med kys.

Hun blev rød, da Etienne spurgte hende, hvorfor hun tilsyneladende holdt mere af ham i dette øjeblik, og hun gav til svar, at hun elskede ham højere for hver time på dagen.

Snart efter genfandt hun i den omsorg, som sjælens opdragelse og åndens udvikling krævede, lige så megen glæde, som hun før havde nydt, da det var barnets legeme, hun skulle nære og opdrage.

Skønt mødre ikke altid vokser med deres sønner, var hertuginden en af dem, der overfører elskovens ydmyge tilbedelse i deres moderfølelse; hun kunne både kærtegne og dømme; hun satte sin stolthed i at gøre Etienne hende overlegen i alle ting og ikke at hovmesterere ham; måske vidste hun ikke om sig selv, at hun var så stor i kraft af sin uudtømmelige kærlighed, at hun ikke behøvede at frygte nogen formindskelse. Det er kun de ukærlige hjerter, der er herskesyge, de sande følelser elsker selvfornægtelsen, denne styrkes dyd.

Når Etienne ikke lige straks kunne forstå en bevisførelse, en tekst eller en læresætning, syntes den stakkels moder, der overværede timerne, at ville indgyde ham kendskab til tingene, således som hun tidligere ved det mindste skrig plejede at fylde ham med sin mælk. Til gengæld kunne hun blive rød af fryd, når Etienne forstod meningen og tilegnede sig den. Hun viste,

som Pierre de Sebonde sagde, at en moder er et dobbeltvæsen, hvis fornemmelser altid omfatter to eksistenser.

Hertuginden forøgede således den naturlige følelse, der knytter en søn til sin moder, med en genvakt forelskelses hele ømhed.

Etiennes sarte helbred var skyld i, at hun flere år igennem fortsatte den pleje, hun havde ofret hans spæde barndom: hun klædte ham på, hun lagde ham til sengs; hun alene kæmmede, glattede, krøllede sin søns hår; hun kyssede hans kære hoved lige så mange gange, som hun med let hånd lod kammen gå gennem hans lokker.

Ligesom kvinder ynder at gøre sig næsten til mødre for deres elskede, ved at sørge for dem og pleje dem, således gjorde hun næsten en afgud af sin søn; hun genfandt hos ham en svag lighed med sin fætter, som hun elskede ud over graven. Etienne var som et drømmebillede af Georges, skimtet langt borte i et tryllespejl; hun sagde til sig selv, at han var mere adelsmand end gejstlig.

"Hvis en kvinde, der elskede så højt som jeg, ville kaste sin kærlighed på ham, kunne han blive meget lykkelig!" tænkte hun ofte.

Men hun kom til at tænke på de frygtelige interesser, der krævede tonsuren på Etiennes hoved, og hun kyssede og tårevædede de hår, som kirkens saks skulle afskære.

På trods af den uretfærdige aftale, hun havde gjort med hertugen, så hun hverken Etienne som præst eller som kardinal, når hendes moderlige øje gennemtrængte fremtidens dunkle mørke. Og netop fordi faderen åbenbart helt havde

glemt sin førstefødte, så hun en mulighed for at kunne udsætte drengens indvielse til Gud.

"Kommer tid, kommer råd!" sagde hun til sig selv.

Uden at gøre sig klar over en trang, der lå begravet i hendes fortid, opdrog hun Etienne til hofmandens høviske væsen, hun ville have ham fin og ærlig, sådan som George de Chaverny havde været det.

Hun blev holdt knapt med penge, for greven var ærgerrig, styrede selv sit hus og anvendte alle indkomster dels til dets udvidelse, dels til flot husførelse; selv gik hun ganske tarvelig klædt og gav intet ud for at kunne give sin søn fløjlskapper, støvler med tragtformede, kniplingsforede skafter, brokadestrøjer med opslidsede ærmer.

Hendes personlige afsavn lod hende nyde de samme glæder, som opnås ved ofre, man er så glad ved at skjule for dem, man holder af.

Når hun sad og broderede en krave, glædede hun sig lønligt til den dag, da hendes søns hals skulle prydes med den.

Hun alene sørgede for Etiennes klæder, linned, parfumer og toilette; hun pyntede sig kun for ham, for hun holdt af, at han skulle finde hende smuk.

Alle disse bekymringer, der ledsagedes af en følelse, som gennemtrængte og styrkede hendes søn, fik deres løn.

En dag erklærede Beauvouloir, denne guddommelige mand, der ved sin undervisning havde gjort sig elsket af det forbandede barn, og hvis tjenester Etienne forresten heller ikke glemte; en dag erklærede denne læge, hvis urolige blik, hver gang det undersøgte hendes spinkle lille afgud, fik hertuginden til at skælve – at Etienne kunne leve mange lange tider, såfremt

da ikke nogen voldsom sindsbevægelse pludselig satte hans sarte legeme i svingning.

Etienne var da seksten år.

I denne alder var Etienne blevet fem fod høj, og han blev ikke højere; men Georges de Chaverny havde været af middelhøjde.

Hans hud var gennemsigtig og fløjlsblød som en ung piges og lod hans blå årer skinne frem i det fineste net.

Han var hvid som porcelæn. Hans klare, blå øjne var underligt blide og syntes at bede både mænd og kvinder om beskyttelse; hans blik udsendte en mild og uimodståelig bøn, der bedårede, endnu før hans melodiske stemme fuldendte fortryllelsen.

Den mest uskrømtede beskedenhed stod præget i hans træk.

Hans lange kastanjebrune, glatte og fine hår faldt ned til begge sider om hans pande og krusedes i spidsen.

Hans indfaldne blege kinder, hans rene pande, der allerede bar et par rynker, røbede en medfødt lidelse, som det gjorde ondt at se.

Hans yndefulde mund og de meget hvide tænder bar det særegne smil, der fæster sig på døendes læber.

Hans hænder var hvide som en kvindes og udsøgt skønne af form.

Lig en hensygnende plante havde han vænnet sig til at bøje sit hoved i sine langvarige drømmerier, og denne holdning klædte ham: det var som den sidste ynde, en kunstner søger at lægge ind i et portræt for at fremhæve hele sin tanke med den. Man skulle tro, det var en syg, ung piges hoved på et spinkelt og vantrevent mandslegeme.

Hans ensomme og drømmende liv flød hen i en rolig og uudtømmelig lykke; som en botaniker strejfede han hen over tankens vidtstrakte og blomsterrige enge, grublende, sammenlignende, henrevet i fuldkommen forståelse af menneskeåndens værker.

De fortryllende blomster, hvis skæbne så meget lignede hans egen, var hans hele kærlighed.

Grevinden var lykkelig over at se sin søns uskyldige tilbøjeligheder, som værnede ham mod enhver barsk berøring med samfundslivet – han var jo modstandsløs som havets skinnende guldfisk, der ikke tåler solens stråler på strandbredden, og hun havde styrket ham i hans smag ved at bringe ham spanske *romanceros*, italienske *motets*, bøger, sonetter, digte.

Kardinalen af Hérouvilles bibliotek var hans arv, læsning skulle blive hans liv.

Hver morgen fandt drengen sin ensomhed befolket med skønne, rigtfarvede, sødtduftende planter.

Hans skrøbelige helbred tillod ham ikke længe ad gangen at fordybe sig i læsning eller at øve sig mellem klipperne, der var hyppige pauser, hvor han i barnlig eftertanke kunne sidde hele timer foran sine leende blomster, sine kære kammerater, eller krybe ind i en eller anden klippehule med en alge, en mosvækst, en vandplante, hvis hemmeligheder han søgte at aflure den.

Han søgte et digt på bunden af de duftende blomsterkroner, som en bi ville suge honning.

Han beundrede ofte uden hensigt og uden at ville gøre sig rede for sin glæde, de fine årer, der prægede sig i de dybtfarvede kronblade, finheden i de rige, gyldne eller azurblå, grønne eller

violette kroner, de overdådigt skønne udskæringer i kalke eller blade, deres matte eller fløjlsbløde væv, der gik itu, som hans egen sjæl måtte gå itu ved den mindste modstand.

Senere blev han lige så meget tænker som digter og måtte efterspore årsagen til disse utallige forskelligheder i den samme natur, udforske kendetegnet på kostelige evner; thi dag for dag gjorde han fremskridt i fortolkningen af den guddommelige åbenbaring, der står skrevet i alle ting.

Denne hårdnakkede og hemmelige forskning i den skjulte naturs verden gav hans tilværelse de grublende ånders søvngængerpræg.

Etienne kunne lange dage igennem ligge lykkelig på sandet, digter uden at vide af det.

Den pludselige fremtoning af et gyldent insekt, solens ildspejl over havet, den klare, grænseløse vandflades evige sitren, en konkylie, en havedderkop, alt blev oplevelse og fryd for denne skyldfrie sjæl.

At se sin moder komme, at høre hendes kjoles fjerne raslen, at vente på hende, kysse hende, tale til hende, at høre på hende, vakte en så kraftig glæde hos ham, at han kunne blive ude af sig selv af feber, hvis hun kom for sent, eller han på anden måde blev skræmt.

Der herskede kun én sjæl i ham, og for at hans svage og altid skrøbelige legeme ikke skulle blive nedbrudt ved alt for heftige bevægelser i denne sjæl, trængte Etienne til stilhed, kærtegn, fred i naturen og en kvindes ømhed.

For tiden var det hans moder, som overøste ham med ømhed og kærtegn; klipperne var tavse; blomsterne og bøgerne forsødede hans ensomhed; kort sagt, hans lille kongerige af

sand og konkylier, af alger og grønt syntes ham en altid lige frisk og lige ny verden.

Etienne nød alle fordelene ved dette, legemligt set, så dybt uskyldige liv, ved dette, åndeligt set, så digterisk rige liv. Han var et barn af ydre, en mand af indre, og lige engleren i begge henseender.

Som hans moder havde villet, havde studierne ledet hans følelsesliv ind i ideernes verden. Hans tilværelse henrandt i den åndelige verden, fjernt fra det samfundsliv, der kunne dræbe ham eller volde ham lidelse.

Han levede med sin sjæl og sin forstand. Efter at han gennem sin læsning havde tilegnet sig menneskehedens tanker, hævede han sig til de tanker, der satte stoffet i bevægelse, han fornemmede tanker i luften omkring sig, han læste tanker skrevet på himlen.

Kort sagt, han var tidligt nået op i de højder, hvor hans sjæl kunne finde sin rette næring, en æterisk berusende næring, der imidlertid forudbestemte ham til at blive ulykkelig den dag, da disse opsamlede skatte skulle forenes med de rigdomme, en pludselig lidenskab avler i hjertet.

Når Jeanne de Saint-Savin en gang imellem frygtede denne uvejrsdag, trøstede hun sig snart med en tanke, som hendes søns sørgelige skæbne indgav hende; for den stakkels moder kunne ikke finde andet middel mod en ulykke end en mindre ulykke – derfor var også hver af hendes glæder fuld af bitterhed!

"Han skal være kardinal," sagde hun til sig selv; "han skal leve for kunst og videnskab og blive deres beskytter. Han skal elske

videnskaben i stedet for en kvinde, og videnskaben vil aldrig forråde ham."

De mørke tanker, der opstod af den besynderlige stilling, Etienne indtog til sin nærmeste familie, gjorde bestandig skår i hendes forelskede moderglæde.

De to brødre havde allerede begge overskredet ynglingealderen uden at kende hinanden, uden at have set hinanden, uden at ane hinandens tilværelse.

I lang tid havde hertuginden håbet, engang, når hendes mand var borte, at kunne forene de to brødre ved et eller andet højtideligt optrin, hvor hun kunne vise dem begge kærlighed.

Hun nærede den forfængelige tanke at interessere Maximilien for Etienne ved at fortælle den yngste, hvor megen beskyttelse og kærlighed han skyldte sin lidende ældre broder til gengæld for de savn, han havde måttet underkaste sig, og som han, skønt tvunget, trofast ville vedblive at bære.

Delte håb, hun så længe havde kælet for, var nu forsvundet. Langt fra at ville bekendtskab mellem de to brødre var hun nu mere bange for et møde mellem Etienne og Maximilien end imellem Etienne og hans fader.

Maximilien, der kun troede på det onde, ville jo have fattet frygt for, at Etienne en dag skulle gøre sine miskendte rettigheder gældende, og ville have smidt ham i havet med en sten om halsen.

Aldrig har nogen søn haft mindre agtelse for sin moder end han.

Så snart han var kommet til skelsår og alder, havde han opdaget den ringe agtelse, hertugen nærede for sin hustru. Selv om den gamle guvernør bevarede en vis form i sin opførsel

overfor hertuginden, voldte Maximilien, der var uden spor af tvang fra faderens side, kun sin moder tusind sorger.

Derfor vågede også Bertrand uophørligt over, at Maximilien aldrig fik Etienne at se, hvis fødsel overhovedet var blevet omhyggeligt skjult.

Alle slottets folk hadede af hjertet markien af Saint-Sever, hvilket navn Maximilien bar, og de, der kendte den ældre broders eksistens, betragtede ham som en hævner, Gud havde i baghånden.

Etiennes fremtid var således tvivlsom; måske ville han blive forfulgt af sin egen broder!

Den stakkels hertuginde havde ingen slægtninge, hun kunne betro sit elskede barns liv og interesser til; ville Etienne ikke anklage sin moder, når han engang under det romerske purpur, følte trang til at være fader, således som hun nu havde været moder?

Disse tanker, hendes tungsindige tilværelse, hendes hemmelige sorger var som en eneste langvarig sygdom, som hun måtte betvinge.

Hendes hjerte krævede mildhed og skånsel, og de, der levede omkring hende, var ukendte med blidhed.

Hvilket moderhjerte måtte ikke bestandig have følt sig krænket ved at se sin ældste søn, der var et højt begavet følelsesmenneske, berøvet al sin ret, hvorimod den yngste, der var en vellystning uden evner, ikke engang som kriger, var bestemt til at bære hertugkronen og forplante slægten? Huset Hérouville fornægtede sin egen hæder.

Men den fromme Jeanne de Saint-Savin kunne ikke forbande eller ønske ondt, hun kunne bare velsigne og græde; hun løftede

blot ofte øjnene mod himlen for at drage den til regnskab for denne underlige afgørelse.

Hendes øjne fyldtes med tårer, når hun tænkte på, at ved hendes død ville hendes søn stå fuldstændig ene i verden og være et bytte for en troløs og lovløs broders brutalitet.

Så mange undertrykte følelser, en uforglemmelig førsteforelskelse, så mange uforståede smerter – for hun fortav sine heftigste lidelser for sit elskede barn – hendes altid formørkede glæder, hendes uophørlige sorger havde svækket livets modstandskraft og i hendes indre udviklet en længslens sygdom, der aldrig tog af, men voksede i styrke hver dag.

Hvad der endelig gav hertugindens helbred dødsstødet, var, at hun barsk blev afvist, da hun forsøgte at gøre hertugen forestillinger med hensyn til Maximiliens opdragelse; hun kunne ikke modarbejde de fordærvelige spirer, der udviklede sig i dette barns sjæl. Så tæredes hun i en så sygelig grad, at hendes sygdom nødvendiggjorde Beauvouloirs forfremmelse til læge for huset Hérouville og Normandiets regering.

Den forhenværende benbrudsdoktor fik fast bolig på slottet. På den tid indtoges sådanne stillinger ellers af lærde, som derved fandt den fornødne fritid til at fuldføre deres arbejder og det udkomme, som deres studier ikke kunne undvære.

Beauvouloir havde i nogen tid attrået denne stilling, for hans viden og hans held havde skaffet ham mange fjender på halsen. Til trods for, at han beskyttedes af en fornem familie, som han havde ydet hjælp i en vis sag, var han for kort tid siden bleven indviklet i en kriminalproces, og først da guvernøren i Normandiet, på hertugindens opfordring, lagde sig imellem, slap han for videre efterstræbelser.

Hertugen skulle ikke komme til at fortryde den mægtige beskyttelse, han ydede den forhenværende benbrudsdoktor, for Beauvouloir frelste markien af Saint-Sever fra en så farlig sygdom, at enhver anden læge ville have stået magtesløs.

Men hertugindens sår var alt for gammelt til at lade sig læge, desuden havde livet jo uophørligt revet det op på ny. Når denne engel, der ved sine smerter var forberedt til en bedre verden, skimtede en snarlig ende på sine lidelser, kom døden til hende i mørke fremtidsanelser.

"Hvad skal der blive af mit stakkels barn uden mig?" var en tanke, som hver bitter time bragte med sig.

Hertuginden var fængslet til sengen og stundede mod graven, for derved var hun berøvet sin søn, der ikke måtte stå ved hendes leje i følge den pagt, hvis overholdelse han skyldte livet.

Sønnens smerte var lige så stor som moderens.

Etienne fik en af de indskydelser, som undertrykte følelser undfanger, og skabte sig det løndomsfuldeste af alle sprog for at kunne tale med sin moder.

Han prøvede sin stemmes hjælpekilder så ihærdigt som nogen sangerinde og stod og sang med tungsindig røst under moderens vinduer, når Beauvouloir gjorde tegn til ham, at hun var ene.

I gamle dage, da han lå svøb, havde han trøstet sin moder med forstående smil; nu, da han var blevet digter, kærtegnede han hende med de blideste melodier.

"De sange skænker mig livet!" sagde hertuginden til Beauvouloir og indåndede luften, som Etiennes stemme gjorde levende.

Endelig oprandt der en lang sorgens tid for det forbandede barn.

Allerede flere gange havde han fundet hemmelighedsfulde forbindelser mellem sit eget følelsesliv og havets bevægelser. Hans indsigt i naturens skjulte liv, hans lønlige gætteevne gjorde dette fænomen mere veltalende for ham end for nogen anden.

Hin skæbnesvangre aftenstund, da han for sidste gang skulle se sin moder, var oceanet i et usædvanligt oprør. Vandene bevægede sig, som var havet gennemfuret fra sit inderste dyb; det svulmede i uhyre bølger, der døde bort under uhyggelige brøl som af hunde, der hyler i nød.

Etienne greb sig i at sige til sig selv:

"Hvad mon havet vil mig? Det skælver og klager som et levende væsen! Moder har mange gange fortalt mig, at havet var i et krampagtigt oprør den nat, da jeg blev født. Hvad skal der times mig?"

Denne tanke fik ham til at standse ved vinduet i sin hytte; snart fæstede han sine øjne på den skælvende, oplyste vindueskarm i sin moders sovekammer, snart på oceanet, der vedblev at stønne.

Pludselig bankede Beauvouloir sagte på, åbnede døren og trådte ind med et ulykkesskær på sit formørkede ansigt.

"Herre," sagde han, "hertuginden er i en så sørgelig forfatning, at hun ønsker at se eder … Alle forsigtighedsregler er truffet, for at der ikke skal times eder noget ondt på slottet; men der kræves stor forsigtighed af os, vi er nemlig nødt til at gå igennem slotsherrens sovekammer, dér, hvor I er født."

Ved disse ord steg tårerne op i Etiennes øjne, og han udbrød:

"Havet har talt til mig!"

Han lod sig mekanisk lede til den tårndør, hvorigennem Bertrand var kommet den nat, da hertuginden fødte det forbandede barn til verden.

Væbneren stod der med en lygte i hånden.

Etienne kom ind i kardinalen af Hérouvilles store bibliotek, hvor han blev nødt til at vente med Beauvouloir, mens Bertrand gik og lukkede døren op og spejdede, om det forbandede barn kunne gå uden fare.

Hertugen vågnede ikke.

Etienne og Beauvouloir listede sig frem på tåspidserne; i det uhyre slot hørte de ikke andet end den døendes svage klynken.

De samme forhold, som var til stede ved Etiennes fødsel, genfandtes nu ved hans moders død. Samme stormvejr, samme pine og kval, samme frygt for at vække den skånselsløse kæmpe, der denne gang lå i fast søvn.

For at undgå enhver ulykke greb væbneren Etienne i sine arme og gik gennem sin frygtede herres sovekammer, besluttet på at give ham et eller andet påskud med hertugindens tilstand, såfremt han blev opdaget.

Etienne følte sit hjerte knuget af den frygtelige angst, der besjælede de to tro tjenere; men derved blev han så at sige forberedt på det syn, der frembød sig for hans blik i dette fyrstelige kammer, hvor han kom for første gang siden hin dag, da den fædrene forbandelse havde forvist ham derfra.

På den store seng, som lykken aldrig havde nærmet sig, søgte han sin højtelskede moder, men kunne næppe finde hende, så afmagret var hun blevet.

Hvid som sine kniplinger, med kun et sidste suk tilbage at udånde, samlede hun sine kræfter for at gribe Etiennes hænder og ville give ham hele sin sjæl i et langt, dvælende blik, således som fordum Chaverny havde skænket hende hele sit liv i et sidste levvel.

Beauvouloir og Bertrand, barnet og moderen og den sovende hertug forenedes endnu engang. Samme sted, samme scene, samme rollehavende; men nu var det dødskvalen i stedet for moderglæden, dødens nat for livets dag.

I dette øjeblik brast den orkan, som havets uhyggelige brølen havde varslet siden solnedgang, pludselig løs.

"Du mit livs dyrebare blomst," hviskede Jeanne de Saint-Savin og kyssede sin søn på panden, "du blev løsrevet fra mit skød midt under en storm, og nu må jeg rive dig løs fra mig under en storm. Alt mellem disse to uvejr har været uvejr for mig undtagen de timer, jeg har set dig. Nu blander min sidste glæde sig med min sidste smerte. Levvel, du min eneste elskede! Levvel, du skønne billede af to sjæle, der snart skal genforenes! Levvel, min eneste glæde, min rene glæde! Levvel, du min elskede!"

"Lad mig følge dig," sagde Etienne, der sank sammen over sin moders seng.

"Det ville være det bedste for dig!" svarede hun, mens to tårer randt ned ad hendes gustne kinder, for ligesom tidligere syntes hendes blik at læse i fremtiden. "Der var ingen, som så ham?" spurgte hun sine to tjenere.

I dette øjeblik rørte hertugen sig i sin seng; alle kom de til at gyse.

"Selv min sidste glæde forbitres mig!" sagde hertuginden. "Før ham bort! før ham bort!"

"Moder, jeg vil hellere se dig et øjeblik endnu og dø!" sagde det stakkels barn og faldt besvimet om på sengen.

På et vink af hertuginden tog Bertrand Etienne i sine arme og lod moderen se ham for sidste gang. Hun kyssede ham med et afskedsblik, og han stod rede til at bære ham bort, men ventede på en ny befaling fra den døende.

"Lov mig at holde rigtig af ham," sagde hun til væbneren og doktoren, "for jeg ser ikke, at han har andre beskyttere end jer og Forsynet ..."

Ud fra et instinkt, der aldrig bedrager en moder, havde hun opdaget den dybe medfølelse væbneren nærede for den ældste søn af det mægtige hus, som han omfattede med en ærefrygt svarende til den, jøderne nærer for den hellige stad.

Med Beauvouloir var jo pagten indgået for længe siden.

De to tjenere rørtes over at se deres herskerinde tvunget til at testamentere dem dette ædle barn, og de lovede med en højtidelig håndbevægelse at være forsyn for deres unge herre, og moderen stolede på deres løfte.

Hertuginden døde om morgenen, nogle timer senere; hun blev begrædt selv af de ringeste tjenere, der holdt den ligtale over hendes grav, at hun var en *ædelkvinde, steget ned fra Himlen*.

Etienne blev et bytte for den voldsomste og den varigste af alle sorger, men hans sorg var stum.

Han løb ikke længere om mellem klipperne, han havde ikke mere kraft til at læse eller synge.

Han blev hele dagen siddende sammenkrøben i sin fjeldhule, ufølsom for vejrets omskiftelser, ubevægelig, groet fast til

stenen ligesom mosset, der voksede dér, sjældent grædende; kun hensunken i en eneste tanke, der var bundløs og uendelig som oceanet; og ligesom oceanet kunne denne tanke antage tusinde former, blive grufuld, oprørt, rolig.

Det var mere end en sorg, det var et nyt liv, en uigenkaldelig skæbne, beredt for denne yndige natur, der aldrig mere skulle smile.

Der gives smerter, der er som blod, der kastes i rindende vand, et øjeblik farver det bølgerne, men nye bølger kommer strømmende, og vandet bliver atter klart og rent; hos Etienne derimod blev selve kilden besmittet og hver ny tidsbølge bragte ham kun samme mål bitter gift.

På sine gamle dage havde Bertrand beholdt opsynet med staldene for ikke at miste sin tilvante myndighed i huset.

Hans bolig lå nær ved huset, hvor Etienne havde sit tilflugtssted, så at han var i stand til at våge over ham med al den hårdnakkede hengivenhed og den snedige enfold, der kendetegner gamle krigere.

Han aflagde sin medfødte barskhed for at tale med det stakkels barn; i regnvejr gik han stille hen og tog ham, rev ham ud af hans grublen for at bringe ham hjem.

Han satte en stolthed i at erstatte hertuginden, så at sønnen kunne finde, om ikke samme kærlighed, så i det mindste samme opmærksomhed og omsorg.

Denne medfølelse lignede ømhed. Og Etienne fandt sig uden klage eller modstand i tjenerens omhu; men der var sønderbrudt alt for mange bånd imellem det forbandede barn og alle andre mennesker, til at nogen levende tilbøjelighed kunne genfødes i hans hjerte.

Han lod sig rent mekanisk beskytte, han blev jo en slags mellemvæsen mellem mennesker og planter, eller snarere mellem mennesker og Gud.

Hvad skulle man sammenligne et væsen med, som hverken kendte samfundsloven eller menneskenes falske følelser, men som bevarede en fortryllende uskyld ved kun at lyde sit hjertes indre stemme?

Alligevel følte han snart, trods sit mørke tungsind, trang til at elske og få en anden moder, en anden sjæl, der var hans; men han var skilt fra mennesker ved en uoverstigelig skranke, og det var næsten utænkeligt, at han skulle kunne møde et væsen, der havde ført et blomsterliv som ham selv.

Men da han altid gik og søgte sit andet Jeg, én, han kunne betro sine tanker til, og hvis liv kunne blive hans, følte han sig til sidst i samklang med oceanet.

Havet blev for ham et levende og tænkende væsen.

Da han altid var stillet overfor dette uhyre element, hvis skjulte vidundere danner en så stærk modsætning til jordens, opdagede han i havet løsningen på adskillige gåder.

Da han fra vuggen var fortrolig med de endeløse vuggende sletter, tilhviskede havet og himlen ham beundringsværdige digte. For ham var alt en evig omskiftelse i dette uhyre skue, der tilsyneladende var så ensformigt.

Som alle mennesker, hvis sjæl behersker legemet, havde han et gennemtrængende skarpsyn og kunne i uhyre afstand, med en forunderlig lethed og uden spor af anstrengelse, gribe de flygtigste fortoninger i lyset, de hastigste ilinger i vandet.

Selv i vindstille fandt han mangfoldige farvetoner i havet, der lig et kvindeansigt sitrede af smil, indfald og luner: dér var det

grønt og dunkelt, der leende azurblåt, snart løb deres skinnende linjer sammen med horisontens ubestemmelige lysskær, snart vuggede det fredsommeligt under orangegule skyer.

Prægtige fester fejredes i glans og vælde ved solnedgang, når solkuglen kastede sine røde farver hen over bølgerne som en purpurkåbe. For ham var havet muntert, livligt, åndrigt midt på dagen, mens det lå og sitrede og genspejlede lysglansen med sine tusind blændende facetter, derimod afslørede det sin underfulde sørgmodighed og fik ham til at græde, når det lå modfaldent, roligt og bedrøvet og afspejlede en grå, skyovertrukket himmel.

Han havde tilegnet sig det stumme sprog i dette umådelige element.

Flod og ebbe var som et melodisk åndedræt, hvert suk betød for ham en følelse, han forstod den hemmelige mening.

Ingen sømand, ingen lærd kunne bedre end han have forudsagt det mindste oprør i oceanet, den letteste skiften i dets ansigt.

Alt efter måden, hvorpå bølgeslaget hendøde på bredden, kunne han forudse dønninger, stormvejr, byger. Højvandets styrke.

Når natten bredte sine slør op under himlen, så han endnu havet ude i tusmørkeskæret og samtalede med det; han deltog i dets frodige liv; han fornemmede et virkeligt uvejr i sin sjæl, når det rejste sig i vrede; han indåndede dets oprør i dets skingrende piben, han løb om kap med de uhyre bølger, der knustes i skummende frynser mod klipperne; han følte sig uforfærdet og grusom som havet og sprang som det i

vidunderlige omslag; han fulgte dets døde pauser, efterlignede dets bratte mildhed. Kort sagt, han havde formælet sig med havet, det var hans fortrolige og hans veninde.

Om morgenen, som han kom ud på sine klipper og gik om på strandens fine, glitrende sand, var han med et eneste blik klar over oceanets sindsstemning; han så med det samme perspektiverne, det var næsten som han svævede over vandenes store flade.

Når muntre, kåde og hvide dampe kastede et fint net over havet – som et slør over en bruds pande – fulgte hans dets bølgende luner med en elskers glæde, henrykt over at finde det morgenkoket som en kvinde, der endnu halvt i søvne vil til at stå op, henrykt som en brudgom er over at gense sin brud i al den skønhed, der har skabt hans lykke.

Hans tanke havde formælet sig med havets store guddommelige tanke og trøstede ham i hans ensomhed; havets tusind luner og fantasier havde befolket hans snævre ørkentilværelse.

Kort sagt, han havde til sidst i alle havets bevægelser lært at ane sit indre dybe forhold til den himmelske verdensordning, og han så naturen i dens harmoniske sammenhæng lige fra det mindste græsstrå til de omflakkende stjerner, der er at ligne ved frø, som føres bort af vinden og søger at plante sig i æteren.

Ren som en engel, uplettet af de tanker, der nedværdiger menneskene, troskyldig som et barn, levede han som en måge, som en blomst, rig alene på digterfantasiens skatte, rig ved den guddommelige indsigt, hvormed han i sin ensomhed betragtede det endeløse rum.

Hans væsen var en utrolig blanding af to naturer! Snart hævede han sig til Gud i bøn, snart dalede han ydmygt og beskeden atter ned til dyrets fredelige lykke.

For ham var stjernerne nattens blomster; solen var en fader, fuglene var hans venner. Over alt anbragte han sin moders sjæl; ofte så han hende i skyerne, han talte til hende, og de stod virkelig i forbindelse med hinanden gennem himmelske syner; visse dage kunne han høre hendes stemme, beundre hendes smil. Kort sagt, der var dage, hvor han ikke havde mistet hende!

Gud syntes at have skænket ham de gamle eneboeres styrke, at have udstyret ham med højtudviklede indre sanser, der gennemtrængte tingenes betydning.

Uhørte åndelige kræfter tillod ham at gå videre end andre mennesker i de udødelige værkers løndomme.

Hans længsel og hans sorg var som bånd, der knyttede ham til åndernes verden; stærk ved sin kærlighed trængte han derind for at søge efter sin moder – med sin ekstases harpeklange gjorde han det samme som Orfeus i sagnet.

Hans flugt gik ud i fremtiden eller op mod himlen, således som han fra sin klippe svævede over havet fra den ene synsrand til den anden.

Ofte sad han også sammenkrøben inde i et dybt hul, som var dannet tilfældigt i en klippe, blot med en adgang så snæver, som kunne det være en grævlingehule; solens varme stråler listede sig ind til ham gennem klippesprækkerne og viste ham det smukke strandmos, der prydede hans skjul, som om det var en rede for en eller anden søfugl; men der kunne det ske, at søvnen mod hans vilje faldt over ham. Alene solen, hans herre, sagde ham, at han havde sovet, thi solen målte tiden for ham –

imidlertid var udsigten over vandet, det gyldne sand og konkylierne forsvundet.

Gennem et skinnende himmellys beundrede han de umådelige byer, som hans bøger talte om; med undren, men uden misundelse så han konger og hoffer, slag, mennesker og mindesmærker.

Denne drøm ved højlys dag gjorde hans yndige blomster, hans skyer, hans skønne granitklipper endnu kærere for ham.

For fastere at knytte ham til hans eneboerliv syntes en engel at afsløre ham den åndelige verdens afgrunde og kulturens frygtelige sammenstød.

Han følte, at hans egen sjæl snart ville sønderflænges i disse menneskeoceaner og gå til grunde, knust som en perle, der ved en prinsesses kongelige indtog falder fra hendes hår ned i gadens snavs.

2. Hvorledes sønnen døde

I året 1617, nogle og tyve år efter hin skrækkelige nat, da Etienne blev født til verden, sad hertugen af Hérouville, som nu var seks og halvfjerds år gammel, nedbrudt og halvdød, ved solnedgang i en uhyre armstol foran spidsbuevinduet i sit sovekammer, på samme sted, hvor fordum grevinden forgæves havde påkaldt menneskers og Forsynets hjælp gennem hornets toner, der hendøde i stormen.

Han så ud, som var han længst gravens bytte.

Hans energiske ansigt havde lidelsen og alderen berøvet dets ildevarslende udseende, dets gustne lød svarede til de lange, hvide lokker, der faldt ned omkring den skaldede isse, hvis gule hjerneskal syntes skør og skrøbelig.

Krig og fanatisme funklede endnu i hans gule øjne, selv om de i var mildnede af religiøs følelse. Fromheden kastede et klosterligt, skær over dette ansigt, der fordum var så hårdt, men nu blidnet i sit udtryk.

Den nedgående sols stråler farvede dette endnu kraftige hoved med et mildt, rødt lys.

Hans affældige legeme var indhyllet i brune klæder, hans tunge holdning og fuldstændige ubevægelighed viste mere end noget andet, hvor ensformig en tilværelse, hvor frygtelig en hvile der var faldet over denne mand, som tidligere var så virksom, så hadefuld, så utrættelig.

"Det er nok," sagde han til sin huskapellan.

Denne ærværdige olding stod foran sin herre i en ærbødig stilling og læste op af evangeliet.

Hertugen lignede en af de gamle menageriløver, der trods alderdomssvækkelsen endnu bevarer deres hele majestæt, da han vendte sig mod en anden hvidhåret mand og rakte ham en mager og svagthåret arm, der endnu var senet, men kraftesløs. –

"Nu I, doktor," udbrød han; "se nu, hvordan det er fat med mig i dag."

"Alt står godt til, herre, og feberen er forbi. I vil leve mange år endnu."

"Nu gad jeg gerne have set Maximilien her," vedblev hertugen, mens et glad smil brød frem om hans mund. "Den tapre dreng! Han fører for øjeblikket et kompagni bøsseskytter hos kongen. Marskallen af Ancre har taget sig af min søn, og vor nådige dronning Marie tænker på et godt parti for ham, nu da han er blevet ophøjet til hertug af Nivron. Mit navn får altså en værdig fortsættelse! Knægten har udført vidundere af tapperhed under angrebet på ..."

I dette øjeblik trådte Bertrand ind med et brev i hånden.

"Hvad er det?" sagde den gamle herre hastigt.

"Et ilbud, som overbringes af en kurer fra kongen," svarede væbneren.

"Fra kongen og ikke fra kongens moder!" udbrød hertugen. "Hvad er der dog på færde? Skulle huguenotterne igen gribe til våben, ved Gud og alle helgener!" vedblev hertugen og rejste sig op, idet han tilkastede de tre gamle mænd et gnistrende blik. "Så ville jeg på ny føre mine soldater i våben, og når jeg havde Maximilien ved min side, skulle Normandiet ..."

"Sæt eder, min gode og ædle herre," sagde doktoren, urolig over at se hertugen blusse op på en for en rekonvalescent

faretruende måde.

"Læs, mester Corbineau," sagde den gamle hertug og rakte budskabet til sin skriftefader.

Disse fire personer dannede et for mennesketilværelsen højst betegnende skue.

Væbneren, præsten og lægen, der var hvide af ælde, stod alle tre foran deres siddende herre og tilkastede kun hinanden blege blikke, idet hver for sig tænkte sit over en af de forestillinger, der sidst plejer at bemægtige sig mennesket på gravens rand.

Stærkt belyste af en sidste stråle fra den nedgående sol dannede disse tavse mænd et vidunderlig sørgmodigt skue, rigt på modsætninger.

Dette skumle og højtidsfulde kammer, hvor intet var forandret i de sidste femogtyve år, dannede den rette ramme om dette gribende billede, som var fuldt af slukte lidenskaber, formørket af døden, fyldt af religionen.

"Marskallen af Ancre er blevet skudt på Louvre-broen i følge kongens befaling; dernæst ... Å! Min Gud!"

"Tal ud!" råbte hertugen.

"Den høje hertug af Nivron ..."

"Nå, hvad han?"

"Han er død!"

Hertugens hoved sank ned på hans bryst, han udstødte et dumpt suk og blev siddende stum.

Ved dette ord, ved dette suk så de tre gamle mænd på hinanden.

Det kom dem for, som om det navnkundige og mægtige hus Hérouville blev borte for dem som et skib, der går til bunds.

"Herren hist oppe," sagde hertugen lidt efter og slyngede et flygtigt blik mod himlen, "viser sig meget utaknemlig mod mig. Han husker ikke de store bedrifter, jeg har udført for hans hellige sag!"

"Gud lader sig ikke spotte," sagde præsten med dump stemme.

"Sæt den mand i fangehullet!" råbte hertugen.

"I kan lettere få mig til at tie end eders egen samvittighed."

Hertugen af Hérouville faldt på ny i tanker.

"Mit hus går til grunde! mit navn udslukkes! Jeg vil gifte mig, jeg vil have en søn!" sagde han efter en lang pause.

Hvor skrækindjagende end det fortvivlelsens udtryk var, som stod malet på hertugens ansigt, kunne doktoren ikke bare sig for at smile.

I dette øjeblik overdøvedes havets brusen af en sang, der pludselig hævede sig som for at fortrylle naturen, frisk som aftenluften, ren som himlen, enkel som havets farve.

Denne stemmes søde tungsind og ordenes melodi gød balsam i sjælen. Harmonien steg til vejrs lig skyer, gød lindring over alle smerter eller snarere fandt trøst for dem ved at give dem udtryk.

Stemmen gled sammen med bølgebruset på en så fuldkommen måde, som steg den op af selve bølgernes skød.

Denne sang virkede sødere for de gamle mænd end den ømmeste elskovstale på en ung pige: den genlød i deres hjerter med andægtige håb, som var det en røst fra Himlen.

"Hvad er dette?" spurgte hertugen.

"Den lille nattergal synger," sagde Bertrand, "alt er endnu ikke tabt, hverken for ham eller for os."

"Hvad kalder I en nattergal?"

"Det er det navn, vi har givet vor høje herres ældste søn," svarede Bertrand.

"Min søn!" udbrød oldingen, "har jeg da en søn, et væsen, der bærer mit navn og kan fortsætte det?"

Han rejste sig fra sit sæde og gav sig til at gå op og ned i sit kammer med skiftevis langsomme og hastige fjed; lidt efter gjorde han en bydende håndbevægelse og lod sine folk gå med undtagelse af præsten.

Næste morgen gik hertugen ud, støttet til sin gamle væbner; han gik langs stranden, hen over klipperne, han søgte den søn, han tidligere havde forbandet; han opdagede ham på afstand, for han sad sammenkrøben i en klippespalte, skødesløst udsat for solen, med hovedet hvilende på en tot fint græs og fødderne yndefuldt trukket op under sig.

Etienne lignede en svale i hvil.

Så snart den høje gamle mand viste sig på havets bred, så såre Etienne midt i bølgebruset skelnede lyden af hans fjed, skønt den dæmpedes af sandet, drejede den unge mand hovedet, udstødte et overrasket fugleskrig og blev borte i selve granitten som en mus, der forsvinder så let i sit hul, at man til sidst tvivler om at have set den.

"Ih! i Guds og alle helgeners navn! hvor har han dog forputtet sig?" udbrød hertugen, da han nåede den klippe, hvor sønnen havde siddet.

"Der er han," sagde Bertrand og pegede på en smal sprække, hvis kanter var blankslidte af højvandets idelige slikken.

"Etienne! min elskede søn, hvor er du?" råbte oldingen.

Det forbandede barn svarede ikke.

En lang tid af morgenen stod den gamle hertug og skiftevis bønfaldt, truede, skændte og bad, uden at få noget svar.

Nu og da tav han stille og nærmede sit øre til klipperevnen, men alt, hvad hans svage hørelse tillod ham at skelne, var Etiennes dumpe hjerteslag, der gav genklang inde i klippehulen.

"*Han* er da i hvert fald i live," sagde den gamle mand i hjerteskærende tone.

Ved middagstid tog faderen fortvivlet sin tilflugt til bønner.

"Etienne," sagde han til ham, "kære Etienne, Gud har straffet mig, fordi jeg har miskendt dig! Han har berøvet mig din broder! Nu er du mit eneste, mit dyrebare barn. Jeg elsker dig højere end mig selv. Jeg erkender min vildfarelse, jeg ved, at du virkelig har mit og din ulykkelige moders blod i dine årer – hendes ulykke var mit værk. Kom ud, og jeg vil prøve at få dig til at glemme min uret mod dig. Jeg vil elske dig dobbelt for alt det, jeg har mistet. Etienne, du er allerede hertug af Nivron, og efter mig bliver du hertug af Hérouville, pair af Frankrig, ridder af den højeste rang og af den gyldne flies, feltherre for hundrede mand i våben, overdommer i Bessin, kongens guvernør i Normandiet, herre over syvogtyve godser, der tæller niogtresindstyve kirketårne, marki af Saint-Sever. Du skal ægte en datter af en fyrste. Du skal være overhoved for huset Hérouville … Vil du da, at jeg skal dø af sorg? Kom, kom ud! eller jeg bliver liggende på mine knæ her udenfor din hule, lige til jeg har set dig. Din gamle fader bønfalder dig og ydmyger sig for sit barn, som var det for Gud selv."

Det forbandede barn lyttede ikke til denne tale, der struttede af verdslige begreber og stolthed og storhed, han ikke forstod;

han rugede kun over det gamle uovervindelige rædselsindtryk i sit hjerte.

Han blev liggende stum, underkastet angst og tvivl.

Hen under aften, da den gamle herre havde udtømt alle sprogets udtryk, alle bønnens hjælpekilder og angerens tonefald, blev han grebet af en slags religiøs sønderknuselse.

Han lagde sig på knæ på sandet og gjorde følgende løfte:

"Jeg sværger at rejse et kapel for min hustru og min søns skytshelgener, den hellige Johannes [Note 1)] og den hellige Stephanus [Note 2)] og at stifte hundrede messer til ære for Madonna, såfremt Gud og helgenerne giver mig min her tilstedeværende søns, hertugen af Nivrons kærlighed tilbage!"

Han blev liggende i sit dybe og ydmygende knæfald og bad med foldede hænder.

Men da han stadig ikke så sin søn, sit navns håb, komme til syne, så brast der tunge tårer frem i hans så længe tørre øjne og trillede ned ad hans indfaldne kinder.

I dette øjeblik hørte Etienne intet mere, han listede sig frem på randen af sin hule som en ung snog, der er sulten efter sol, han så den sønderknuste gamle mands gråd, genkendte lidelsernes sprog, greb sin faders hånd og omfavnede ham, idet han sagde med en engels røst:

"Å moder, tilgiv!"

Febersyg af lykke bar hertugen sin spinkle arving, der skælvede som en bortført pige, bort i sine arme; da han mærkede, hvor han sitrede, søgte han at berolige ham ved at kysse ham med samme nænsomhed, som gjaldt det at behandle en blomst, fandt ømme ord til ham, som han aldrig før havde kunnet få over sine læber.

"Så sandt Gud lever, du ligner min stakkels Jeanne, du elskede barn!" sagde han til ham. "Sig mig blot alt, hvad du synes om, jeg skal give dig alt, hvad du ønsker. Du skal være rigtig stærk, have det rigtigt godt! Jeg skal lære dig at ride på en hoppe, der er blid og fin, som du selv er blid og fin. Intet skal gå dig imod. Ved Gud og alle helgener! alting skal bøje sig om dig som sivene for vinden. Jeg vil give dig uindskrænket magt her. Jeg vil selv lystre dig som familiens skytsgud ..."

Straks efter trådte faderen med sin søn ind i det fyrstelige kammer, hvor moderens sørgelige liv var rundet hen.

Etienne gik pludselig hen og lænede sig til den vindueskarm, hvor hans liv var begyndt, hvorfra hans moder plejede at gøre tegn til ham for at melde, at hans forfølger var borte; nu blev forfølgeren, uden at han endnu kendte grunden, til hans lydige slave, han lignede en af de kæmpeskabninger, en god fe stiller til rådighed for en eventyrprins.

Da Etienne genså det tungsindige kammer, hvor hans øjne havde vænnet sig til at betragte oceanet, steg tårerne op i hans øjne; erindringen om hans lange ulykke i forening med de melodiske minder om den fryd, han havde smagt i den eneste kærlighed, der var ham tilladt, moderkærligheden, alt brød med et løs over hans hjerte og bragte et på samme tid lokkende og skræmmende digt til at udfolde sig i hans indre.

Dette barn havde været vant til at leve i betragtningens ekstase, ligesom andre lever i det praktiske livs omskiftelser – hans følelsesliv lignede ikke andre menneskers.

"Mon han kan leve?" sagde den gamle hertug forbavset over sin søns og arvings svaghed – han greb sig endog i at holde sit åndedræt tilbage.

"Jeg kan kun leve her," svarede Etienne, der havde hørt, hvad han sagde.

"Godt, så skal dette kammer være dit, mit barn."

"Hvad er der i vejen?" spurgte den unge Hérouville, da han hørte alle slottets folk strømme sammen i vagthallen, hvor hertugen havde sat dem stævne for at fremstille sin søn for dem, sikker på deres henrykkelse.

"Kom," svarede faderen ham, tog ham ved hånden og førte ham ind i den store hal.

På denne tid førte en hertug og pair en rent ud fyrstelig husholdning, når han da havde ejendomme som hertugen at Hérouville, hans mange embeder og stillinger; slægtens yngste satte en ære i at tjene ham; han havde en udstrakt husstand med talrige embedsmænd: den øverstkommanderende for hans vagtmandskab var det samme hos ham som nu til dags adjudanten hos en marskal. Nogle år senere fik kardinal Richelieu sin egen livgarde. Flere af de kongehuset nærstående fyrster – familier som Guise, Conde, Nevers og Vendôme – havde pager, der valgtes blandt de bedste slægters børn – en sidste rest af ridderskabets skikke.

Ved sin formue og ved sin normanniske races ælde og magt, således som den var antydet i hans navn (herus villa, dvs. herrehus), var hertugen af Hérouville i stand til at kappes i pragtudfoldelse med huse som Epernon, Luynes, Balagny, d'O og Zamet, der i virkeligheden var ham underlegne og betragtedes som opkomlinger, men ikke desto mindre levede som fyrster.

Det var altså et imponerende skue for den stakkels Etienne at se den store forsamling af mennesker, der stod i hans faders

tjeneste.

Hertugen steg op på en med en skranke omgivet forhøjning, hvor en art tronstol stod under en udskåren træbaldakin, således som det endnu brugtes i enkelte provinser af høje herrer, når de sad til doms over deres undergivne – et sidste spor af lensherrevældet, der forsvandt under Richelieus regering. Nu om dage samler man på den slags gamle tronstole, der ligner de udskårne domherrestole i kirkerne.

Da Etienne stod der ved sin gamle faders side, kom han til at gyse ved at se sig som brændpunkt for alle de mange øjne.

"Du skal ikke skælve for dem," sagde hertugen til ham, idet han sænkede sit skaldede hoved ned til sin søns øre, "for det er alt sammen vore folk."

Gennem det svagtlysende halvmørke – for den nedgående sol lå endnu rød i vindueskarmen – kunne Etienne skelne slotsfogeden, de våbenklædte kaptajner og løjtnanter med soldaterfølget, huskapellanen, skriverne, lægen, hushovmesteren, dørvogterne, intendanten, jægerne, skovfogederne og hele det øvrige tjenerskab.

Skønt alle disse mennesker stod i ærbødige stillinger under indflydelse af den frygt, den gamle herre indgød selv de betydeligste personer, der levede under hans styrelse og i hans provins, hørtes der dog en summende og forventningsfuld mumlen, der fik Etiennes hjerte til at trække sig sammen – det var første gang, han følte det tunge lufttryk i en sal, hvor en talrig forsamling drog ånde; hans sanser var jo vante til havets rene og sunde luft, og nu krympede de sig med en hast, der noksom viste, hvor fintmærkende hans organer var.

Han fik en frygtelig hjertebanken, der måtte skyldes en eller anden hjertefejl, da hans fader, i følelsen af at måtte vise sig som en gammel, majestætisk løve, med højtidelig røst holdt følgende lille tale:

"Mine venner, her ser I min søn Etienne, min førstefødte søn, min formentlige arving, hertugen af Nivron, som kongen utvivlsomt vil indsætte i hans afdøde broders stillinger. Jeg fremstiller ham for jer, for at I kan anerkende ham og lyde ham, som var det mig selv. Jeg siger jer forud, at hvis en af jer, eller hvis nogen i denne provins, som jeg styrer, skulle vække den unge hertugs mishag eller krænke ham, i hvad det end kan være, så måtte han, såfremt det er tilfældet, og *jeg* får det det at vide, hellere ønske sig, at han aldrig var kommet ud af moders liv … Har I forstået mig? Gå så hver til sit. Og Gud være med jer! … Maximilien af Hérouvilles jordefærd finder sted her, når hans lig er bragt hid. Huset har at anlægge sorg i otte dage. Senere vil vi fejre min søn Etiennes indsættelse som husets arving."

"Vor nådige herre leve! Leve huset Hérouville!" drønede råbene gennem slottet.

Tjenerne bragte fakler til belysning af hallen.

Dette hurraråb, dette lysskær og de følelser, faderens tale vakte hos Etienne, sammen med de følelser, han allerede havde gennemgået, tog fuldstændig kræfterne fra ham: han faldt om i armstolen med sin fine kvindehånd indesluttet i faderens kæmpenæver.

Da hertugen, som havde vinket til vagtløjtnanten, at han skulle komme nærmere, sagde til denne: "… Ja, kom, baron d'Artagnon, jeg er lykkelig over at kunne genoprette mit tab;

kom og se min søn!" – følte han sønnens hånd blive kold i sin, betragtede ham på ny, troede, han var død og udstødte et rædselsskrig, der forfærdede forsamlingen.

Beauvouloir åbnede skranken, tog den unge mand i sine arme og bar ham bort, idet han sagde til sin herre:

"I har slået ham ihjel ved ikke at forberede ham på al denne højtidelighed ..."

"Forholder det sig således, vil han altså ikke kunne få børn!" udbrød hertugen og fulgte Beauvouloir ind i det store sovekammer, hvor lægen lagde den unge arving på sengen.

"Hvad siger du så, mester?" spurgte faderen ængsteligt.

"Det har ikke noget at betyde," svarede den gamle tjener og viste sin herre, hvordan Etienne kom til live igen ved et stykke sukker med et par dråber af en hjertestyrkende drik, et nyt og kostbart middel, som apotekeren solgte efter guldvægt.

"Tag dette her, gamle kæltring," sagde hertugen og rakte Beauvouloir sin pung; "og plej ham som en kongesøn! Skulle han dø ved en forsømmelse fra din side, så skal jeg selv riste dig over en langsom ild ..."

"Hvis I bliver ved at te jer så voldsomt, så vil I selv skille hertugen af Nivron af med livet," sagde lægen råt og uforstilt til sin herre; "lad ham i fred, så falder han i søvn."

"Godnat, min kærlighed," sagde den gamle hertug og kyssede sin søn på panden.

"Godnat, fader," svarede den unge mand, hvis stemme fik hertugen til at skælve, for det var første gang, Etienne gav ham fadernavnet.

Hertugen greb Beauvouloir i armen, trak ham med ind i det tilstødende værelse, puffede ham op i en vindueskarm og sagde

til ham:

"Se så, gamle kæltring, nu skal vi to snakke sammen!"

Dette var hertugens kælenavn til lægen, der kun smilede ad det – det var jo længe siden, han havde været benbrudsdoktor.

"Du ved," fortsatte hertugen, "at jeg ikke vil gøre dig fortræd, du har jo to gange været fødselshjælper hos min stakkels Jeanne, du har kureret min søn Maximilien for en sygdom, og du hører nu engang til min husstand. Min stakkels dreng! jeg vil hævne hans død siden; den, som har dræbt ham, skal jeg tage på min samvittighed! Men huset Hérouvilles fremtid ligger nu i dine hænder. Jeg vil ufortøvet have den dreng gift! Du alene kan vide, om der i denne vantrivning er kraft nok til at skabe Hérouviller … du forstår mig nok. Hvad er din mening?"

"Han har på sin strandbred levet et så kysk og rent liv, at hans natur nu er mere forplantningsdygtig, end den ville have været, om han havde levet i eders kreds. Men et så fint og spinkelt legeme er sjælens ydmygste slave. Junker Etienne bør selv vælge sin hustru, for alting hos ham må være naturens værk og ikke eders viljes. Han må elske troskyldigt og af hjertet gøre, hvad I ønsker, han skal gøre for eders navn. Giv eders søn en fornem dame. så prægtig som en ridehoppe, og han vil gemme sig i sine klipper. En pludselig forskrækkelse ville slå ham ihjel, men endnu mere sikker er jeg på, at også en alt for brat lykke ville knuse ham. For at undgå denne ulykke, tilråder jeg at lade Etienne selv uhindret og uforstyrret slå ind på kærlighedens vej. Lyt til mit råd, nådige herre; selv om I er en stor og mægtig fyrste, har I ingen forstand på de dele. Skænk mig eders hele, ubegrænsede tillid, og I skal nok få en sønnesøn."

"Hvis jeg får en sønnesøn, ligegyldigt ved hvad slags kunster, lader jeg dig adle. Ja, hvor vanskeligt det end kan være, skal du fra at være en gammel kæltring blive en adelsmand. Du skal blive Beauvouloir, friherre af Forcalier. Brug du de skrappeste midler, både naturlig magi og den sorte kunst, nidagesandagt i kirkerne og heksestævner på Bloksbjerg, – bare jeg får et mandligt afkom, så er alting godt."

"Jeg kender," sagde Beauvouloir, "en heksestreg, som er i stand til at ødelægge alting – det er jer selv, nådige herre. Jeg kender jer. I ønsker et afkom for enhver pris i dag, i morgen vil I fastsætte betingelserne for, hvorledes dette afkom skal komme, og I vil plage jeres søn ..."

"Gud bevare mig for det!"

"Godt, så drag til hoffet, hvor marskallens død og kongens frigørelse må have vendt op og ned på al sund fornuft, og hvor I må have et ord med i laget, om ikke for andet så for at skaffe jer den marskalstav, I har løfte om. Lad mig lede junker Etienne. Men giv mig eders æresord på, at I vil bifalde, hvad jeg så end gør!"

Hertugen gav den gamle mand håndslag på sit fuldstændige samtykke og trak sig derefter tilbage til sit kammer.

Når en høj og mægtig herres dage er talte, så er lægen en såre vigtig person i hans hus.

Man må derfor ikke undre sig over at se en forhenværende benbrudsdoktor i så fortroligt forhold til hertugen af Hérouville.

Bortset fra de illegitime bånd, hvormed hans ægteskab havde knyttet ham til dette fornemme hus, og som talte til hans gunst, havde hertugen så ofte fået beviser på den lærdes udmærkede

forstand, at han havde gjort ham til en af sine mest yndede rådgivere. Beauvouloir var for ham, hvad livlægen Coyctier var for Ludvig den Ellevte.

Men hvor højt hans videnskab end stod i pris, havde lægen dog mindre indflydelse på Normandiets guvernør, i hvem religionskrigens grumhed stadig åndede, end lensvæsenets traditioner. Derfor havde lægen rigtigt formodet, at adelsmandens fordomme var til skade for faderens ønsker.

Beauvouloir forstod, som den ypperlige læge han var, at hos et væsen med så sart en konstitution som Etiennes måtte ægteskabet være en langsom og mild beåndelse, der kunne meddele ham ny livskraft ved at tænde kærlighedens ild i hans hjerte.

Som han havde sagt, ville det at påtvinge Etienne en hustru være det samme som at slå ham ihjel.

Man burde først og fremmest undgå, at denne unge eneboer fik skræk for ægteskabet, som han intet vidste om, og undgå, at han kendte det formål, faderen havde med det.

For denne stille digter og sværmer passede kun den ædle og rene lidenskab, Petrarca nærede for Laura, Dante for Beatrice. Ligesom sin moder var han helt kærlighed og helt sjæl; man burde give ham lejlighed til at elske, afvente tidens fylde og ikke fremtvinge den; en befaling ville have udtørret livets kilder i ham.

Mester Antoine Beauvouloir var fader, han havde en datter, der var opdraget under forhold, der gjorde hende som skabt til at blive Etiennes hustru.

Det var så vanskeligt at forudse de begivenheder, der skulle gøre en dreng, som faderen ville, skulle have været kardinal, til

arving af huset Hérouville, at Beauvouloir aldrig havde lagt mærke til ligheden mellem Etiennes og Gabrielles skæbne. At den nu pludselig gik op for ham, skyldtes snarere hans kærlighed til to væsener end hans ærgerrighed.

Trods hans duelighed var hans hustru død i barselsseng efter at have skænket ham en datter af så svagt et helbred, at han måtte tro, at moderen havde givet sit afkom dødens kim i arv.

Beauvouloir elskede sin Gabrielle, som alle gamle mænd elsker deres eneste barn. Hans videnskab og hans stadige omsorg gav denne skrøbelige skabning et kunstigt liv; han dyrkede hende, som en blomsterelsker dyrker en sjælden urt.

Han havde skjult hende for alle blikke på sit gods Forcalier, hvor hun værnedes mod tidens ulykker ved den almindelige velvilje, der næredes for en mand, som hvermand var et vokslys skyldig, og hvis videnskabelige evne indgød både skræk og ærefrygt.

Ved at knytte sig til huset Hérouville havde han forøget de privilegier, han allerede nød i provinsen, og undgået sine fjenders forfølgelser ved sin frygtede stilling hos guvernøren; men da han tog bolig på slottet, havde han vogtet sig vel for at medbringe den blomst, han holdt gemt på Forcalier: på dette gods, hvis jorder var anseligere end beboelseshuset, var han sikker på, at hans datter var bedst anbragt til opnåelsen af hans hensigter.

I det øjeblik, da han lovede den gamle hertug – efterkommere og krævede hans æresord på, at han ville billige hans handlemåde, var hans tanker pludselig faldet på Gabrielle, på denne yndige pige, hvis moder var blevet glemt af hertugen, således som han havde glemt sin søn Etienne.

Han afventede sin herres bortrejse, før han bragte sin plan i udførelse, for han forudså, at hvis hertugen fik nys om den, ville de uhyre vanskeligheder, som måske ellers lod sig overvinde, blive ganske uoverstigelige.

Mester Beauvouloirs hus lå mod syd på en af den slags blødt affaldende bakkeskråninger, der omgiver Normandiets dale; en tætvokset lund beskyttede den mod nord; høje mure og normanniske hække med dybe grøfter dannede et utilgængeligt indelukke.

Haven skrånede blidt ned imod åen, der vandede dalens græsgange, og på dette sted dannede volden med den dobbelte hæk en naturlig kaj.

Inde i denne hæk snoede sig en løngang langs med åens bugtede strøm; pilene, bøgene og egene gjorde den vild som en skovsti. Og lige fra huset og ned til denne vold myldrede den frodige egns hele ejendommelige flora, den skønne vang skyggedes af en bræmme af sjældne træer, hvis forskelligartede løv dannede et hav af de fineste farver: hist tegnede en fyr sine sølvtoner mod en dybgrøn baggrund af elletræer; her rejste en slank poppel sin altid sitrende krone foran en gruppe gamle stille ege; længere borte stod grædepile med blegtløvede hængegrene mellem tykke runde valnøddetræer.

I ly af dette skovbryn kunne man enhver tid på dagen komme fra huset og ned til hækken uden at frygte solens stråler.

Husets forside, foran hvilken der strakte sig en gul sandterrasse, overskyggedes af en træsvalegang, som der snoede sig et væld af klatrende planter omkring, som i maj måned kastede deres blomster helt ind af vinduerne i første stokværk.

Uden at være stor, var denne have anlagt på en måde, så den syntes at være det; dens udsigtspunkter var snildt anbragt på de højeste steder, hvor de forlængedes ud over dalen, så øjet frit kunne flyve til alle sider.

Alt efter sin tankes indskydelse kunne Gabrielle enten trække sig tilbage til en ensom lille plet, hvor hun ikke kunne se andet end det tætte grønsvær og den blå himmel mellem træernes toppe, eller lade blikket svæve over de rigeste perspektiver, følgende de grønne linjers fine toneskifte lige fra den blændende lyse forgrund til de rene dybder i synsranden, hvor de blev borte, snart i luftens blå ocean, snart i de forbitrækkende skybjerge.

Hendes bedstemoder plejede hende, hendes amme betjente hende, og hun forlod kun det beskedne hus for at gå i kirke; landsbykirkens klokketårn sås oppe på bakkens top, og selv når hun gik i kirke, ledsagedes hun af sin bedstemoder, sin amme og sin faders tjener.

Således var Gabrielle Beauvouloir nået til en alder af sytten år i den yndige uvidenhedstilstand, som bøgernes sjældenhed dengang tillod en ung pige at leve i, uden at hun derfor syntes at være nogen mærkværdighed, for på den tid var det jo netop de belaste kvinder, der dannede undtagelserne.

Dette hus havde været som et kloster, hvor hun ikke havde været berøvet friheden, men kun været fri under bønnens tvang; her havde hun levet under en from, gammel kvindes opsyn, under beskyttelse af sin fader, den eneste mand, hun nogensinde havde set.

Denne dybe ensomhed, som hendes tilsyneladende så svage helbred havde krævet lige fra hendes fødsel, havde Beauvouloir

omhyggeligt våget over.

Men efterhånden, som Gabrielle voksede op, havde den gode pleje og den rene lufts indflydelse virkelig styrket hendes skrøbelige ungdom.

Alligevel kunne den lærde læge ikke lade sig narre, når han så de perlemorshvide toner, der omgav hans datters øjne, blive matte, brunlige eller flammerøde, alt efter sindsbevægelsernes skiften: legemets sarthed og sjælens styrke gav sig derved til kende på en måde, som hans lange erfaring tillod ham at opfatte; desuden havde Gabrielles himmelske skønhed indgydt ham frygt for alle de voldshandlinger, der hørte til dagens orden. Som den gode fader, han var, havde han altså haft tusinde grunde til at fortætte skyggen og forøge ensomheden omkring sin datter, hvis overordentlige modtagelighed ængstede ham: en lidenskab, en bortførelse, et angreb ville have såret hende til døden.

Skønt det var sjældent, hans datter pådrog sig bebrejdelse, kunne et eneste dadlende ord fuldstændig gøre det af med hende; hun gemte det på bunden af sit hjerte, hvor det trængte ned og avlede et grublende tungsind; hun havde let til tårer, og hun græd længe.

Hos Gabrielle havde den sjælelige opdragelse således ikke krævet mindre omhu end den legemlige.

Den gamle læge havde måttet give afkald på at fortælle sin datter den slags historier som børn ellers er så henrykte for: de gjorde et alt for dybt indtryk på hende.

Derfor havde denne mand, der var blevet så lærd ved sin lange livserfaring, især bestræbt sig for at udvikle sin datters legeme for derved at afbøde den alt for fyrige sjæls angreb.

Da Gabrielle var hele hans liv, hans kærlighed, hans eneste arving, havde han aldrig betænkt sig på at fremskaffe alle de ting, der tilsammen kunne hidføre det ønskede resultat.

Han fjernede omhyggeligt bøger, malerier, musik, alle kunstfrembringelser, der kunne vække tanken.

Hjulpet af bedstemoderen søgte han at interessere Gabrielle for håndarbejder. Vævning og syning, knipling og blomsterrøgt, husgerning og frugtavl, kort sagt, livets mest materielle beskæftigelser gaves til næring for det yndige barns ånd; Beauvouloir bragte hende smukke spinderokke, velforarbejdede dragkister, rige gobeliner, keramik af Bernard Volissy, udskårne borde, bedeskamler, kostbart betrukne stole, damask og juveler.

Med en faders rette instinkt valgte den gamle mand altid sine gaver blandt de værker, hvis ornamentik tilhørte den fantastiske art, der kaldes arabesker, og som uden at tale til sanserne eller sjælen alene henvender sig til forstanden ved udslag af den rene fantasi.

Således indtraf det mærkelige tilfælde, at det liv, som en faders had havde påtvunget Etienne d'Hérouville, det samme liv havde faderkærligheden rådet Beauvouloir til at lade Gabrielle føre.

Hos begge disse unge måtte sjælen dræbe legemet og uden den dybe ensomhed, som tilfældet havde pålagt den ene, velovervejet indsigt den anden, kunne de begge to bukke under, den ene for skrækken, den anden for tyngden af en alt for heftig kærlighedsfølelse.

Men ak! I stedet for at leve på heder og i lyng, dybt inde i en gold natur af faste og hårde former, en sådan natur, som alle de

store malere har givet deres Madonnaer til baggrund, levede Gabrielle dybt nede i en fed og yppig dal.

Beauvouloir havde ikke kunnet tilintetgøre de vildtvoksende buskadsers harmoniske natur, blomsterkurvenes yndefulde overflod, det grønne tæppes friske blødhed, den kærlighed, som finder sit udtræk i slyngplanternes forviklede favntag.

Disse levende digte havde deres eget sprog, som Gabrielle snarere lyttede til end forstod, når hun lod sig dysse ind i uklare drømmerier under de skyggefulde træer; hendes undrende tanker skiftede lig skyerne over den skønne himmel, hun betragtede landskabet i alle dets forskellige udtryk, som det prægedes af årstiderne og af denne havluft, hvor Englands tåger dør og Frankrigs klare himmel begynder, og i hendes sjæl opstod der et fjernt lysskær, en morgenrøde, der brød igennem mørket, hendes fader holdt hende i.

Beauvouloir havde heller ikke unddraget Gabrielle den guddommelige kærligheds indflydelse; til sin beundring af naturen føjede hun tilbedelsen af Skaberen; hun havde styrtet sig ud på den første vej, der står kvindens følelser åben: hun elskede Gud, hun elskede Jesus, Madonna og helgenerne; hun elskede kirken og dens pragt; hun var katolik på samme måde som den hellige Therese, der i Jesus så en ufejlbar ægtefælle, et evigt ægteskab.

Men Gabrielle hengav sig til denne de stærke sjæles lidenskab med en så rørende enfold, at hun ville have afvæbnet den mest brutale forfører ved sin tales barnlige troskyldighed.

Hvortil skulle dette uskyldsliv føre? Hvordan skulle han belære denne sjæl, der var lige så ren som vandet i en rolig sø, der aldrig endnu havde spejlet andet end himlens blå? Hvilke

billeder skulle han tegne på dette hvide lærred? Omkring hvilket træ skulle han sno de snehvide klokkeblomster, der udfoldede sig på denne snerle?

Faderen havde aldrig gjort sig selv disse spørgsmål uden at føle et indre gys.

I dette øjeblik skridtede den gode gamle lærde langsomt fremad på sit muldyr, som om han aldrig ville have ende på vejen, der førte fra slottet Hérouville til Ourscamp, navnet på den landsby, i hvis nærhed hans gods Forcalier lå.

Den uendelige kærlighed, han nærede for sin datter, var skyld i, at han havde fattet en så dristig plan: et eneste væsen i verden kunde gøre hende lykkelig, og denne mand var Etienne.

Ja, tilvisse var Jeanne de Saint-Savins engleblide søn og Gertrud Maranas uskyldshvide datter to tvillingvæsner. Enhver anden kvinde end Gabrielle måtte til døden skræmme arvingen af huset Hérouville; ligesom det forekom Beauvouloir, at Gabrielle måtte gå til grunde ved det blotte syn af enhver mand, hvis følelsesliv og ydre skikkelse ikke havde Etiennes jomfruelige finhed.

Den stakkels læge havde ganske vist aldrig før tænkt på dette, tilfældet havde pludselig behaget at påbyde denne forbindelse.

Men under Ludvig den Trettendes regering var det noget uhørt at turde tænke på et ægteskab mellem hertugen af Hérouvilles eneste søn og datteren af en normannisk benbrudsdoktor.

Og dog kunne det afkom, som den gamle hertug så bydende ønskede, alene fremgå af dette ægteskab.

Naturen havde bestemt disse to fine væsener for hinanden. Gud havde stillet dem sammen ved en utrolig udvikling af

begivenhedernes gang, hvorimod alle menneskelige begreber og love lagde afgrunde mellem dem.

Skønt den gamle doktor troede at se Guds finger i dette, og uagtet han snarrådigt havde aftvunget hertugen hans æresord, blev han dog, ved at tænke på dennes tøjlesløse karakters voldsomhed, grebet af så svare betænkeligheder, at han slog om i det øjeblik, da han var nået op på bakken, som ligger lige overfor Ourscamp, og fik øje på røgen, der steg op fra hans tag i træernes indelukke.

Til sidst gjorde det dog udslaget, at han vidste sig i illegitimt slægtskab med hertugen, for denne betragtning kunne muligvis indvirke på hans herre.

Og da Beauvouloir engang havde bestemt sig, fattede han lid til livets tilfældigheder, måske kunne hertugen dø for giftermålet, og desuden stolede han på undtagelsernes ret: en bondepige fra Dauphine, Francoise Mignot, havde jo nylig ægtet marskallen af l'Hopital, konnetablen Anne af Montmorencys ældste søn havde giftet sig med Diane, en illegitim datter af Henrik den Anden og en piemontesisk dame ved navn Filippa Duci.

Under denne overvejelse, mens faderkærligheden vurderede alle sandsynligheder og drøftede både gode og slette udsigter, mens han søgte at skimte fremtiden ved at veje alle grundene mod hinanden, gik Gabrielle just og spadserede i haven, hvor hun søgte blomster ud til at pryde den berømte keramikers vaser, der med emalje havde udført, hvad Benvenuto Cellini havde gjort med metaller.

Gabrielle havde netop stillet en vase, prydet med dyr i ophøjet arbejde, på et bord midt i stuen, og stod nu og fyldte

den med blomster for at glæde sin bedstemoder og måske også for at give sine egne tanker udtryk.

Den store Limoges-vase stod fyldt og færdig på bordets rige tæppe og Gabrielle sagde til sin bedstemoder: "Vil I bare se!" – da Beauvouloir trådte ind.

Den unge pige løb hen og kastede sig i armene på sin fader.

Efter at de havde skiftet de første kærlige ord, ville Gabrielle have, at den gamle mand skulle beundre buketten; men efter at han havde set på den fæstede Beauvouloir så dybt et blik på sin datter, at det fik hende til at rødme.

"Det er på tide!" sagde han sig selv, da han forstod disse blomsters sprog, hvoraf hver enkelt måtte være blevet prøvet både i form og i farve, så sikkert var hver sat på sin rette plads, hvor den øve en fortryllende virkning i helheden.

Gabrielle blev stående uden at tænke på den blomst, der var begyndt på hendes brodereramme.

Ved synet af sin datter mærkede Beauvouloir en tåre i sine øjne; den randt ned ad hans kinder, der endnu var furede af alvor, og trillede ned på hans skjorte, der i følge tidens mode kunne ses under den fortil åbne vams.

Han kastede sin filthat, der var prydet med en gammel rød fjer, og strøg hånden over sin skaldede isse.

Han betragtede på ny sin datter, som hun stod der under de brune loftsbjælker i den læderbetrukne stue, der var prydet med ibentræs møbler, med dørforhæng af tungt silkestof, med en høj kamin, belyst af et mildt dagslys: jo, hun var hans endnu! Den stakkels fader følte tårerne i sine øjne og viskede dem bort.

En fader, der elsker sit barn, ønsker altid helst, at det ikke må blive voksent; den fader, der uden dyb smerte kan se sin datter

underkastet en anden mands herredømme, hæver sig ikke højt, men er sunket ned blandt de laveste.

"Hvad sattes dig, min søn?" sagde den gamle bedstemoder; hun lagde sine briller og søgte hos den brave mand, der plejede at være så munter, grunden til denne tavshed, der overraskede hende.

Den gamle mand pegede på sin datter, men den gamle kone svarede med et tilfreds lille nik, der skulle sige; "Ja, hun er så sød!"

Hvem ville ikke have følt Beauvouloirs sindsbevægelse ved synet af den unge pige, som hun stod der i tidens dragt og i Normandiets klare dagslys?

Gabrielle bar dette snørliv, spidst foran og firkantet bagtil, som de italienske malere næsten alle har givet deres helgeninder og deres madonnaer. Dette elegante korset af himmelblåt fløjl sluttede om livet tæt som et brystslør, pressede det så fast, at det fremhævede formerne, som det syntes at gøre fladere; det støbte skulderen, ryggen og barmen med samme klarhed som en af den dygtigste kunstner udført tegning og endte om halsen med en aflang udskæring, der var prydet med et let, karmeliterhvidt silkebroderi, der lod se så meget af det nøgne, som var nok til at vise den kvindelige skønhed uden dog at vække begær.

En ligeledes karmeliterhvid kjole, der fortsatte de linjer, som fløjlskorsettet antydede, faldt ned til fødderne i tynde, ligesom flade folder. Legemsbygningen var så fin, at Gabrielle syntes høj. Hendes spinkle arme hang ned med den slaphed, som dyb eftertanke giver armstillingen. Således hvilende frembød den et levende forbillede for den herskende smag i datidens plastik,

hvis mesterværker vækker beundring ved den blide ynde i de lige linjer uden stivhed, ved formens strenge tegning, der ikke udelukker livet. Aldrig har nogen svale strejfet et vindue på sin aftenflugt med elegantere svunget form.

Gabrielles ansigt var spinkelt uden at være fladt; på hendes hals og hendes pande tegnede der sig blålige årer af samme fine tone som linjerne i agat, og hendes ansigtslød var så gennemsigtig, at man skulle tro, man kunne se blodet rinde i årerne.

Skjult under en lille blå, perlestukket fløjlshue vældede hendes ensfarvet blonde hår frem langs tindingerne som to gyldne strømme og ringlede ned over hendes skuldre uden at dække dem.

Den varme farve i dette silkebløde hår kastede liv over halsens blændende hvidhed og gjorde ved sit gyldne skær ansigtets rene oval endnu renere.

De aflange øjne med de stærkt hvælvede låg harmonerede med legemets og hovedets finhed; deres perlegrå skær glimtede uden fyrighed, sjælsrenheden dækkede over lidenskaben.

Næsens linje ville have syntes kold som en stålklinge uden to fløjlsbløde og rosenfarvede næsebor, hvis bevægelser syntes i modstrid til kyskheden i den tænksomme pande, der ofte var forbavset, undertiden syntes at smile, men altid var af en ophøjet klarhed.

Endelig var der et lille nysgerrigt øre, som tiltrak sig opmærksomheden ved imellem håret, der stjal sig frem under huen, at vise en rubindup, hvis farve stod kraftigt mod halsens mælkehvide lød.

Det var hverken den normanniske skønhed, hvor formen bugner, ejheller den sydlandske skønhed, hvor lidenskaben får legemet til at svulme, ejheller den franske skønhed, der er lige så flygtig som udtryksfuld, ejheller nordens tungsindige og kolde skønhed; det var den katolske kirkes dybe, serafiske skønhed, der på én gang er smidig og stiv, streng og blid.

"Hvor kan der findes en skønnere hertuginde?" sagde Beauvouloir ved sig selv i velbehag over at se Gabrielle, der netop bøjede sig let forover med fremstrakt hals for at følge en fugls flugt udenfor; hun lignede en gazelle, der standser for at lytte til bækkens rislen, hvor den vil slukke sin tørst.

"Kom og sæt dig her," sagde Beauvouloir, slog sig på sit lår og nikkede til Gabrielle, at han havde noget at betro hende.

Gabrielle var straks med og gik hen og satte sig på sin faders skød; hun lagde armen om hans hals, hvis krave blev dygtigt krøllet.

"Hvad tænkte du dog på, da du plukkede disse blomster? Du har aldrig sat dem så festligt sammen som i dag."

"Jeg tænkte på så meget," sagde hun. "Mens jeg beundrede disse blomster, der synes skabte for os, spurgte jeg mig selv, hvem vi mennesker er skabt for; hvad det mon er for væsener, der ser på os. Du er min fader, dig kan jeg sige, hvad der foregår i mig; du er så dygtig, du kan forklare alting. Jeg føler i mit indre en kraft, der vil ud at tumle sig; der er noget, jeg kæmper imod. Når himlen er grå, er jeg kun halvt tilfreds, jeg er nedslået, men rolig. Når det er smukt vejr, når blomsterne dufter og jeg sidder dernede under kaprifolierne og jasminerne, er det, ligesom der rejser sig bølger inden i mig; de brydes mod min egen ubevægelighed. Der rinder mig så mange

tanker i minde, de strejfer mig og flyver bort som fuglene uden for vore vinduer ved aftentide, jeg kan ikke holde dem tilbage. Når jeg nu har samlet en buket, hvor farverne er afstemte som på et broderi, hvor det røde tunger sig ind i det hvide, og hvor grønt og brunt krydses, når så alting bugner deri, når luften leger deri, når blomsterne mødes, og der er en vrimmel af dufte og et mylder af kalke, da er jeg helt salig ved at føle, hvad der foregår i mig. Når orgelet bruser i kirken og gejstligheden svarer, når menneskestemmen og musikken taler sammen i vekselsang, da er jeg helt glad, harmonien vækker genklang i mit bryst, og jeg beder med en fryd, der ildner mit blod ..."

Mens Beauvouloir lyttede til sin datter, udspejdede han hende med kløgtens øje; hans blik kunne måske synes sløvt på grund af selve styrken i hans strålende tanker, ligesom vandet i en kaskade synes ubevægeligt.

Han løftede det ydre slør, der skjulte det lønlige spil, hvormed sjælen sætter sig op imod legemet, han udforskede de forskellige symptomer, som hans lange erfaring havde opdaget hos alle dem, der havde betroet sig til hans omsorg, og han sammenlignede dem med symptomerne i dette spinkle legeme, hvis bygning var så ængstelig fin, hvis mælkehvide lød skræmmede ham ved sin svaghed; og han anstrengte sig for at knytte al sin viden og kundskab til dette englesarte barns fremtid; det svimlede for ham, som stod han på randen af en afgrund; Gabrielles alt for fint klingende stemme, hendes alt for spæde bryst foruroligede ham, og nu udspurgte han sig selv, efter at han havde udspurgt hende.

"Du lider her!" udbrød han endelig, idet hans grublen skaffede sig luft i en sidste tanke.

Hun bøjede blidt sit hoved.

"For Gud i Himlens skyld!" sagde den gamle mand og udstødte et suk. "Jeg tager dig med til slottet Hérouville; søbadene dér vil styrke dig."

"Er det virkelig sandt, fader? Du gør da ikke nar ad din Gabrielle? Det er mit højeste ønske at se slottet, soldaterne, kaptajnerne og den nådige herre!"

"Det skal ske, min datter. Din amme og Jean skal følge med dig."

"Bliver det snart?"

"I morgen," sagde den gamle mand, der skyndte sig ud i haven for at skjule sin bevægelse for sin moder og sin datter.

"Gud er mit vidne," udbrød han, "at jeg ikke handler af nogen ærgerrig bagtanke. Mine eneste bevæggrunde er at frelse min datters liv og gøre den stakkels lille Etienne lykkelig."

Grunden til, at han således ransagede sig selv, var, at han på bunden af sin samvittighed følte en ubetvingelig tilfredsstillelse ved at vide, at såfremt hans plan lykkedes, ville Gabrielle en skønne dag blive hertuginde af Hérouville. En fader er også et menneske.

Han spadserede længe, gik hjem for at spise til aften og fandt hele aftenen igennem behag i at se sin datter omgivet af den milde og dæmpede poesi, han havde vænnet hende til.

Da ved sengetid bedstemoderen, ammen, lægen og Gabrielle lagde sig på knæ for at holde fællesbøn, sagde han til dem:

"Lad os alle bede til Gud, at han vil velsigne mit forehavende."

Bedstemoderen, der kendte sin søns plan, fik fugtige øjne af den smule tårer, hun havde tilbage.

Den forventningsfulde Gabrielle var rød af lykke. Faderen skælvede, så bange var han for en katastrofe.

"Når alt kommer til alt," sagde hans moder til ham, "skal du ikke være bange, Antoine. Hertugen vil ikke dræbe sin egen datterdatter!"

"Nej," svarede han. "Men han kan tvinge hende til at ægte en eller anden gammel bjørn af en adelsmand, der ville tage livet af hende!"

Næste morgen brød Gabrielle op; hun red på et æsel, fulgt af ammen til fods, hendes fader red sit muldyr, og bagefter kom tjeneren, der trak to med bagage belæssede heste.

Først ved dagens ende nåede karavanen til slottet Hérouville.

For at hemmeligholde denne rejse havde Beauvouloir fra den tidlige morgenstund valgt forskellige omveje, og taget mundforråd med for ikke at behøve at vise sig på gæstgiverstederne.

Ved nattetid nåede Beauvouloir således, uden at blive bemærket af slottets folk, til den bolig, hvor det forbandede barn så længe havde opholdt sig; her ventede Bertrand ham, den eneste, han havde indviet i sin fortrolighed.

Den gamle væbner hjalp lægen, ammen og tjeneren med at læsse af hestene, skaffe bagagen i hus, og lade Beauvouloirs datter flytte ind i Etiennes gamle bolig.

Da Bertrand så Gabrielle, stod han ganske forbløffet.

"Det er, som jeg så fruen selv!" udbrød han. "Hun er smækker og spinkel, som hun var; hun har hendes blege farver, hendes blonde hår; den gamle hertug vil komme til at elske hende."

"Det give Gud!" sagde Beauvouloir. "Men vil han anerkende *sit* blod gennem mit?"

"Han vil dårligt kunne fornægte det," sagde Bertrand. "Jeg har ofte måttet hente ham ved den skønne romerindes dør; hun boede i Rue Culture-Sainte-Catherine. Kardinalen af Lothringen afstod hende nødtvungent til nådigherren af skam over at være blevet mishandlet, da han forlod hendes hus. Vor nådige herre, som dengang gik i sit tyvende år, kan sagtens huske det baghold; han var allerede meget kålhøgen – nu tør jeg nok sige det – han gik i spidsen for de allerfrækkeste!"

"Alt det har han ikke længere tanke for," sagde Beauvouloir. "Han ved, at min hustru er død, men han ved knap nok, at jeg har en datter."

"To gamle hugaf'er som os skal nok føre skuden i havn. Hvis galt skulle være og hertugen lod vore skrog undgælde, så har de heldigvis tjent deres tid."

Før sin bortrejse havde hertugen af Hérouville under den strengeste straf forbudt alle slottets folk at gå ned på strandbredden, hvor Etienne indtil nu havde tilbragt sit liv, med mindre hertugen af Nivron selv tog nogen med sig.

Dette havde Beauvouloir tilrådet, idet han påviste nødvendigheden af at lade Etienne frit beholde sine gamle vaner; i kraft af dette forbud var Gabrielle og hendes amme uindskrænkede herrer over stedet, og lægen befalede dem aldrig at forlade det uden hans tilladelse.

I de sidste to dage var Etienne blevet i kammeret på slottet, hvor hans smertelige minder fængslede og fortryllede ham.

Denne seng havde jo været hans moders; to skridt derfra havde hun gennemstridt den frygtelige nedkomstscene, da Beauvouloir havde frelst to liv; hun havde tavs tilhvisket dette bohave sine tanker, her havde hun dvælet, hendes øjne var

flakket om over disse paneler: hvor mange gange var hun ikke gået hen til dette vindue for med et råb, et vink at kalde på sit stakkels fornægtede barn, som nu var eneherre på slottet!

Nu, da han var ene i dette kammer, hvor han sidste gang havde måttet snige sig ind, hentet af Beauvouloir for at give sin døende moder et sidste kys, vakte han hende til live igen, talte til hende, lyttede til hende; han læskede sig ved denne kilde, som aldrig udtørres, og hvorfra der rinder så mange sange af samme art som "*Ved Babylons floder*".

Dagen efter sin hjemkomst opsøgte Beauvouloir sin herre og skændte mildt på ham, fordi han var blevet i sit kammer uden at gå ud, han foreholdt ham, at han ikke således måtte erstatte sin friluftstilværelse med et fangeliv.

"Her er plads nok," svarede Etienne, "min moders sjæl er her."

Lægen satte imidlertid ved gode ord og mild behandling igennem, at Etienne hver dag skulle gå en tur enten på strandbredden eller ud ad landet til, som han ikke kendte.

Men Etienne, som var et stadigt bytte for sine minder, blev alligevel siddende inde hele næste dag lige til aften og så gennem vinduet ud på havet; det skiftede så mangfoldigt, at han syntes, han aldrig havde set det så smukt.

Når han ikke sad og grundede, læste han Petrarca, den af hans yndlingsforfattere, hvis digtning gik ham mest til hjerte ved fastheden og ubrydeligheden i hans kærlighed.

Etienne havde i sit indre ikke stof til flere lidenskaber, han kunne kun elske på en måde og én gang.

Hvis denne kærlighed skulle være dyb, som alt det, der ikke kan deles, måtte den være rolig i sine udtryk, blid og ren som den italienske digters sonetter.

Ved solnedgang gav dette ensomhedens barn sig til at synge med denne vidunderlige stemme, der havde fået håbet til at lyde i de for musikken allerdøveste øren, hans faders.

Han skaffede sit tungsind luft ved at variere en og samme melodi, som han gentog flere gange ligesom nattergalen.

Denne melodi, der blev tilskrevet højsalig kong Henrik den Fjerde, var ikke Gabrielles sang, men en langt mere indviklet sang både som kunstprodukt, som melodi, som kærlighedsudtryk; beundrere af den gamle til vil genkende den af ordene, der ligeledes er digtet af den store konge; melodien var sikkert taget fra de omkvæd, han havde hørt som barn i Béarns bjerge:

Morgenrøde,
kom, du søde,
jeg er glad, når jeg dig ser.
Min hyrdinde,
hin elskerinde,
som om morgenen til mig ler:
Dug, der perler
hvide snerler,
rosenduft så frisk og blid!
En hermelin
er ej så fin,
ja, liljen selv er mindre hvid.

Efter at Etienne således havde udtrykt sit hjertes længsel i sang, betragtede han havet og sagde til sig selv:

"Det er min brud, min eneste kærlighed!"

Derpå sang han et nyt brudstykke af sin melodi:

Lys og fager
hun mig drager!

og gentog det for at udtrykte den smægtende poesi, en frygtsom ung mands hjerte er fuldt af, der kun tager mod til sig, når han er ene.

Der lå drømme i denne bølgende sang, der tonede og brødes og begyndte forfra og døde hen i en sidste modulation, hvis toner svandt for en klokkes klemtende klang.

I dette øjeblik lød en stemme, som han fristedes til at tro måtte skyldes en havfrue; en kvinderøst gentog den melodi, han lige havde sunget, men med al den tøven og famlen, som røber begynderen, der først skal indvies i musikken. Han kendte det stammende hjerte, der vækkes til live af tonerne.

Etienne, der gennem langvarige øvelser med sin egen stemme havde tilegnet sig tonernes sprog, hvori sjælen finder lige så mange udtryksmidler som i ordenes sprog, kunne alene ane al den frygtsomme glæde, der røbede sig i disse forsøg.

Med hvilken andægtig og stærk beundring var der ikke blevet lyttet til hans sang! Luftens fuldstændige ro tillod ham at høre alt, og han fo'r sammen ved den brusende raslen af en damekjole; han, der altid var døden nær, når noget skræmte og forskrækkede ham, forbavsedes i dette øjeblik over i sit indre at føle den balsamiske fornemmelse, som han fordum havde mærket ved sin moders komme.

"Hør nu, Gabrielle, mit barn," sagde Beauvouloir, "jeg har jo forbudt dig at sidde her på stranden efter solnedgang."

"Gabrielle!" sagde Etienne til sig selv, "et dejligt navn!"

Straks efter kom Beauvouloir og vækkede sin herre af hans drømmelignende grublen.

Det var nat, månen var ved at stå op.

"Nådige herre," sagde lægen, "I har ikke været uden for en dør i dag, det er ikke klogt."

"Kan jeg," svarede Etienne, "gå på strandbredden efter solnedgang?"

Under dette spørgsmål røbede der sig et første begær, og den gamle mand smilede.

"Har du en datter, Beauvouloir?"

"Ja, herre, min alderdoms barn, mit højtelskede barn. Min høje hertug, eders berømmelige fader, har så strengt indskærpet mig at våge over eders kostbare liv, at jeg nu ikke længere kan tage til Forcalier, hvor hun boede, men til min store sorg har måttet lade hende flytte derfra, og for at skærme hende mod fremmede blikke har jeg anbragt hende det hus, hvor I, nådige herre, før har boet. Hun er så sart og fin, hun kan ingenting tåle, ikke engang et stærkt indtryk; derfor har jeg ikke ladet hende lære noget, det ville have slået hende ihjel."

"Ved hun ingenting?" sagde Etienne overrasket.

"Hun er så dygtig som den bedste husmoder; men hun har levet, som en plante lever. Uvidenhed, nådige herre, er noget lige så helligt som videnskaben; videnskaben og uvidenheden er kun to tilværelsesformer; begge bevarer de sjælen som i en svededug; I skylder videnskaben eders liv; uvidenheden frelser min datter. De perler, der er godt skjult, undgår dykkeren og lever lykkeligt. Jeg kan sammenligne min Gabrielle med en perle; hendes hud har dens glans; hendes sjæl har dens blidhed, og hidtil har mit gods Forcalier tjent den til skal."

"Følg med," sagde Etienne og indhyllede sig i en kappe; "jeg vil gå en tur på strandbredden, vejret er mildt."

Beauvouloir og hans herre gik i stilhed frem og tilbage, indtil en lysstribe strømmede ud mellem skodderne i fiskerhuset og rislede ud over havet som en gylden bæk.

"Jeg kan slet ikke udtrykke," sagde den unge, frygtsomme hertugsøn til lægen, "hvad det er, jeg føler ved synet af et lysskær, der kastes ud over havet. Jeg har så utallige gange stået og stirret på vinduet i dette kammer, indtil lyset slukkedes!" tilføjede han og pegede op mod sin moders kammer.

"Hvor sart Gabrielle end er," svarede Beauvouloir fornøjet, "kan hun godt gå en tur med os; aftenen er lun, og luften er fri for tåge; jeg vil hente hende herud. Men vær forsigtig, høje herre ..."

Etienne var alt for bange af sig til at foreslå Beauvouloir at gå med ham ind i fiskerhuset, desuden befandt han sig i den underlige døs, hvori en gryende lidenskab hensætter følelseslivet.

Da han stod alene, følte han sig friere til mode og udbrød ved synet af det månebelyste hav:

"Havet er altså gået over i min sjæl!"

Synet af den skønne statueskikkelse, der dér nærmede sig, og som månen forsølvede ved sit lys, fordoblede Etiennes hjertebanken, men ikke på nogen pinefuld måde.

"Mit barn," sagde Beauvouloir, "har du set nådigherren."

I dette øjeblik ønskede den stakkels Etienne sig sin faders kæmpemæssige vækst, han ville gerne have set stærk og ikke spinkel ud.

Al forelskelsens og mandsfølelsens forfængelighed borede sig pileskarpt ind i hans hjerte, og han blev stående i en dump

tavshed, hvori han for første gang målte omfanget af sin afmagt.

Den unge piges første hilsen gjorde ham genert, han gengældte den kejtet og blev hos Beauvouloir, med hvem han gik og snakkede langs havets bred; men Gabrielles frygtsomme og ærbødige holdning satte mod i ham, og han vovede at tiltale hende.

Sangen havde tilfældet haft skyld i; lægen havde intet villet forberede, han mente, at mellem to væsener, hvis hjerte ensomheden havde bevaret rent, ville kærligheden under alle omstændigheder undfanges i hele sin troskyldighed.

At Gabrielle havde gentaget melodien, blev da et ganske naturligt samtaleemne.

Mens de gik, følte Etienne i sit indre den ulegemlige lethed, som alle mænd har følt i det øjeblik, da den første kærlighed overfører deres livs grundbetingelse på et andet væsen.

Han tilbød Gabrielle at lære hende at synge.

Den unge mand var så sjæleglad over at kunne vise sig begavet med en eller anden overlegenhed i den unge piges øjne, at han skælvede af fryd, da hun tog imod tilbuddet.

I dette øjeblik faldt det fulde månelys på Gabrielle og tillod Etienne at genkende de svage lighedspunkter, hun havde med den afdøde hertuginde.

Som Jeanne de Saint-Savin var Beauvouloirs datter slank og fintbygget; hos hende som hos hertuginden frembragte lidelsen og tungsindet en hemmelighedsfuld ynde.

Hun besad det adelspræg, som er særegent for dem, hos hvem alt er smukt, fordi alt er naturligt.

Men i Gabrielle var der tillige den skønne romerindes blod, der havde sprudlet i to slægtled og gav dette barn et fyrigt elskerindehjerte i en ren sjæl; dette lidenskabsfyldte blod fik hendes blik til at skinne, gjorde hendes pande indviet, sit hende til at kaste glans omkring sig, gav selv hendes bevægelser en flammes knitren.

Beauvouloir kom til at sitre, da han opdagede dette fænomen, som man nu om stunder vil kalde tankens fosforlys, men som lægen den gang tydede som et varsel om død.

Etienne greb den unge pige i at strække hals med en bevægelse som en sky fugl, der titter ud af sin rede. I skjul af sin fader ville Gabrielle ganske stille betragte Etienne, og hendes blik udtrykte lige så megen nysgerrighed som glæde, lige så megen velvilje som barnlig dristighed.

I hendes øjne var Etienne ikke svag, men sart; hun fandt ham så lig sig selv, at intet skræmte hende hos denne lensherre: Etiennes lidende ansigtsfarve, hans smukke hænder, hans syge smil, hans hår, der var skilt i midten, og faldt kruset ned over den glatte kniplingskrave, denne ædeltformede pande, der var furet af unge rynker, denne modsætning mellem forfinelse og elendighed, mellem magt og svaghed vakte hendes behag; derved smigredes jo de moderbeskyttelsens ønsker, der spirer i kærligheden; derved ildnedes jo allerede den trang, der ansporer enhver kvinde til at finde det særlige udvælgelsens tegn hos den mand, hun vil elske.

Hos dem begge opstod der nye tanker og nye følelser af en vælde og en fylde, der udvidede deres sjæle; begge forbavsedes de og forstummede, thi jo dybere en følelse går, des mindre

meddelsom bliver den. Al varig kærlighed begynder med en drømmende grublen.

Måske var det netop heldigt for disse to væsener, at de så hinanden første gang i månens mildnende lys, og at de ikke pludselig skulle mødes på havets bred, der viste dem et billede af deres egne følelsers uendelighed.

Da de skiltes, var de opfyldt af hinanden og frygtede dog begge, at den ene ikke syntes om den anden.

Fra sit vindue stirrede Etienne på lysskæret i Gabrielles hus.

I denne stund, hvor håb blander sig med frygt, fandt den unge digter nye underforståede betydninger i Petrarcas digte.

Han havde hidtil kun skimtet Laura som et fint og åndeligt ansigt, rent og gyldent som en solstråle, klogt som en engel, svagt som kvinden.

Hans tyve års studier fik nu en forbindelse, han begreb det mystiske bånd, der forener alt, hvad der er skønt; han opdagede, hvor stor en rolle, kvinden spiller i de digte, som han tilbad; han havde kort sagt elsket så længe uden at vide af det, at hele hans fortid nu smeltede sammen i denne skønne nats følelser.

Gabrielles lighed med hans moder forekom ham et fingerpeg fra oven. Han forrådte ikke sin sorg, fordi han elskede, kærligheden var kun en fortsættelse af moderfølelsen.

I den stille nat betragtede han barnet, der nu sov i denne hytte, med samme følelser, som han nærede for sin moder, da han selv boede dér. Denne ny lighed knyttede fremtiden endnu fastere til fortiden. I skyerne af hans erindringer viste Jeanne de Saint-Savins smertefyldte ansigt sig for ham; han så på ny

hendes svage smil, han hørte igen hendes blide tale, hun bøjede hovedet og græd.

Lyset i huset slukkedes.

Etienne sang Henrik den Fjerdes kønne lille vise med et nyt udtryk. Gabrielles forsøg svarede ham i det fjerne.

Også den unge pige gjorde sin første rejse i kærlighedshenrykkelsens fortryllede land.

Dette svar fyldte Etiennes hjerte med fryd; blodet svulmede i hans årer med en styrke, som han aldrig havde følt, kærligheden gjorde ham stor og mægtig. Kun svage væsener kender vellysten i denne nyskabelse af livet. De fattige, de lidende, de mishandlede har uudsigelige glæder; lidet bliver for dem en verden. Etienne hørte til folket i *den sørgende stad*. Hans nylige ophøjelse voldte ham kun skræk, kærligheden skænkede ham magtens styrkende balsam: han elskede kærligheden.

Næste morgen stod Etienne tidligt op for at ile til sin gamle bolig, hvor Gabrielle i ilter nyfigenhed, tilskyndet af en utålmodighed, hun ikke ville tilstå for sig selv, ligeledes havde rejst sig meget tidligt, sat sit hår smukt og iført sig en fortryllende dragt.

Begge var begærlige efter at genses og frygtede gensidigt følgerne af dette gensyn.

Ganske selvfølgeligt havde han valgt sine fineste kniplinger, sin pynteligste kappe, sine violette fløjlshoser; han havde kort sagt iført sig den skønne påklædning, hvori Ludvig den Trettende ser så uforglemmelig ud med sit blege ansigt, der midt i storheden ser netop så forkuet ud, som Etienne hidtil havde følt sig.

Denne påklædning var ikke det eneste lighedspunkt mellem hersker og undersåt. Samme mangfoldige arter af følsomhed fandtes hos Etienne som hos Ludvig den Trettende: kyskhed, tungsind, ubestemmelige, men virkeligt følte lidelser, ridderlig frygtsomhed, angsten for ikke at kunne udtrykke følelsen i dens renhed, frygten for alt for hastigt at føres til lykken, som store sjæle ønsker at opsætte, magtens tynge, den tilbøjelighed til lydighed, der findes hos væsener, der er ligegyldige for denne verdens goder, men optændte af kærlighed til det, som en andægtig sjæl har kaldt *stjernernes lykke*.

Skønt uden verdenserfaring havde Gabrielle tænkt sig, at en datter af en benbrudsdoktor, den beskedne beboer af Forcalier, stod alt for fjernt fra den høje herre Etienne, hertug af Nivron, arving til huset Hérouville, til at de kunne være ligemænd; hun vovede ikke engang at tænke på kærlighedens adling. Den troskyldige unge pige havde ikke deraf ladet sig forlede til at hige efter en stilling, som enhver anden ung pige begærligt ville have tragtet efter, hun havde alene set alle hindringerne.

Nu da hun allerede elskede uden at vide, hvad det er at elske, fandt hun sig fjern fra sin glæde og ville nærme sig den, således som barnet ønsker den gyldne drueklase og griber efter den, skønt den hænger alt for højt.

Hvad måtte en ung pige, der bevægedes blot ved synet af en blomst, og som skimtede kærligheden selv i kirkesalmerne, hvad måtte hun ikke gennemleve af milde og stærke følelser aftenen i forvejen ved synet af denne lensherre, der var så svag, at hun selv syntes stærk. Men i nattens løb var Etienne vokset i hendes tanker, i kraft af hendes håb og hendes tankers styrke;

nu havde hun stillet ham så højt, at hun tvivlede om at kunne nå ham.

"Vil I tillade mig engang imellem at komme ind til eder på eders grund?" spurgte hertugen og slog øjnene ned.

Da Gabrielle så Etienne så frygtsom og ydmyg – for også han havde ophøjet Beauvouloirs datter til en guddom, – blev hun først forlegen over det scepter, han overgav til hende; men samtidig blev hun dybt bevæget og smigret over denne underkastelse. Alene kvinder ved, hvor mange fristelser der avles af den ærefrygt, en overlegen mand viser dem. Alligevel var hun bange for at bedrage sig selv, lige så nysgerrig som den første kvinde ville hun vide besked.

"Lovede I mig ikke i går at undervise mig i musik?" lød hendes svar, i det lønlige håb, at musikken skulle blive et påskud til at omgås ham.

Havde den stakkels unge pige kendt Etiennes liv, ville hun have taget sig meget i agt for at ytre nogen tvivl. For ham var ordet kun en genklang af sjælen, og denne udtalelse voldte ham den dybeste smerte. Her kom han med hjertet fuldt og frygtede selv den mindste skygge i sit lys, og så stødte han på en tvivl!

Hans glæde udsluktes, han kom tilbage i sin ørken og fandt ikke længere de blomster, han havde forskønnet den med.

Men Gabrielle anede den smerte, hun havde voldt ham, og fortrød så hastigt sit fejlgreb, at hun ønskede, hun kunne åbne sit hjerte for Etienne, for hun havde selv følt, hvilken sorg en bebrejdelse, et strengt blik kunne vække.

En tåre i Gabrielles øjne var nok til at forandre Etiennes sorg til glæde, og nu var det sig selv, han beskyldte for tyranni.

Det var en lykke, at de således straks til at begynde med kendte hele omfanget af deres følelser, derved undgik de tusinde sårende stød.

Etienne følte sig pludselig utålmodig efter at finde en beskæftigelse som påskud for deres samvær, og han førte Gabrielle til et bord foran det lille vindue, hvor han havde lidt, og hvor han fra nu af skulle beundre en blomst, der var skønnere end alle dem, han havde studeret.

Så åbnede han en bog, og de bøjede sammen deres hoveder over den, således at deres hår blandede sig.

Disse to væsener, der var så stærke af hjerte, så sygelige af legeme, men forskønnede af lidelsens ynde, dannede et rørende billede.

Gabrielle kendte ikke til koketteri: et blik skænkedes, så såre Etienne bad om det, og deres øjnes milde stråler flød sammen i kysk hengivelse; det var hende en glæde at sige Etienne, hvor henrykt hun var over at høre hans stemme; hun glemte ordenes betydning, når han forklarede hende nodernes stilling eller deres værdi; hun lyttede til ham, glemte melodien for instrumentet, ideen for formen – den første snilde smiger, som den sande kærlighed møder.

Gabrielle fandt Etienne smuk; hun ville føle på kappens fløjl, røre ved kravens knipling.

Og Etienne forvandledes under disse fine øjnes skabende blik, de indgød ham en befrugtende kraft, der funklede i hans øjne, strålede på hans pande, stålsatte hans indre; og denne nye udfoldelse af hans evner smertede ham ikke, tværtimod: den styrkede. Lykken var som nærende mælk for hans nye liv.

Da intet kunne forstyrre dem, blev de sammen ikke blot denne dag, men alle de følgende, for de tilhørte hinanden fra det første nu, de gav skiftevis hinanden sceptret og legede sammen, som barnet leger med livet.

Når de lykkelige sad på det gyldne sand, fortalte de hinanden deres fortid – hver for sig havde de jo kendt til drømme og til smertelige glæder.

"Jeg har ikke haft nogen moder," sagde Gabrielle, "men min fader har været god som Gud."

"Jeg har ikke haft nogen fader," svarede den forbandede søn, "men min moder var en engel."

Etienne fortalte om sin ungdom, sin kærlighed til sin moder, sin smag for blomster. Ved dette ord undslap der Gabrielle et lille skrig. På hans spørgsmål rødmede hun og vægrede sig ved at svare; men da en skygge gik over hans pande, som døden syntes at strejfe med sin vinge, over Etiennes synlige sjæl, hvis mindste følelser kom for dagen, svarede hun:

"Det var bare det, at også jeg holdt af blomster."

Denne jomfruelige tilståelse bandt også deres fortid sammen. Kærligheden søger altid at forøge sin alder – ved et barnligt koketteri!

Næste dag bragte Etienne blomster, han havde befalet at udsøge de sjældneste, således som hans moder i gamle dage havde valgt de skønneste til ham.

Hvor uendelig dybt måtte dog hos et enligstillet væsen rødderne gå til en følelse, der således greb tilbage til moderkærligheden og nu på en kvinde ødslede al den ømhed, som hans egen moder havde fortryllet hans tilværelse med!

Hvad lå der ikke for en storslået betydning i disse småting, hvor hans to eneste tilbøjeligheder smeltede sammen!

Blomsterne og musikken blev deres kærligheds sprog.

Gabrielle sendte som svar på Etiennes buketter andre buketter – en eneste havde været nok til at lade den gamle doktor forstå, at hans hidtil så uvidende datter allerede vidste for meget.

De tvende elskendes legemlige uvidenhed dannede som en mørk baggrund, på hvilken de mindste træk af deres rent åndelige omgængelse tegnede sig med en udsøgt ynde – som de rene profillinjer på gammelgræske vaser.

Deres mindste ord medførte strømmen af tanker, for de fremkom af deres dybe grublen.

Skønt de altid var frie, var de fængslede i en troskyldighed, der ville have været fortvivlende, hvis en af dem havde kunnet klargøre sig sin ubestemte længsel og attrå. De var på en gang digtere og digtningen selv. Musikken, der for forelskede sjæle er den sanseligste af alle kunstarter, blev deres tankers tolk, og de fandt glæde i at gentage en og samme strofe, de udøste deres lidenskab i disse skønne klangstrømme, hvor deres sjæle frit kunne klinge ud.

Mangen forelskelse vokser gennem modstand: der er strid og kævl og forsoning, den tarvelige kamp mellem åndeligt og legemligt. Men den sande kærlighed fører langt bort fra disse kampe, den skelner ikke mere mellem to naturer, hvor alt er samme væsen; ligesom sjælen i dens højeste udtryk holder den sig i det mest blændende lys, bevarer det, vokser i det og trænger ikke til nogen skygge for at vise sin styrke.

Gabrielle og Etienne var langt ude over den almindelige forelskelses enemærker. De var troende og stærke sjæle. For dem var solen altid på sin middagshøjde.

Inden længe havde de denne guddommelige tro på sig selv, der hverken lider skinsyge eller andre kvaler; de nærede en altid rede selvfornægtelse, en bestandig beundring.

Under disse omstændigheder var kærligheden uden smerte.

De var ligestillede ved deres svaghed, stærke ved deres forbund; havde adelsmanden nogen overlegenhed i viden eller nogen nedarvet storhed, så udviskede lægens datter disse fortrin ved sin skønhed, ved sine følelsers høje flugt, ved den finhed, hun påtrykte deres fælles glæder.

Med ét er det da, som om disse to hvide duer løfter sig til flugt med samme vingeslag under en skyfri himmel: Etienne elsker og genelskes, nutiden er klar og lys, fremtiden uden skyer, han er sin egen herre, slottet er hans, havet tilhører dem begge; ingen uro forstyrrer den harmoniske samklang af deres dobbelte lovsang; sansernes og sjælens jomfruelighed udvider verden omkring dem, deres tanker føder tanker, attråen, hvis tilfredsstillelse pletter så mange ting, attråen, denne den jordiske kærligheds fejltrin, har endnu ikke grebet den. De er som tvende zefyrer, der sidder på samme pilegren, henrykte over at betragte deres billede i det blanke vands spejl; uendeligheden er dem nok, de beundrer havet uden at tænke på at sejle ud i båden med de hvide sejl, med det blomstersmykkede tovværk, den båd, der føres af håbet.

Der er i forelskelsen et øjeblik, hvor den er sig selv nok, hvor den er salig over at være til. I denne vårtid, da alting er i knop, har elskeren undertiden hemmeligheder for den elskede

kvinde, for bedre at nyde hende, for bedre at se hende; men Etienne og Gabrielle dykkede sammen til bunds i deres barnlige henrykkelse; snart var de meddelsomme som et par søstre, snart dristige opdagere som et par brødre.

Sædvanligvis kræver kærligheden en slave og en gud. Men de virkeliggjorde Platons søde drøm, de var tilsammen kun ét guddommeligt væsen.

De beskyttede skiftevis hinanden. Kærtegnene kom, langsomt, et for et, men kyske som de kåde, muntre, kokette lege mellem unge dyr, der prøver livet.

Den følelse, der fik deres sjæle til at gå op i en lidenskabelig højsang førte dem til kærligheden ved de tusind forvandlinger af en og samme lykke. Deres glæder voldte dem hverken rus eller søvnløshed. Det var kærligheden i dens barndom, lykkefølelsen, der vokser uden at kende de skønne røde blomster, der skal krone dens stængel.

De hengav sig til hinanden uden at ane nogen fare, de hengav sig i et ord som i et blik, i et kys som i deres sammenslyngede hænders lange dvælende tryk.

De roste troskyldigt hinandens skønhed, i deres stille idyller ødslede de med alle sprogets skatte, de fandt på de sødeste overdrivelser, de dristigste kælenavne – som Tibullus i oldtiden og hans efterfølgere i den italienske digterkunst.

Der var på deres læber og i deres hjerter det idelige omkvæd af havets strømmende rislen over strandens fine sand, altid den samme og altid dog forskellig! Glad, evig troskab!

Skulle man tælle dagene, udgjorde denne tid flere måneder, skulle man regne efter de talløse fornemmelser og indtryk, tankerne og drømmene, øjnenes blikke, de udsprungne

blomster, de opfyldte håb, de endeløse glæder, håret, som blev løst og spredt for alle vinde og siden ordnet igen og prydet med blomster, deres afbrudte, genoptagne og på ny slupne samtaler, deres kåde lattersalver, badeturene i strandkanten, deres barnlige jagt efter konkylier i klippernes skjul, deres kys, deres overraskelse, deres favntag – så må det opgøres til et helt liv, og døden må retfærdiggøre ordet.

Der er liv, som altid leves i skygge under en grå himmel; men tænk på en strålende dag, da solen tænder den blå luft i lue, sådan som deres kærligheds maj; Etienne havde glemt alle sin fortids lidelser ved Gabrielles hjerte, og den unge pige havde knyttet alle sin fremtids glæder til sin herres. Etienne havde kun haft én sorg i sit liv, sin moders død; han skulle kun have én eneste forelskelse, Gabrielle.

En ærgerrig mands plumpe skinsyge kuldkastede denne honningsøde tilværelse.

Efter at hertugen af Hérouville, der var en gammel og i list forfaren kriger, en rå, men dygtig politiker, havde givet det løfte, lægen havde afkrævet ham, rejste mistillidens stemme sig i hans indre.

Baron d'Artagnon, der var hans løjtnant og adjudant, havde i politik hele hans fortrolighed.

Baronen var en mand efter hertugen af Hérouvilles hoved, en art slagter, en firskåren kæmpe, høj, med et mandhaftigt, bittert og koldt ansigt, en stimand i tronens tjeneste, barsk i sin optræden, bronzehård i handling, men smidig i en snæver vending; i øvrigt adelsmand, ærgerrig med soldatens retskaffenhed og politikerens underfundighed. Han havde en

hånd, der svarede til hans ansigt; kondottierens brede og hårede hånd. Hans væsen var barskt, hans tale kort og knap.

Nu havde guvernøren pålagt sin løjtnant at passe på, hvorledes lægen ville optræde overfor den nye arving.

Trods den løndom, der omgav Gabrielles tilværelse, var det vanskeligt at skuffe vagtmandskabets løjtnant: han hørte tostemmig sang, han så lyset om aftenen i huset på havets bred; han gættede snart, at al Etiennes omsorg, blomsterne, han forlangte, befalingerne, der tog til, angik en kvinde; fremdeles overraskede han Gabrielles amme på vejene, når hun skulle hente pynt fra Forcalier, bringe linned, en brodereramme eller møbler til den unge pige.

Den plumpe hugaf ville se doktorens datter, han så hende og blev indtaget i hende. Beauvouloir var rig. Hertugen ville blive rasende over den gode mands frækhed. På disse begivenheder byggede baron d'Artagnon håbet om selv at gøre sin lykke. Når hertugen erfarede, at hans søn var forelsket, ville han give ham en hustru af fornem byrd, en arving til store godser, og for at rive Etienne ud af hans forelskelse, behøvede man kun at gøre Gabrielle troløs ved at gifte hende med en eller anden forgældet adelsmand. Baronen selv havde hverken gods eller guld.

Disse beregninger ville have holdt stik overfor almindelige mennesker, men de skulle slå fejl overfor Etienne og Gabrielle. Og dog havde tilfældet allerede været baron d'Artagnon gunstigt.

Under sit ophold i Paris havde hertugen hævnet Maximiliens død ved at lade sin søns modstander dræbe, og han havde fået kig på en forbindelse for Etienne med arvingen til godserne i en gren af huset Grandlieu, en smuk og fornem, men hovmodig

dame, der dog smigredes ved håbet om en dag at bære titlen hertuginde af Hérouville.

Hertugen håbede at få sin søn gift med frøken de Grandlieu. Da han fik at vide, at Etienne var forelsket i datteren af en sølle doktor, blev hans håb til vilje. Det skulle blive en let sag for denne mand, der var lige brutal i elskov som i politik, der havde ladet Etiennes moder dø lige ved siden af sig uden at have forstået et eneste af hendes suk.

Han havde måske aldrig i sit liv følt voldsommere harme end den, der greb ham, da han af baronens sidste ilbud erfarede, hvor hastigt Beauvouloir, som baronen tillagde den frækkeste ærgerrighed, fremskyndede sine planer.

Hertugen lod sit tros bryde op og begav sig fra Paris til Rouen, han medtog til sit slot grevinden af Grandlieu, hendes søster, markisen af Noirmoutier samt frøken de Grandlieu under påskud af at ville vise dem provinsen Normandiet.

Nogle dage før hans ankomst var der lige fra Hérouville til Rouen – ingen vidste, hvordan rygtet var opstået – kun tale om den unge hertug af Nivrons forelskelse i Gabrielle Beauvouloir, den berømte benbrudsdoktors datter.

Indbyggerne i Rouen fortalte det til den gamle hertug netop midt under festmåltidet til ære for ham, og fæsterne var skadefro over at kunne drille Normandiets despot.

Dette tirrede guvernørens vrede til det yderste.

Han lod skrive til baronen, at han skulle hemmeligholde hans ankomst til Hérouville, og gav ham befaling til at råde bod på, hvad han betragtede som en ulykke.

Under disse omstændigheder havde Etienne og Gabrielle oprullet hele deres garnnøgle i kærlighedens umådelige

labyrint, de skøttede ikke om at forlade den, men ville begge blive derinde.

En dag sad de ved det skæbnesvangre vindue, hvor så mange ting fuldbyrdedes.

De havde talt sammen i timevis, nu sad de i stille eftertanke.

I sig selv begyndte de at føle visse ubestemte krav: nu måtte de betro hinanden deres forvirrede tanker og længsler, et skønt billedes genskær i to rene sjæle.

Disse timer var endnu så klare og rolige, at Etiennes øjne af og til fyldtes med tårer, mens han holdt Gabrielles hånd tæt til sine læber.

Ligesom sin moder, men i dette øjeblik lykkeligere i sin kærlighed, end hun havde været det, betragtede han havet; det lå gyldent ind over stranden, men var sort i synsranden og gennemskares hist og her af disse sølvblink, der varsler et uvejr.

Gabrielle sad og lempede sig efter sin vens stilling, betragtede dette skue og tav.

Et eneste blik, et af dem, hvormed sjælene forlader sig på hinanden, var nok for dem til at udveksle deres tanker.

Den sidste hengivelse var for Gabrielle ikke et offer, for Etienne ikke et krav. Hver især elskede med den kærlighed, der bliver sig selv så guddommeligt lig til alle tider, at den ikke kender til opofrelse og ikke frygter hverken skuffelse eller opsættelse.

Etienne og Gabrielle levede i en fuldstændig uvidenhed om den lyst, hvis dunkle attrå ulmede i deres sjæle.

Da skumringens svage toner havde bredt et slør over havet, da stilheden ikke mere blev afbrudt af andet end bølgeslagets tyste åndedrag mod stranden, rejste Etienne sig, og Gabrielle

gjorde som han, ud af en ubestemt frygt, for han havde sluppet hendes hånd.

Etienne tog Gabrielle i den ene af sine arme og knugede hende ømt ind til sig; og det var, som hun forstod hans ønske og lod ham føle vægten af sit legeme, nok til at give ham vished om, at hun var hans, men uden at tynge på ham.

Forelsket lagde han sit alt for tunge hoved på sin venindes skulder, hans mund sank ned mod det bølgende bryst, hans hår gled ud over hendes hvide ryg og kærtegnede Gabrielles hals.

Den unge pige, der elskede så uskyldigt, hældede sit hoved for at give Etienne mere plads og lagde sin arm om hans hals for at finde støtte.

Således blev de stående uden at sige hinanden et ord, til natten var faldet på.

Fårekyllingerne sang i alle kroge, og de to elskende lyttede til denne musik som for at lade alle deres sanser gå op i en eneste.

De kunne i dette øjeblik kun lignes med en engel, der står med fødderne på jorden og afventer stunden til at flyve tilbage til Himlen.

De havde fuldbyrdet den skønne drøm, som Platons mystiske ånd og alle de, der søger menneskenaturens mening, har drømt; de udgjorde kun en eneste sjæl, de dannede tilsammen den løndomsfulde perle, der er bestemt til at smykke en eller anden ukendt stjerne, vort store, fælles håb!

"Vil du følge mig hjem?" sagde Gabrielle, der først vågnede af denne fortryllende ro.

"Hvorfor skal vi skilles?" svarede Etienne.

"Vi burde altid være sammen," sagde hun.

"Bliv."

"Ja."

Gamle Beauvouloirs tunge fjed kunne høres i værelset ved siden af.

Lægen fandt de to børn stående hver for sig og han havde set deres favntag ved vinduet. Den reneste kærlighed holder endnu mest af løndom.

"Dette er ikke rigtigt, mit barn," sagde han til Gabrielle. "At blive så længe her og uden lys."

"Hvad gør det?" sagde hun; "du ved jo godt, at vi elsker hinanden, og han er herre på slottet."

"Mine børn," sagde Beauvouloir, "hvis I elsker hinanden, kræver eders kirke, at I ægter hinanden for at leve livet sammen; men eders ægteskab er underkastet den høje hertugs vilje ..."

"Min fader har lovet mig at tilfredsstille alle mine ønsker," afbrød Etienne ham heftigt.

"Skriv da til ham, nådige herre," svarede lægen, "udtal eders ønske for ham, og giv mig eders brev, for at jeg kan lade det følge med et brev, jeg selv har skrevet. Bertrand skal på stående fod tage afsted for at bringe disse budskaber i hertugens hænder. Jeg har lige erfaret, at han er i Rouen. Han bringer arvingen til huset Grandlieu hjem med sig, og jeg kan ikke tro, det er til sig selv ... Hvis jeg gav efter for mine anelser, så førte jeg Gabrielle bort endnu i aften."

"Skille os ad!" udbrød Etienne, der overvældet af sorg sluttede sig til sin veninde.

"Men fader dog!"

"Gabrielle," sagde lægen og rakte hende en lille flaske, som han tog fra et bord, og som hun lod Etienne lugte til; "Gabrielle,

en indre stemme har sagt mig, at naturen havde bestemt jer for hinanden … Men jeg ville først forberede hertugen på en forbindelse, der kuldkaster alle hans planer; men nu har Djævlen advaret ham imod os … Han er den høje hertug af Nivron, og du er kun en sølle læges datter."

"Min fader har svoret mig til ikke at være mig imod i noget," sagde Etienne roligt.

"Han har også tilsvoret mig at samtykke i, hvad jeg ville gøre for at skaffe eder en hustru," svarede lægen; "men om han nu ikke holder sine løfter?"

Etienne satte sig som lynslået.

"Havet var sort i aften," sagde han efter et øjebliks tavshed.

"Hvis I kunne ride, høje herre," sagde lægen, "ville jeg råde jer at flygte bort med Gabrielle endnu i aften: jeg kender jer begge to og ved, at enhver anden forbindelse vil være dødbringende for jer. Hertugen ville naturligvis kaste mig i et fangehul og lade mig sidde dér resten af mine dage, når han hørte om den flugt; men jeg ville gladelig dø, hvis min død sikrede eders lykke. Men ak, desværre! at ride ville sætte både eders og Gabrielles liv på spil. I bliver nødt til her at byde grevens vrede trods."

"Her!" gentog den stakkels Etienne.

"Vi er blevet forrådt af en eller anden her fra slottet, som har sat ondt blod i eders fader," vedblev Beauvouloir.

"Lad os sammen kaste os i havet," hviskede Etienne til Gabrielle, idet han bøjede sig ned over den unge pige, der havde lagt sig på knæ ved sin elskedes side.

Hun nikkede smilende. Beauvouloir gættede alt.

"Herre," sagde han, "eders kundskaber såvel som eders begavelse har gjort jer veltalende, kærligheden må gøre jer

uovervindelig: erklær eders kærlighed til hertugen, bekræft mit brev, som i sig selv er overbevisende nok. Jeg tror ikke, alt er tabt endnu. Jeg elsker min datter lige så højt som I, og jeg vil forsvare hende."

Etienne rystede på hovedet.

"Havet var så sort i aften!" sagde han.

"Det lå som en gylden bro for vore fødder," svarede Gabrielle med melodisk røst.

Etienne lod bringe lys og satte sig ved bordet for at skrive til sin fader.

Ved den ene side af stolen lå Gabrielle på knæ, stille og tavs, hun så på skriften uden at læse den, hun læste alt på Etiennes pande.

Ved den anden side stod den gamle Beauvouloir, hvis ellers så muntre ansigt nu var dybt tungsindigt, tungsindigt som dette kammer, hvor Etiennes moder døde.

En indre stemme lød i lægens øre: "Han får sin moders skæbne!"

Da brevet var færdigt, rakte Etienne det til den gamle mand, der skyndte sig med det til Bertrand.

Den gamle væbners hest stod opsadlet, rytteren var rede: han tog af sted og mødte hertugen fire mil fra Hérouville.

"Før mig til tårnets dør," sagde Gabrielle til sin ven, da de var alene.

De gik begge to gennem kardinalens bibliotek og ned gennem tårnet, hvor døren var, som Gabrielle havde fået nøglen til af Etienne.

Fortumlet af frygt for den truende ulykke lod den stakkels yngling faklen, han lyste for sin elskede med, blive i tårnet og

fulgte hende tilbage til hendes hus.

Nogle skridt fra den lille have, der dannede en blomstergård omkring den beskedne bolig, standsede de to elskende.

Den ubestemte frygt, der pinte dem, gjorde dem dristige, og de gav hinanden, i mørket og stilheden, dette første kys, hvor sanserne og sjælene forenes i en altåbenbarende fryd.

I dette nu begreb Etienne kærligheden i dens dobbelte udtryk, og Gabrielle skyndte sig fra ham af frygt for at henrives, dog – til hvad?

Hun vidste det jo ikke.

I det øjeblik, da hertugen af Nivron gik op ad trappen efter at have lukket tårnets dør, lød der i hans øre et rædslens skrig fra Gabrielle – så brat som et lyn, der svider synet.

Etienne løb igennem slottets sale ned ad hovedtrappen, ud på stranden og hen imod Gabrielles hus, hvor han så lys.

Den gang Gabrielle var nået ind den lille have, havde hun i skæret fra armstagen, der oplyste hendes ammes nok, fået øje på en mand der sad, hvor den skikkelige kone plejede at sidde.

Da denne mand hørte skridt, var han gået hende i møde og havde skræmt hende.

Det var ikke uden grund, at synet af baron d'Artagnon jog skræk i Gabrielle.

"I er datter af Beauvouloir, nådigherrens læge," sagde ordonnansløjtnanten til Gabrielle, da hun havde fattet sig af sin forskrækkelse.

"Ja, herre."

"Jeg har ting af højeste vigtighed at betro jer. Jeg er baron d'Artagnon, hertugen af Hérouvilles ordonnansløjtnant."

Gabrielle blev slået af den oprigtige tone, hvormed soldaten udtalte disse ord.

"Eders amme er dér, hun kan høre os, kom!" sagde baronen.

Han gik udenfor. Gabrielle fulgte ham. De gik begge to ned på stranden, der lå bagved huset.

"Frygt ikke," sagde baronen.

Denne forsikring ville have skræmt enhver anden; men en ung, enfoldig pige, der elsker, tror sig aldrig i fare.

"Kære barn," sagde baronen til hende og bestræbte sig for at give sin stemme en indsmigrende klang, "I og eders fader står på randen af en afgrund, I vil styrte ned i i morgen; det kunne jeg ikke se roligt på uden at advare jer. Hertugen er rasende på eders fader og eder selv, han mistænker eder for at have forlokket hans søn, og han vil hellere se ham død end som eders mand: det var nu hans søn. Med hensyn til eders fader har hertugen taget følgende beslutning: for ni år siden blev eders fader indviklet i en retssag; det drejede sig om at skaffe et adeligt barn til side ved en barnefødsel, hvor eders fader hjalp til. Hertugen, der kendte hans uskyldighed, værnede ham mod domstolenes forfølgelser, men nu vil han lade ham gribe og udlevere til retten og begære sagsanlæg imod ham. Eders fader vil blive radbrækket levende; men i betragtning af de tjenester, han har vist sin herre, kan han måske slippe med at blive hængt. Jeg ved ikke, hvad hertugen har bestemt med eder; men jeg ved, at I kan frelse hertugen af Nivron fra hans faders vrede, frelse Beauvouloir fra den frygtelige død, der venter ham, og frelse eder selv."

"Hvad skal jeg gøre?" spurgte Gabrielle.

"I skal kaste jer for hertugens fødder, tilstå for ham, at hans søn elsker eder imod eders vilje, og sige ham, at I ikke elsker ham. Til bevis på det skal I tilbyde ham at ægte den mand, det måtte behage ham at udpege til eders mand. Han er ædelmodig og vil give eder et rigt udstyr."

"Jeg kan gøre alt, kun ikke fornægte min kærlighed."

"Men hvis det kræves af eder for at frelse eders fader, eder selv og hertugen af Nivron?"

"Etienne," sagde hun, "vil tage sin død over det, og jeg også!"

"Hertugen af Nivron vil blive bedrøvet over at miste eder, men han vil leve for at opretholde sit hus' ære; I må tage til takke med kun at ægte en baron i stedet for at blive hertuginde, og eders fader redder livet," sagde han afgørende.

I dette øjeblik nåede Etienne huset, han så ikke Gabrielle derinde og udstødte et skingrende skrig.

"Der er han!" udbrød den unge pige, "lad mig gå og berolige ham."

"Jeg kommer for at høre eders svar i morgen tidlig," sagde baronen.

"Jeg vil spørge min fader til råds," svarede hun.

"Ham får I ikke mere et se! Jeg har befaling til at arrestere ham og sende ham til Rouen, under bevogtning og i lænker," sagde han og forlod den skrækslagne Gabrielle.

Den unge pige styrtede ind i huset, hvor hun fandt Etienne forfærdet over, at ammen ikke havde besvaret hans første spørgsmål: "Hvor er hun?"

"Her er jeg!" råbte den unge pige, hvis stemme var stivnet, hvis farve var forsvundet, hvis gang var tung.

"Hvor kommer du fra?" spurgte han; "du skreg jo!"

"Ja, jeg stødte mod ..."

"Nej, min elskede," afbrød Etienne hende, "jeg hørte mandsskridt."

"Etienne, vi må have fortørnet Gud, lad os knæle og bede til ham. Bagefter skal jeg sige dig alt."

Etienne og Gabrielle knælede på bedeskamlen, ammen mumlede bønner til sin rosenkrans.

"Min Gud og fader," sagde den unge pige i et udbrud, der sprængte alle jordiske skranker; "hvis vi har syndet mod dine hellige bud, hvis vi har krænket kirken eller kongen, vi, der kun er én sjæl og én tanke, i hvem kærligheden skinner, som den glans du har lagt i havets perle, – så forund os den nåde, ikke at skille os ad hverken her eller hisset."

"Dyrebare moder," tilføjede Etienne, "du, som er i himlene, gå i forbøn for os hos Madonna: kan Gabrielle og jeg ikke blive lykkelige sammen, så lad os i det mindste dø sammen uden lidelse. Kald os til dig, og vi kommer til dig!"

Efter at de derpå havde sagt deres aftenbøn, fortalte Gabrielle sin samtale med baron d'Artagnon.

"Gabrielle," sagde den unge mand, der øste mod af sin kærligheds fortvivlelse, "jeg skal holde stand imod min fader."

Han kyssede hendes pande og ikke længere hendes mund; så vendte han tilbage til slottet, fast bestemt på at trodse den frygtelige mand, der ville kue hans liv.

Han vidste ikke, at Gabrielles hus ville blive omringet og bevogtet af soldater i samme nu, han forlod det.

Næste morgen blev Etienne overvældet af sorg, da han ville gå til Gabrielle og fandt hende i fangenskab; men Gabrielle sendte sin amme med det bud til ham, at hun hellere ville dø

end svige ham; desuden var det lykkedes hende at skuffe sine bevogteres påpasselighed, og hun ville søge tilflugt i kardinalens bibliotek, hvor ingen ville fatte mistanke om, at hun var; men hun vidste endnu ikke, hvornår hun kunne udføre sin plan.

Etienne holdt sig derfor på sit kammer, hvor han måtte tvinge sit hjerte i en pinlig venten.

Klokken tre kørte hertugen og hans følge ind på slottet, hvor han skulle spise med sit selskab.

Da dagen hældede, kom grevinden af Grandlieu, der havde sin datters arm, hertugen og markisen af Noirmoutier op ad slottets hovedtrappe i dyb stilhed, for herrens strenge pande havde forfærdet alle slottets folk. Skønt baron d'Artagnon havde erfaret Gabrielles undvigelse, havde han dog forsikret, at hun var under bevogtning; men han skjalv for at have sat sin egen personlige plan over styr i tilfælde af, at hertugen opdagede, at hans hensigt blev modarbejdet ved denne flugt.

Både hertugen og baronen så frygtindjagende ud, og deres truende ansigtsudtryk lod sig dårligt skjule under den forekommende mine, de var nødt til at vise overfor de høje damer.

Hertugen havde befalet sin søn at give møde i salen.

Da selskabet trådte ind, kunne baron d'Artagnon på Etiennes nedslåede ansigt se, at Gabrielles undvigelse endnu var ham ubekendt.

"Her er min hr. søn," sagde den gamle hertug, idet han tog Etienne ved hånden og forestillende ham for damerne.

Etienne hilste dem uden et ord.

Grevinden og frøken Grandlieu vekslede et blik, der ikke undgik den gamle hertug.

"Eders datter bliver forfordelt," sagde han med sagte røst, "er det ikke det, I tænker?"

"Jeg tænker lige det modsatte, kære hertug," svarede moderen.

Markisen af Noirmoutier, der ledsagede sin søster, gav sig til at smile ironisk.

Dette smil gav et stik i Etienne, som synet af den høje adelsfrøken allerede havde skræmt.

"Nå, lille hertug," sagde faderen til ham med sagte stemme og en oprømt mine; "er det ikke en skøn skabning, jeg har fundet til dig? Hvad siger du til denne granvoksne dame, min engel?"

Den gamle hertug nærede ikke tvivl om sin søns lydighed, Etienne var for ham sin moders barn, af samme bløde voks som hun.

"Blot han får et barn, må han godt selv krepere!" tænkte den gamle, "det bryder jeg mig lidet om."

"Fader," sagde sønnen med blid stemme, "jeg forstår eder ikke."

"Kom herind, jeg har to ord at sige dig," sagde hertugen og gik ind i det fyrstelige sovekammer.

Etienne fulgte sin fader.

De tre damer, der var grebet af nysgerrighed ligesom baron d'Artagnon, gik op og ind i den store sal og dannede efterhånden en gruppe ved døren, som hertugen havde ladet stå på klem ind til soveværelset.

"Kære Benjamin," sagde den gamle hertug, der først mildnede sin stemme; "til hustru for dig har jeg valgt denne

fornemme og skønne frøken; hun er arving til godserne i den yngre linje af huset Grandlieu, der er god, gammel adel i hertugdømmet Bretagne. Vis dig nu som en vakker svend og se at komme på de smukkeste ting, der står i dine bøger, for at sige damerne artige ting, før du kan vise dem i gerning."

"Fader, er en adelsmands første pligt ikke at holde sit ord?"

"Jo."

"Godt, dengang jeg tilgav eder min moders død, hun, der døde her som følge af sit ægteskab med eder, lovede I da ikke, aldrig at modsætte jer mine ønsker? *Jeg vil selv adlyde dig, som var du familiens gud!* sagde I. Jeg foretager mig intet imod eder, jeg forlanger kun at have mit frie valg i en sag, hvor det gælder mit liv, og som angår mig alene: mit ægteskab."

"Jeg mente," sagde den gamle hertug, der følte alt sit blod stige op i sit ansigt, "at du ikke ville modsætte dig forplantningen af vor stolte slægt."

"I stillede mig ingen betingelse," sagde Etienne. "Jeg ved ikke, hvad kærlighed har med slægt at gøre; men det ved jeg for vist, at jeg elsker eders gamle ven Beauvouloirs datter og eders veninde, den skønne romerindes datterdatter."

"Hun er jo død!" svarede den gamle kæmpe med en på samme tid skummel og spotsk mine, der røbede hans faste forsæt at lade hende forsvinde.

Der opstod et øjebliks dyb stilhed.

Den gamle fik øje på de tre damer og baron d'Artagnon.

I dette afgørende øjeblik hørte Etienne, hvis høresans var så fintmærkende, den stakkels Gabrielle synge inde i biblioteket – for at røbe ham sit skjulested sang hun disse ord:

En hermelin
er ej så fin,
ja, liljen selv er mindre hvid.

Faderens skrækkelige ord havde styrtet ham i dødens afgrunde, men nu bar denne sangs vinger ham atter op til livet.

Rædslen havde knust hans hjerte, men nu samlede han sin sidste styrke, løftede sit hoved, så sin fader ansigt til ansigt første gang i sit liv, svarede foragt med foragt, trods med trods, og sagde med hadefuld stemme:

"En adelsmand må ikke lyve!"

I et nu sprang han mod døren, der lå modsat døren ind til salen, og råbte:

"Gabrielle!"

Den blide unge pige kom pludselig til syne i skyggen som en lilje mellem løvet, og stod skælvende for denne gruppe spotske kvinder, der vidste besked med Etiennes kærlighedshistorie.

Som en lynsvanger sky tegnede den gamle hertug sig mod denne gruppe af pragtfuldt klædte damer.

Hans raseri kendte ikke længere grænser.

Når valget stod mellem tilintetgørelse af slægten og en mesalliance, ville enhver anden mand have tøvet; men i denne gamle ubændige kæmpe brød den grusomhed løs, der hidtil havde fået bugt med alle menneskelige vanskeligheder; ved enhver lejlighed drog han sværdet – det eneste middel, han kendte til at løse livets gordiske knuder.

I dette tilfælde, da alle hans planer kuldkastedes, gik naturen over optugtelsen.

To gange var han nu grebet i løgn af et væsen, han afskyede, en søn, han tusind gange havde forbandet og forbandede mere

end nogen sinde nu i dette øjeblik, da sønnens foragtelige svaghed gjorde faderens hidtil uimodsagte enevælde til skamme. Nu brød tigeren frem fra sit skjul.

Hævntørsten foryngede den gamle mand. Han tilkastede de to engleblide væsener et blik, der var dræbende i sit had.

"Godt, så dø da begge to! – Du, du skidne misfoster, du vidne om min egen skam! – Og du," sagde han til Gabrielle, "du elendige tøjte, der med din slangetunge har forgiftet mit hus!"

Disse forbandelser fyldte de to unges hjerter med al deres gru.

I det øjeblik, da Etienne så sin faders vældige hånd løfte sværdet over Gabrielle, brast hans liv, og Gabrielle segnede død om, idet hun ville gribe ham.

Den gamle lukkede rasende døren og sagde til frøken Grandlieu:

"*Jeg* vil gifte mig med eder!"

"I er hjerteknuser nok til at få et dejligt afkom," hviskede grevinden til denne olding, der havde tjent under syv franske konger.

Om "Det forbandede barn"

Forfatter: Honoré de Balzac (1799-1850).
Org.udgave: *L'Enfant maudit*, 1. del i *Revue des deux Mondes* januar 1831, 2. del (under titlen *La Perle brisée*) i *Chronique de Paris* 9. og 16. oktober 1836. Samlet, udvidet og redigeret bogudgave i *Études philosophiques de La Comédie humaine*, Librairie de Werdet, Paris 1836.
Denne udgave efter: Føljeton i dagbladet *København* 25.10.1907 – 16.01.1908. Oversætter er ikke oplyst i forlæg.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Jules Quantin (1810-1884) og Félix Willaeys (1804-) fra *Revue des Feuilletons*, Paris, januar 1847: *"Moder, jeg vil hellere se dig et øjeblik endnu og dø!" sagde det stakkels barn og faldt besvimet om på sengen.*

ISBN 978-87-7628-405-3
2. ebogsudgave, tidligere udgav ISBN 978-87-7979-645-4 (Ølstykke 2019).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Hellige Johannes: Fransk: Saint-Jean. *Red.*

Note 2:

Hellige Stephanus: Fransk: Saint-Etienne. *Red*.